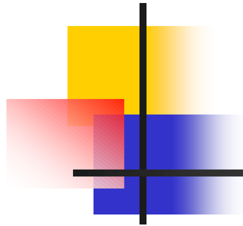

Języki projektowania HDL

Wykład

dr hab. inż. Marek Wójcikowski

Ver: 2019-02-22

Zasady zaliczenia

- Wykład (kierunkowy efekt kształcenia [K_W19])
  - 2 kolokwia: 25+25 punktów=50 punktów
  - Obecność na wykładzie +5 punktów
- Laboratorium
  - 50 punktów (kierunkowy efekt kształcenia [K_U16])
- Warunek zaliczenia:
  - Przynajmniej 25 pkt. za kolokwia

  oraz
  - przynajmniej 25 pkt. z laboratorium.

Zasady zaliczenia (cd.)

- Wykład (kierunkowy efekt kształcenia [K_W19])
- Laboratorium (kierunkowy efekt kształcenia [K_U16])
- Progi ocen:
  - ≥90 pkt. ==> ocena 5
  - ≥80 pkt. ==> ocena 4,5
  - ≥70 pkt. ==> ocena 4
  - ≥60 pkt. ==> ocena 3,5
  - ≥50 pkt. ==> ocena 3
  - <50 pkt. ==> ocena 2

http://www.ue.eti.pg.gda.pl/fpgalab/hdl/index.html

Daty

- 22/02 – wykład 2 godz.
- 27/02 – wykład 2 godz.
- 1/03 – wykład 2 godz.
- 6/03 – wykład 2 godz.
- 8/03 – kolokwium I (1 godz.) + wykład 1 godz.
- 20/03 – wykład 2 godz.
- 22/03 – wykład 2 godz.
- 27/03 – kolokwium II (1 godz.)

Plan wykładu

- Verilog (podstawy)
  - Koncepcja modelowania hierarchicznego
  - Podstawowe pojęcia
  - Moduły i porty
  - Modelowanie na poziomie bramek logicznych
  - Modelowanie na poziomie rejestrów (*dataflow*)
  - Modelowanie na poziomie behawioralnym
  - Zadania i funkcje

Plan wykładu (cd.)

- VHDL (dla zaawansowanych)
  - Składnia i typy danych
  - Biblioteki
  - Jednostki projektowe, sygnały
  - Poziom strukturalny
  - Poziom RTL
  - Poziom behawioralny
  - Maszyny stanów
  - Biblioteki standardowe
  - Synteza

Literatura

- S. Palnitkar, VERILOG HDL a Guide to Digital Design and Synthesis, SunSoft Press, 1996.
- K. Coffman, Real Word FPGA Design with Verilog, Prentice-Hall, 2000.
- M. G. Arnold, Verilog Digital Computer Design, Algorithms into Hardware, Prentice-Hall, 1999.
- A. Yalamanchili, Introductory VHDL: From Simulation to Synthesis, Prentice-Hall, 2001.
- K. Skahill, Język VHDL, Projektowanie programowalnych układów logicznych, WNT, 2001.
- K. Skahill, VHDL for Programmable Logic, Addison-Wesley Publishing Inc. 1996.
- D. Pellerin, D. Taylor, VHDL Made Easy!, Prentice Hall, 1997.
- D. E. Ott, T. J. Wilderotter, A Designer's Guide to VHDL Synthesis, Kluwer Academic Publishers, 1994.
- S. Sanfilippo, Tcl the Misunderstood, http://antirez.com/articoli/tclmisunderstood.html
- B. B. Welch, Practical Programming in Tcl and Tk, Prentice Hall1997.

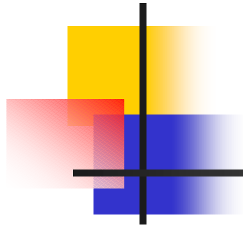

Część 1. (Verilog)

Wstęp

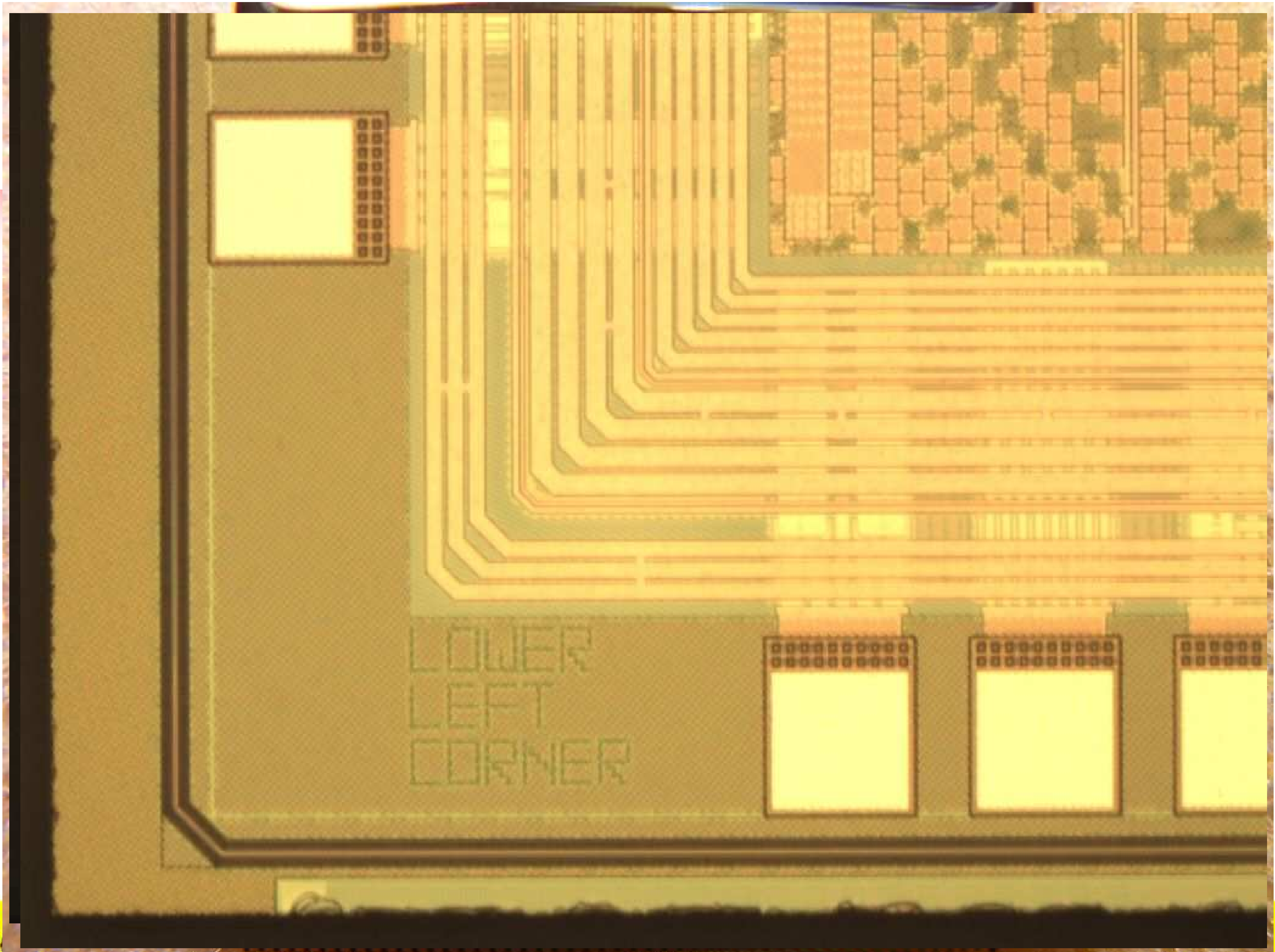
LOWER
LEFT
CORNER

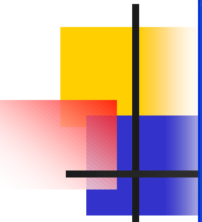

erilog

technologia:
UMC
130nm

Cadence Encounter(r) RTL Compiler v06.20-s027_1 - /home/zobert/ic_design/synthesis/synth_3v2/sn_v8_cg_dft_jtag

File Report Tools Preferences Window Help cadence

Logical | HDL | Schematic | Physical

```
io_shell
 ├CG__RC_CG_HIER_INST(
 ├CG__RC_CG_HIER_INST(
 ⊞CORE [system_top_Te(
 ⊞JTAG_MODULE [JTAG_M/
 ⊞MK_DELAY_BL [mk_dela
 ├TBB_BSC_arf29_busy_:
 ├TBB_BSC_arf29_c0_o_1
 ├TBB_BSC_arf29_c1_o_1
 ├TBB_BSC_arf29_c2_o_1
 ├TBB_BSC_arf29_clock_
 ├TBB_BSC_arf29_data_:
 ├TBB_BSC_arf29_p0_o_1
 ├TBB_BSC_arf29_p1_o_1
 ├TBB_BSC_arf29_power_
 ├TBB_BSC_arf29_tx_rx_
 ├TBB_BSC_boot_devsel_
 ├TBB_BSC_camera_clk_:
 ├TBB_BSC_camera_data_
 ├TBB_BSC_camera_data_
 ├TBB_BSC_camera_data_
 ├TBB_BSC_camera_data_
 ├TBB_BSC_camera_data_
 ├TBB_BSC_camera_data_
 ├TBB_BSC_camera_data_
 ├TBB_BSC_camera_data_
 ├TBB_BSC_clk_pad_25MH
 ├TBB_BSC_clk_pad_50MH
 ├TBB_BSC_clk_pad_50MH
 ├TBB_BSC_dbg_tck_pad_
 ├TBB_BSC_dbg_tdi_pad_
 ├TBB_BSC_dbg_tdo_pad_
 ├TBB_BSC_dbg_tms_pad_
 ├TBB_BSC_dbg_trst_pad
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
 ├TBB_BSC_gpio_pad_io_
```

QDFZRSBELD

SMT_reg3760

RB SB CK D TD SEL Q

QDFZRSBELD

Net: PU_3259

memory_dat_pad_bicell_18__bicell_ZMA4GSLB

E E4 E8 I PD PU SMT SR IO IO O

ZMA4GSLB

io_shell 1

Design is mapped

Układ FPGA Spartan 3S200

Znaczenie języków HDL

- Projekty mogą być opisane na bardzo wysokim poziomie abstrakcji.
- Sprawdzenie działania układu może nastąpić na bardzo wczesnym etapie projektowania.
- Opis tekstowy wraz z komentarzem dużo łatwiej zrozumieć i śledzić.

Zastosowania języków HDL

- Wprowadzanie projektu do systemów automatycznej syntezy i projektowania.
- Opisu układu (*netlist*).
- Modelowanie i symulacja układów cyfrowych.
- Weryfikacja projektu (*test-bench*).
- Sporządzanie dokumentacji projektu.

Popularność języka Verilog

- Łatwy do nauczenia i używania.
- W składni podobny do języka C.
- Umożliwia opis układu na różnych poziomach abstrakcji jednocześnie
- Większość popularnych systemów syntezy logicznej posiada implementację Verilogu.
- Większość producentów układów ASIC dostarcza biblioteki do symulacji po syntezie logicznej.
- *Verilog Procedural Interface* - umożliwia dopisywanie w języku C procedur współdziałających z wewnętrznymi strukturami Verilog –wywoływanie funkcji C z Verlioga i odwrotnie (kiedyś: PLI *Programming Language Interface*).

Poziomy opisu

Verilog

- *Poziom kluczy*
- Poziom bramek logicznych
- Poziom rejestrów (*Dataflow*)
- Poziom behawioralny

VHDL:

- Poziom strukturalny
- Poziom przesłań międzyrejestrowych RTL
- Abstrakcyjny poziom behawioralny

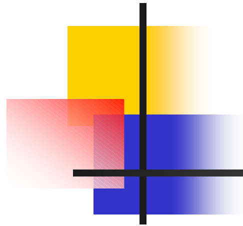

Część 2. (Verilog)

Koncepcja modelowania hierarchicznego

Metodologia projektowania

- *Top-down*
- *Bottom-up*

W praktyce stosuje się kombinację tych metodologii.

Licznik 4-bitowy z przeniesieniem

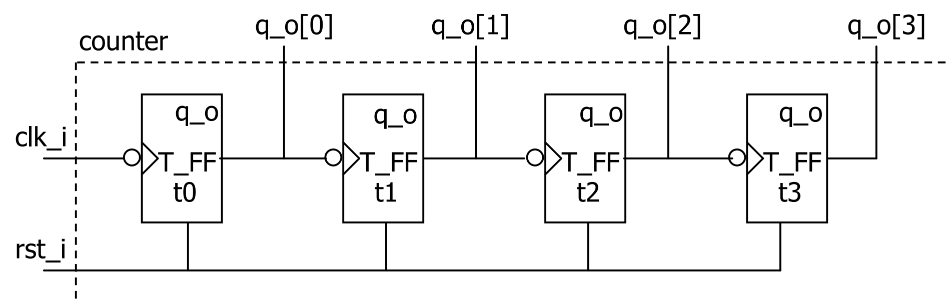

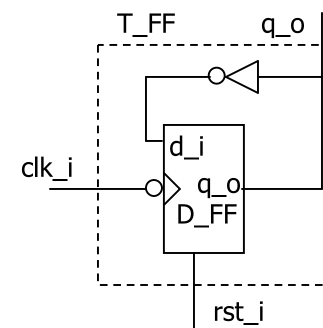

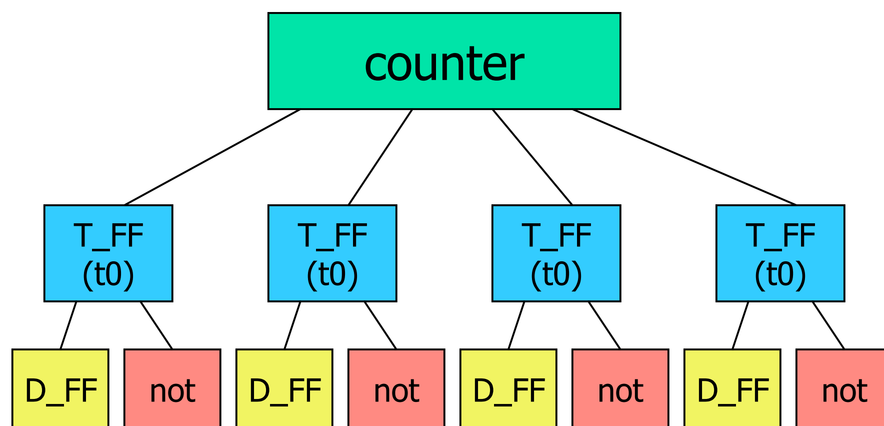

Moduły

```
module <nazwa_modułu> (<lista_końcówek_modułu>);
...
<wnętrze modułu>
...
...
endmodule
```

Brak średnika!

Nie wolno zagnieżdżać definicji modułów.

Moduł tylko opisuje działanie bloku układu oraz definiuje jego końcówki. Aby wykorzystać taki blok, należy go powołać do istnienia.

Przykład – główny blok układu

```
module counter(q_o, clk_i, rst_i);
   output [3:0] q_o;
   input clk_i, rst_i;
   T_FF t0(q_o[0], clk_i, rst_i);
   T_FF t1(q_o[1], q_o[0], rst_i);
   T_FF t2(q_o[2], q_o[1], rst_i);
   T_FF t3(q_o[3], q_o[2], rst_i);
endmodule
```

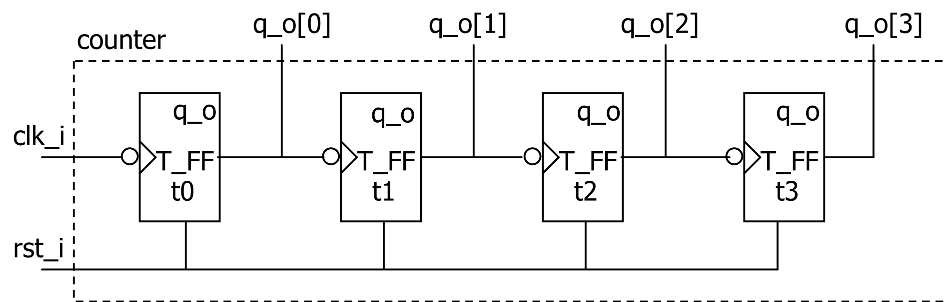

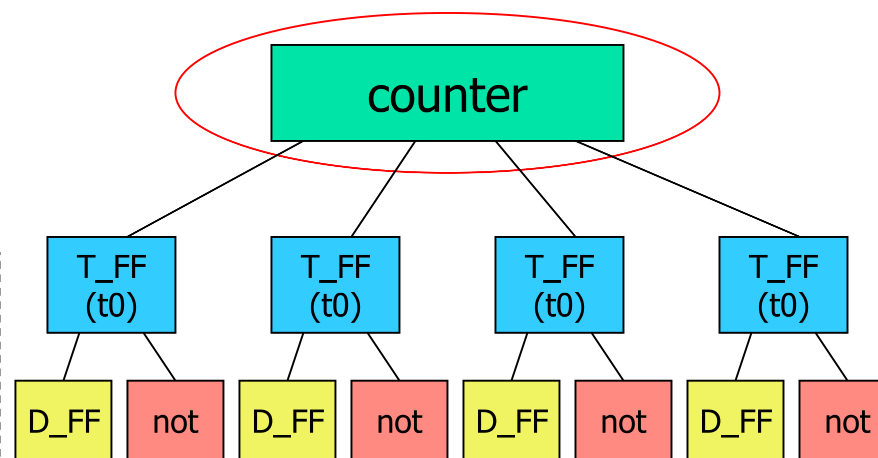

Przykład – moduł T_FF

```
module T_FF(q_o, clk_i, rst_i);

   output q_o;
   input clk_i, rst_i;
   wire d;

   D_FF dff0(q_o, d, clk_i, rst_i);
   not n1(d, q_o);
endmodule
```

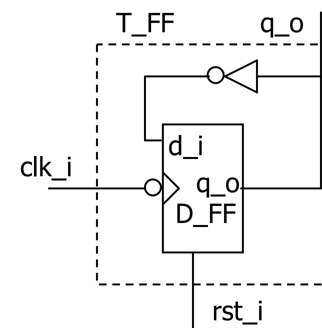

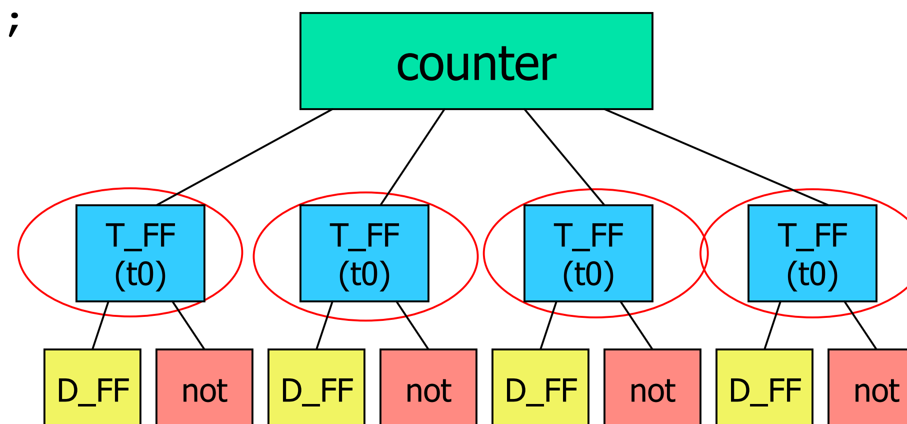

Przykład – moduł D_FF

```
module D_FF(q_o, d_i, clk_i, rst_i);

   output q_o;
   input d_i, clk_i, rst_i;
   reg q_o;

   always @(posedge rst_i or negedge clk_i)
        if (rst_i)
                q_o = 1'b0;
        else
                q_o = d_i;
endmodule
```

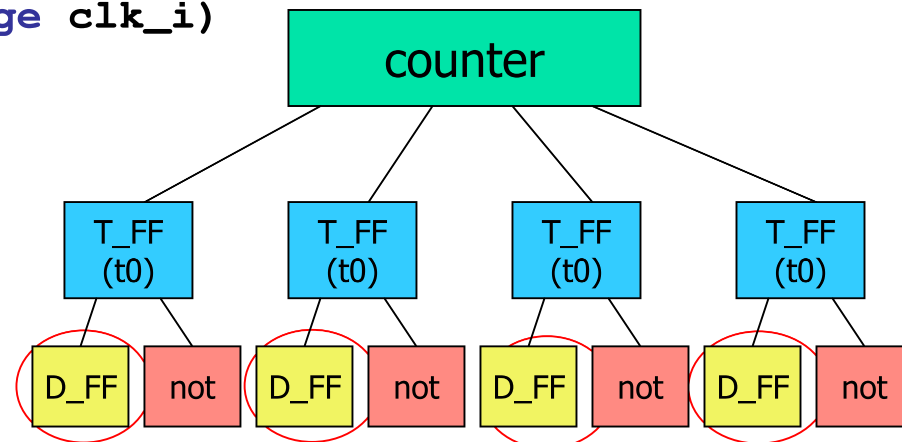

Podsumowanie

```
module T_FF(q_o, clk_i, rst_i);

    output q_o;
    input clk_i, rst_i;
    wire d;

    D_FF dff0(q_o, d, clk_i, rst_i);
    not n1(d, q_o);
endmodule
```

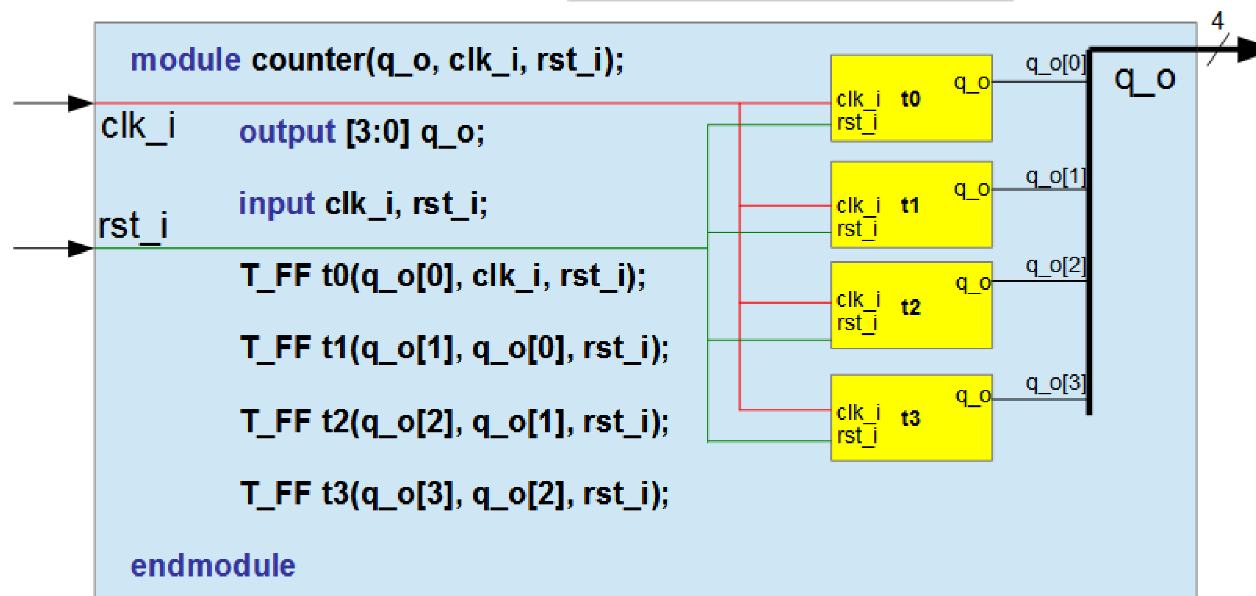

Symulacja

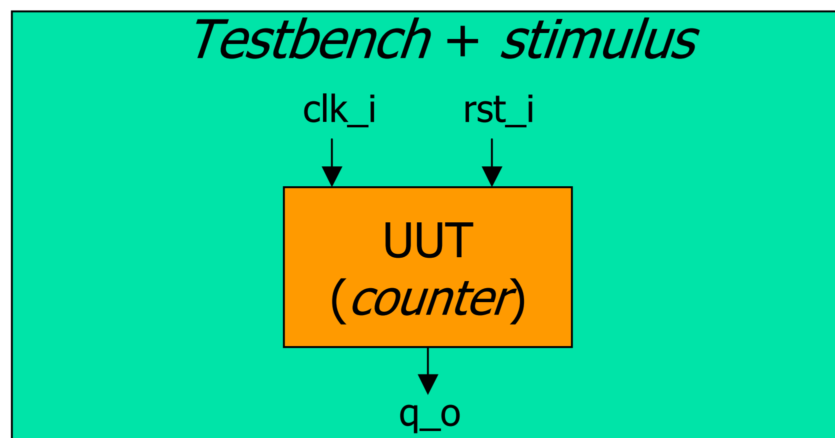

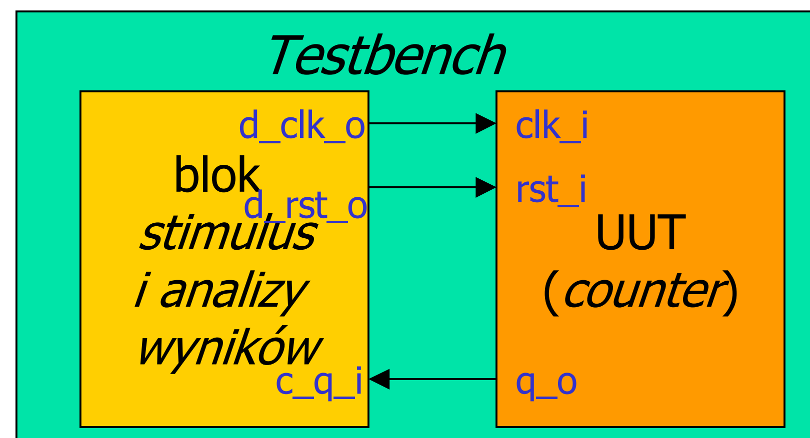

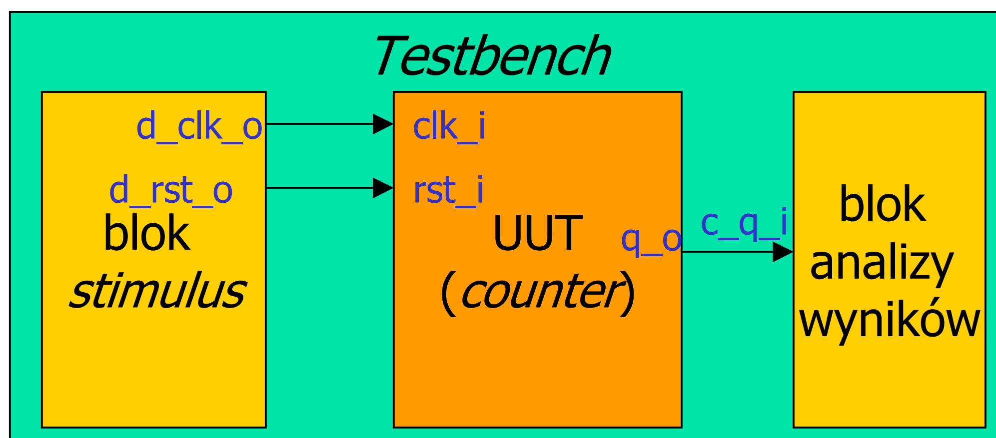

Przykład – *testbench*

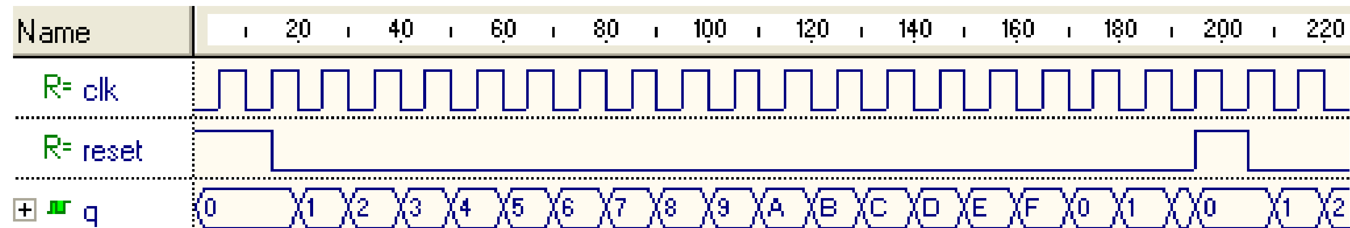


```
module testbench;
   reg clk;
   reg rst;
   wire [3:0] q;

   counter cnt1(q, clk, rst);

   initial
        clk = 1'b0;
   always
        #5 clk = ~clk;

   initial
        begin
                rst = 1'b1;
                #15 rst = 1'b0;
                #180 rst = 1'b1;
                #10 rst = 1'b0;
                #20 $finish;
        end

   initial
        $monitor($time, " Output q=%d", q);

endmodule
```

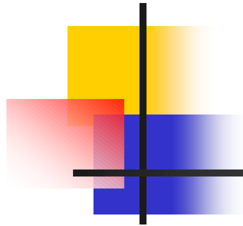

Część 3. (Verilog)

Podstawowe pojęcia

Składnia

- Verilog rozróżnia **małe** i **DUŻE** litery!
- Słowa kluczowe piszemy **małymi** literami
- Biała spacja (spacja, tab., koniec linii) jest ignorowana (wyjątek: łańcuchy)
- Komentarze:
  - `// komentarz do końca linii`
  - ```
    /* komentarz
    przez kilka linii */
    ```
    ```

Składnia (cd.)

- Operatory:

```
a = ~b;          // 1 argument
a = b && c;      // 2 argumenty
a = b ? c : d;   // 3 argumenty
```

- Liczby:

```
<rozmiar>'<podstawa><liczba>
```

```
<rozmiar> = liczbą dziesiętną, ilość bitów w reprezentacji
   liczby.
<podstawa> = dziesiętna 'd lub 'D, szesnastkowa 'h lub 'H,
   binarna 'b lub 'B, ósemkowa 'o lub 'O
```

```
4'b1111 // to jest 4-bitowa liczba dwójkowa
12'habc // to jest 12-bitowa liczba szesnastkowa
16'd255 // to jest 16-bitowa liczba dziesiętna
```

Składnia (cd.)

- Liczby (cd.):
  - Liczby o nie określonej podstawie = dziesiętne
  - Liczby bez określonego rozmiaru = 32-bitowe (zależne też od komputera)

```
23456 // liczba dziesiętna
'hc3  // 32-bitowa liczba szesnastkowa
'o21  // 32-bitowa liczba ósemkowa
```

Składnia (cd.)

- Liczby (cd.):
  - **x** oznacza stan nieokreślony
  - **z** oznacza stan wysokiej impedancji

```
12'h13x // 12-bitowa liczba szesnastkowa,
        // 4 najmniej znaczące bity są nieokreślone
6'hx    // 6-bitowa liczba szesnastkowa
32'bz   // 32-bitowa liczba o wysokiej impedancji
```

  - **x** lub **z** oznacza 4 bity w reprezentacji szesnastkowej, trzy bity w reprezentacji ósemkowej i jeden bit w dwójkowej.
  - Jeśli najbardziej znaczący bit w liczbie to 0, **z** lub **x**, to najbardziej znaczące bity są automatycznie wypełniane tą wartością. Jeśli najbardziej znaczącym bitem jest 1, to pozostałe najbardziej znaczące bity są uzupełniane zerami.

Składnia (cd.)

- Liczby ujemne:
  - Liczby ujemne określa się poprzez dodanie znaku minus przed określeniem rozmiaru liczby.

```
-6'd3 // 6-bitowa liczba ujemna przechowywana
      // jako uzupełnienie dwójkowe.
```

- Inne uwagi:
  - W liczbach, aby zwiększyć ich czytelność, można stosować znak podkreślenia (byle nie na początku liczby).
  - Znak zapytania w liczbie jest odpowiednikiem stanu wysokiej impedancji **z**.

Składnia (cd.)

- Łańcuchy:
  - Łańcuch musi być zdefiniowany w jednej linii - nie dopuszcza się znaków CR w łańcuchu.

Składnia (cd.)

- Identyfikatory:
  - Można stosować znaki alfanumeryczne, znak podkreślenia, oraz **$**.
  - Nie mogą się zaczynać od **$** ani od cyfry
  - Identyfikatory zaczynające się od \:

```
\a+b-c
\**my_name**
```

Typy danych

- Zestaw wartości

Wartość	Znaczenie w układach cyfrowych
0	logiczne zero, fałsz
1	logiczna jedynka, prawda
x	wartość nieokreślona
z	stan wysokiej impedancji

Siła sygnału	Typ	
supply	Driving	najsilniejszy
strong	Driving	
pull	Driving	
large	Storage	
weak	Driving	
medium	Storage	
small	Storage	
highz	High Impedance	najsłabszy

Jeśli dwa sygnały mają równe siły, to na przewodzie jest sygnał nieokreślony x

Typy danych (cd.)

- Sieci:
  - połączenia pomiędzy elementami układu.
  - standardowo przyjmują szerokość 1-bitową.
  - standardową domyślną wartością jest **z**.

```
wire a;
wire b, c;
wire d=1'b0; // sieć d będzie miała zawsze wartość 0
```

Typy danych (cd.)

- Rejestry:
  - reprezentują elementy pamiętające = zmienne, które pamiętają ostatnio zapisaną wartość.

```
reg reset; // <- deklaracja zmiennej reset
initial    // <- będzie wyjaśnione później
begin
   reset=1'b1; // ustaw reset=1
   #100 reset=1'b0; // po 100 jednostkach czasu
                    // ustaw reset=0
end
```

Typy danych (cd.)

- Wektory:
  - Sieci (**wire**) i rejestry (**reg**) mogą być wektorami:

```
wire a; // skalar
wire [7:0] bus; // 8-bitowa magistrala
wire [31:0] busA, busB, busC;
reg [0:40] addr;
```

  - [**max:min**] lub [**min:max**] = ale zawsze lewa liczba oznacza najbardziej znaczący bit.
  - Użycie części wektorów:

```
busA[7] // 7-my bit wektora busA
bus[2:0] // trzy najmniej znaczące bity wektora
         // (nie wolno: bus[0:2]!)
```

Typy danych (cd.)

- Liczby całkowite:

```
integer counter;
initial
  counter = -1;
```

- Liczby rzeczywiste:

```
real data;
initial
begin
  delta=4e10;
end
```

Kiedy wartość rzeczywista jest przypisywana do całkowitej, jest ona zaokrąglana do najbliższej wartości całkowitej

Typy danych (cd.)

- Tablice:
  - **reg**, **integer**, **time**. Nie wolno dla **real**!
  - Dostęp do elementu macierzy:

    `<nazwa_tablicy>[<indeks>]`
  - Nie wolno definiować tablic wielowymiarowych*.

```
integer count[0:7]; // tablica 8 liczników
reg bool[31:0]; // tabl. 32, jednobitowych rejestrów
time chk_point[1:1000];
reg [4:0] port_id[0:7]; // tablica 8 zmiennych,
                        // każda ma 5 bitów
.............................................................
count[5] // 5-ty element tablicy count
port_id[3] // 3-ci element zmiennej (5-bitowej)
```

  - Nie można odwoływać się do pojedynczych bitów tablicy!

Typy danych (cd.)

- Tablice (cd.):
  - Nie należy mylić tablic z wektorami!
    - Wektor to pojedynczy element o szerokości *n*-bitów.
    - Tablica to zestaw wielu elementów o szerokości 1 lub *n* bitów.
- Pamięci:
  - Pamięci = tablice rejestrów.
  - Każdy element tablicy to słowo.
  - Każde słowo może mieć długość 1 lub więcej bitów.

Typy danych (cd.)

- Łańcuchy:
  - Przechowywane są w zmiennych typu **reg**.
  - Szerokość rejestru musi być wystarczająca do przechowania łańcucha.
  - Każdy znak w łańcuchu zajmuje 8 bitów.
  - Jeśli łańcuch jest krótszy, Verilog uzupełnia bity z lewej strony zerami.
  - Jeśli łańcuch jest za długi, to Verilog obcina lewą część łańcucha.

Typy danych (cd.)

- Łańcuchy (cd.):

```
reg [8*18:1] string_value; // zmienna o szer. 18 bajtów
initial
   string_value="Hello Verilog Word";
```

- W łańcuchu można umieszczać znaki specjalne poprzedzone znakiem \:

```
\n     =     nowa linia
\t     =     tabulator
%%     =     %
\\     =     \
\"     =     "
\ooo   =     znak zapisany 1-3 cyfr ósemkowych
```

Zadania systemowe – wyświetlanie na ekranie

$<słowo_kluczowe>

```
$display("Hello Verilog Word");
-- Hello Verilog Word

$display($time);
-- 230

$display("At time %d address is %h", $time, virtual_addr);
-- At time 200 address is 1fe0000001c

$display("ID of the port is %b", port_id);
-- ID of the port is 0010

$display("This string is displayed from %m level of hierarchy";
-- This string is displayed from top.pl level of hierarchy

$display("This is a \n multiline string with a %% sign");
-- This is a
-- multiline string with a % sign
```

Zadania systemowe - wyświetlanie na ekranie (cd.)

- **$display** na koniec wstawia znak nowej linii.
- Składnia jest podobna do **printf** w C:

%d lub %D	wyświetl zmienną w postaci dziesiętnej
%b lub %B	wyświetl zmienną w postaci binarnej
%s lub %S	wyświetl zmienną jako łańcuch
%h lub %H	wyświetl zmienną w postaci szesnastkowej
%c lub %C	wyświetl zmienną w postaci znaku ASCII
%m lub %M	wyświetl nazwę hierarchiczną (nie potrzebny argument)
%v lub %V	wyświetl siłę sygnału
%o lub %O	wyświetl zmienną w postaci ósemkowej
%t lub %T	wyświetl zmienną w postaci czasu
%e lub %E	wyświetl zmienną w postaci naukowej (np. 3.45e6)
%f lub %F	wyświetl zmienną w postaci zmiennoprzecinkowej
%g lub %G	wyświetl zmienną w postaci naukowej lub zmiennoprzecinkowej, w zależności od tego, która jest prostsza.

Zadania systemowe - monitorowanie wartości

- Monitorowanie zmiennych - po każdej zmianie sygnału będzie drukowana jego wartość.

```
$monitor(p1, p2, p3, ..., pn);
```

- Parametry = jak w poleceniu **$display**. Różnicą w stosunku do **$display** jest, że **$monitor** wystarczy podać tylko raz.
- Jeśli występuje więcej niż jedno polecenie **$monitor**, to aktywne jest tylko ostatnie.

Zadania systemowe - monitorowanie wartości (cd.)

- **$monitoron;** - załącza monitorowanie,
- **$monitoroff;** - wyłącza monitorowanie.

- Pauzowanie i koniec symulacji:
  - **$stop;** - zatrzymuje symulację i przełącza symulator w tryb interaktywny.
  - **$finish;** - kończy symulację.

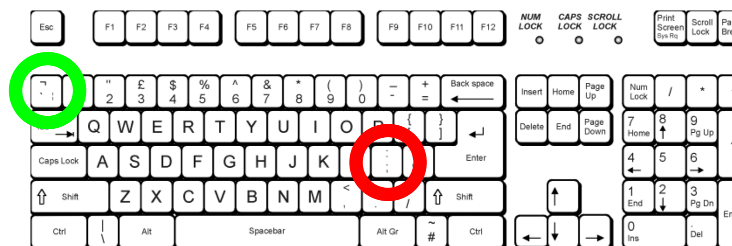

Verilog

Dyrektywy kompilatora

- **`define** definiuje makro tekstowe. Verilog zastępuje każde wystąpienie `<nazwa_makra> określonym tekstem.

```
`define FALSE 1'b0
`define WORD_SIZE 32
`define S $stop;
`define WORD_REG reg [31:0]
```

  - Wykorzystanie makra:

```
assign out = `FALSE;
```

- **`include** - pozwala dołączyć dowolny plik:

```
`include header.v
```

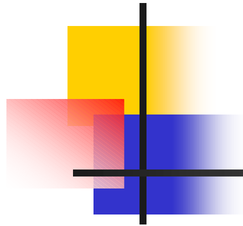

Część 4. (Verilog)

Moduły i porty

Moduły

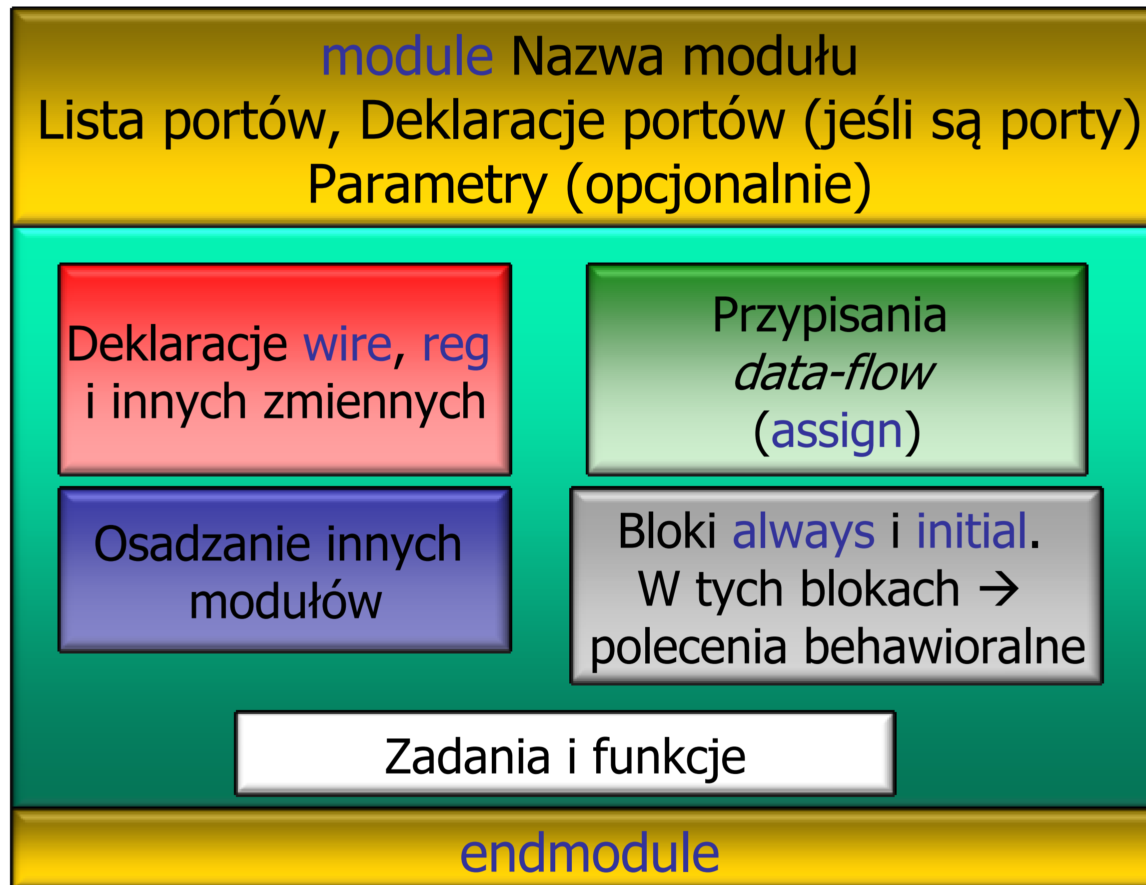

Verilog

Moduły (cd.)

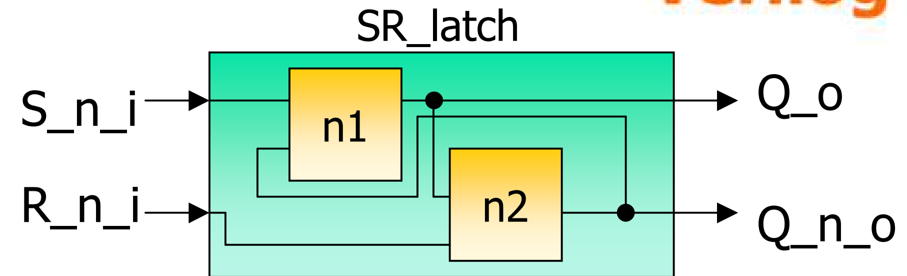


```
// nazwa modułu i lista portów
module SR_latch(Q_o, Q_n_o, S_n_i, R_n_i);

  // deklaracje portów
  output Q_o, Q_n_o;
  input S_n_i, R_n_i;

  // powołanie do życia innych obiektów:
  nand n1(Q_o, S_n_i, Q_n_o);
  nand n2(Q_n_o, R_n_i, Q_o);

  // słowo kluczowe endmodule
endmodule
```

średnik (module SR_latch(...);)

brak średnika (endmodule)

Porty

- Lista portów
  - Jeśli moduł nie wymienia sygnałów z otoczeniem - lista portów jest niepotrzebna

```
module fulladd4(sum_o, c_o, a_i, b_i, c_i);
module Top;
```

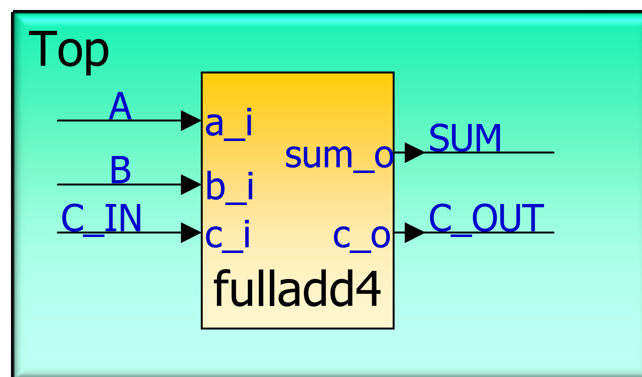

Porty (cd.)

- Wszystkie porty muszą zostać zadeklarowane jako **input**, **output** lub **inout**.
- Deklaracje te niejawnie inicjują port jako **wire**. Zazwyczaj jest to wystarczające dla portów typu **input** i **inout**.
- Porty typu **output** można dodatkowo zdeklarować jako **reg**, aby mogły pamiętać wartość.

Porty (cd.)

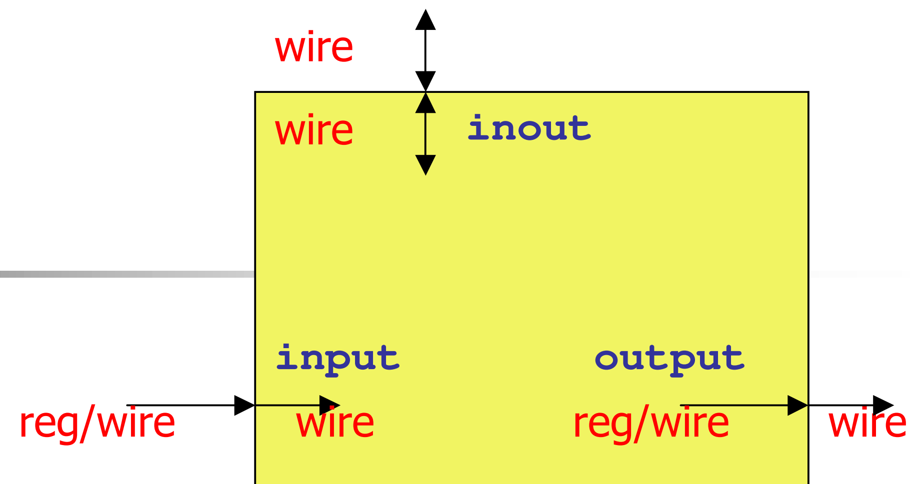

- Reguły łączenia portów:
  - **input** – wewnętrznie **wire**, zewnętrznie można łączyć z **reg** i **wire**.
  - **output** - wewnętrznie **reg** lub **wire**, zewnętrznie można podłączyć do **wire**. Nie można do **reg**!
  - **inout** - wewnętrznie **wire**, zewnętrznie muszą być podłączone do sieci typu **wire**.
- Dopasowanie szerokości
  - Można łączyć magistrale o różnej szerokości bitowej. Kompilator wygeneruje tylko ostrzeżenie.

```
module fulladd4(sum_o, c_o, a_i, b_i, c_i);
```

Verilog

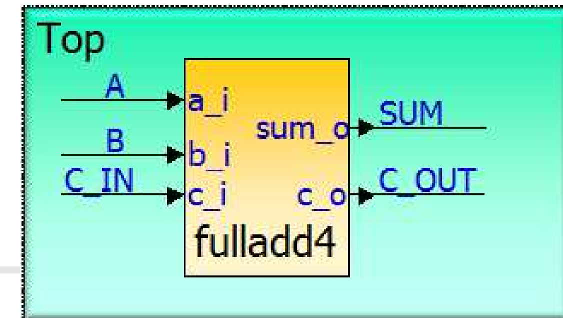

Porty (cd.)

- Podłączanie portów do sygnałów zewnętrznych (2 metody - nie mogą być stosowane jednocześnie):
  - Lista uporządkowana:
    - porty w tej samej kolejności jak w definicji:

```
fulladd4 fa1 (SUM, C_OUT, A, B, C_IN);
```

  - Łączenie poprzez podanie nazwy:

```
fulladd4 fa2(.c_o(C_OUT), .sum_o(SUM), .b_i(B),
   .c_i(C_IN), .a_i(A));
```

nazwa portu *do czego podłączamy*

Porty (cd.)

```
module fulladd4(sum_o, c_o, a_i, b_i, c_i);
```

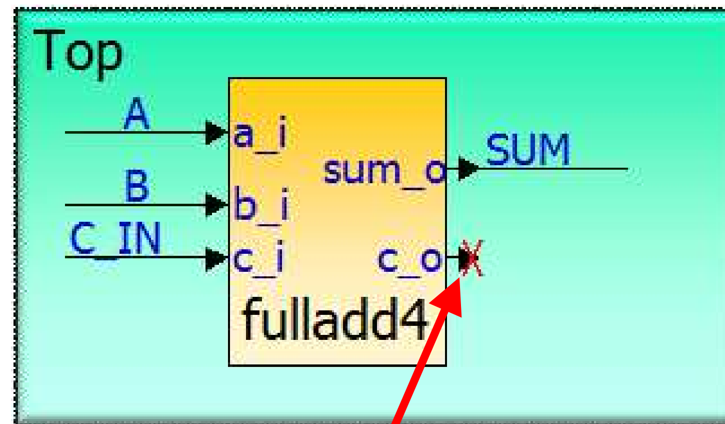

- Nie podłączone porty
  - Można zostawiać porty nie podłączone.

```
fulladd4 fa0(SUM, , A, B, C_IN);
// port c_o jest nie podłączony
```

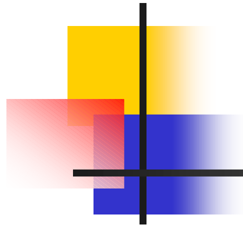

Część 5. (Verilog)

Projektowanie na poziomie
bramek logicznych

Typy bramek

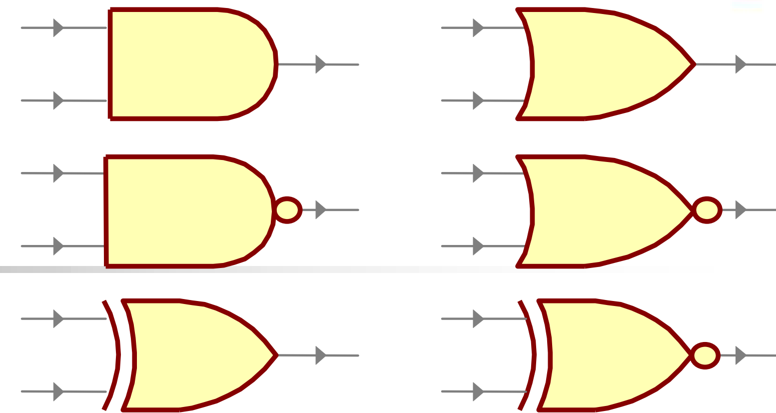

- Dostępne bramki:
  - **and**, **nand**, **or**, **nor**, **xor**, **xnor**
- Bramki o większej ilości wejść = podanie większej ilości wejść w liście portów.

```
wire out, in1, in2, in3;
and a1(out, in1, in2);
nand na3(out, in1, in2, in3);
and (out, in1, in2); //można nie podawać nazwy bramki
```

Typy bramek (cd.)

- Bramki **and**, **nand**, **or**, **nor**, **xor**, **xnor** (cd.)

and	0	1	x	z
0	0	0	0	0
1	0	1	x	x
x	0	x	x	x
z	0	x	x	x

or	0	1	x	z
0	0	1	x	x
1	1	1	1	1
x	x	1	x	x
z	x	1	x	x

xor	0	1	x	z
0	0	1	x	x
1	1	0	x	x
x	x	x	x	x
z	x	x	x	x

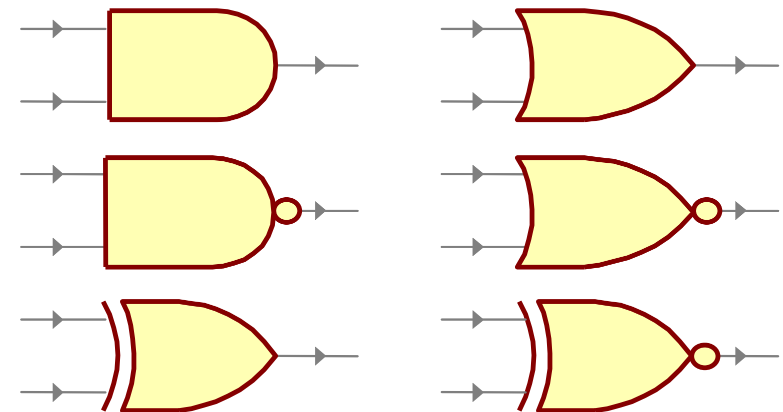

Typy bramek (cd.)

- Bramki typu **buf** / **not**
  - Mogą one mieć jedno **wejście** i wiele **wyjść**

```
buf b1(out1, in);
not n1(out1,in);
buf b2(out1, out2, in); // wiele wyjść
not (out1, in); // nie trzeba podawać nazwy
```

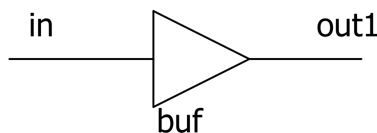

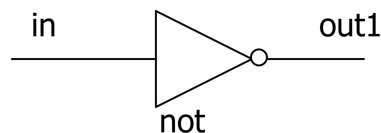

buf:

in	out
0	0
1	1
x	x
z	x

not

in	out
0	1
1	0
x	x
z	x

Typy bramek (cd.)

- Bramki typu **bufif** i **notif**:

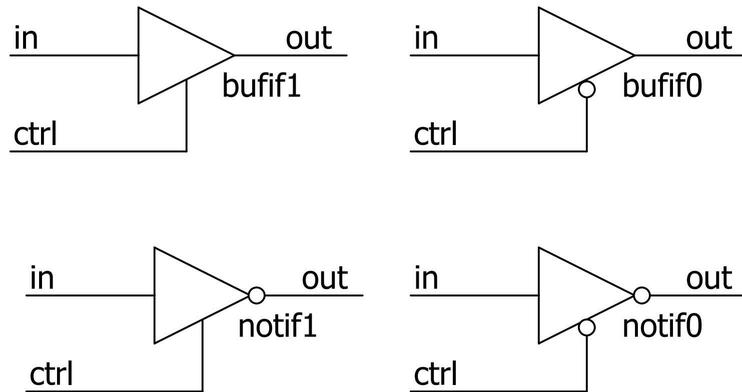

Bufif1		ctrl			
		0	1	x	z
In	0	z	0	L	L
	1	z	1	H	H
	x	z	x	x	x
	z	z	x	x	x

Notif1		ctrl			
		0	1	x	z
in	0	z	1	H	H
	1	z	0	L	L
	x	z	x	x	x
	z	z	x	x	x

Bufif0		ctrl			
		0	1	x	z
In	0	0	z	L	L
	1	1	z	H	H
	x	x	z	x	x
	z	x	z	x	x

notif0		ctrl			
		0	1	x	z
in	0	1	z	H	H
	1	0	z	L	L
	x	x	z	x	x
	z	x	z	x	x

```
bufif1 b1 (out, in, ctrl);
bufif0 b0 (out, in, ctrl);
notif1 n1 (out, in, ctrl);
notif0 n0 (out, in, ctrl);
```

L=0, **z** lub **x**
H=1, **z** lub **x**
(w zależności od implementacji symulatora)

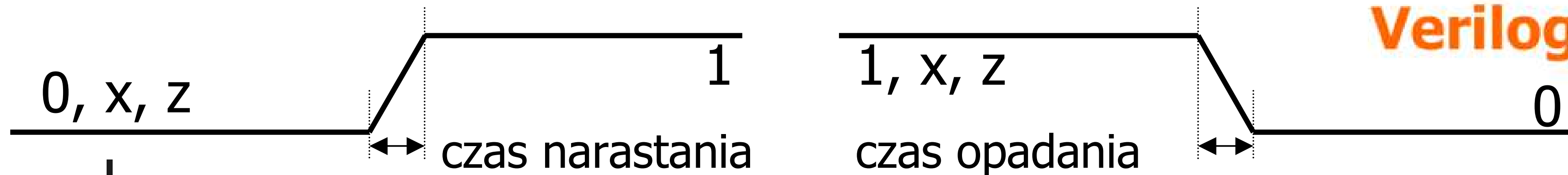

Opóźnienia w bramkach

- **Czas narastania** = czas w jakim wyjście osiągnie stan **1** z dowolnego innego stanu.
- **Czas opadania** = czas w jakim wyjście osiągnie stan **0** z dowolnego innego stanu.
- **Czas wyłączenia** = czas w jakim wyjście osiągnie stan wysokiej impedancji **z** z dowolnego innego stanu.
- Jeśli wyjście zmienia się do wartości **x**, to dzieje się to po czasie najkrótszym z trzech czasów opisanych powyżej.

Opóźnienia w bramkach (cd.)

- Możliwości określenia czasów opóźnień:
  - 1 wartość = czas wszystkich trzech przejść;
  - 2 wartości = czasy narastania i opadania, czas wyłączenia = mniejszej z tych liczb.
  - 3 wartości = czas narastania, opadania i wyłączenia.
- Jeśli nie podano żadnej wartości, wszystkie trzy czasy są równe zeru.

```
// taki sam czas dla trzech rodzajów przejść:
and #(4) a1(out, i1,i2);
// określenie czasu narastania i opadania:
and #(3, 2) a2(out, i1,i2);
// określenie trzech czasów:
bufif0 #(3, 2, 5) b1(out, in, control);
```

narastania opadania wyłączania

Opóźnienia w bramkach (cd.)

- Wartości minimalne, typowe i maksymalne:

```
// jedno opóźnienie:
and #(4:5:6) a1(out, i1,i2);
       Min. Typ. Max.
// dwa opóźnienia:
and #(3:4:5, 5:6:7) a2(out, i1, i2);
      Min. Typ. Max.  Min. Typ. Max.
// trzy opóźnienia:
and #(2:3:4, 3:4:5, 4:5:6) a3(out, i1, i2);
      Min. Typ. Max. Min. Typ. Max.  Min. Typ. Max.
```

Opóźnienia - przykład

- Moduł **ABC** ma realizować funkcję:

  *wy=(a*b)+c*

```
// definicja modułu A:
module ABC(wy_o, a_i, b_i, c_i);
  // deklaracje portów wej/wyj
  output wy_o;
  input a_i, b_i, c_i;
  // sieć wewnętrzna:
  wire e;
  // bramki:
  and #(5) a1(e, a_i, b_i);
  or  #(4) o1(wy_o, e, c_i);
endmodule
```

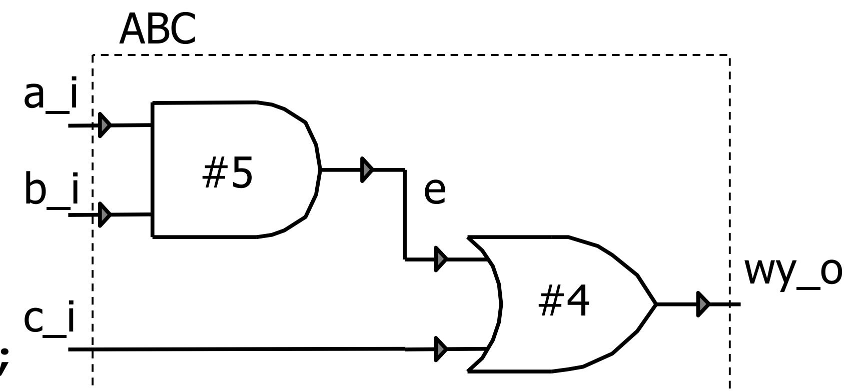

Opóźnienia – przykład (cd.)

```
module stimulus;
  // deklaracja zmiennych:
  reg A, B, C;
  wire OUT;
  // powołanie modułu ABC:
  ABC abc1(OUT, A, B, C);
  // pobudzanie wejść, koniec symul. po 40 jedn. czasu
  initial
  begin
    A= 1'b0; B= 1'b0; C= 1'b0;
    #10 A= 1'b1; B= 1'b1; C= 1'b1;
    #10 A= 1'b1; B= 1'b0; C= 1'b0;
    #20 $finish;
  end
endmodule
```

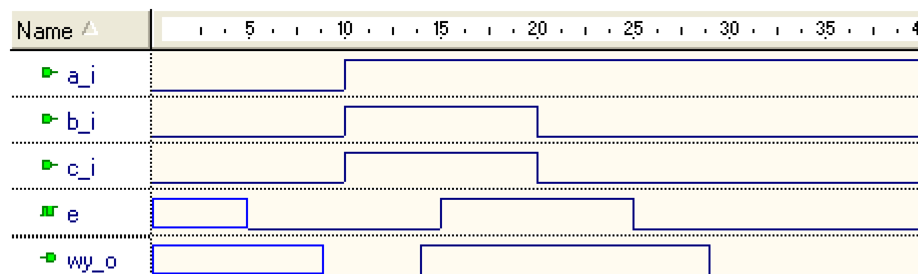

Waveforms are from Aldec's Active-HDL simulator

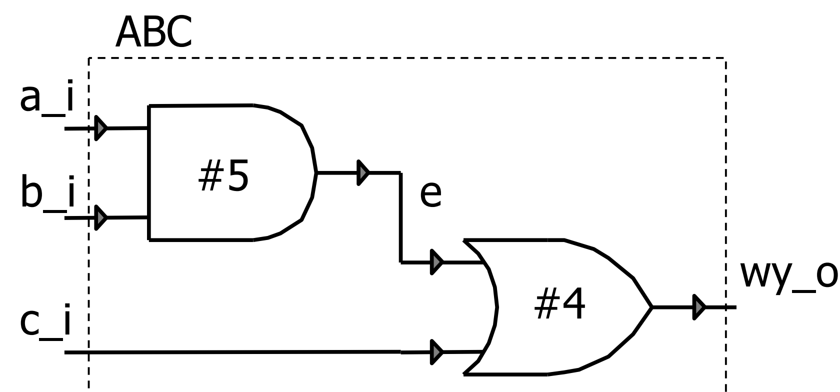

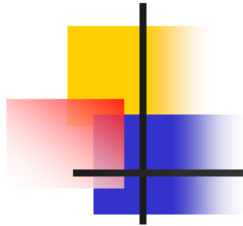

Część 6. (Verilog)

Modelowanie na poziomie rejestrów
(*Dataflow*)

Przypisanie ciągłe

- Sterowanie sieci wartością logiczną.
- Zastępuje bramki.
- Składnia:
  - assign *[<siła sygnału>][<opóźnienie>] <lista przypisań>*;
- Definiowanie siły sygnału = opcjonalne (domyślnie **strong1** i **strong0**).
- Definiowanie opóźnienia = opcjonalnie (podaje się je jak w bramkach).

Przypisanie ciągłe (cd.)

- Cechy przypisania ciągłego:
  - Lewa strona = sieć (skalar lub wektor), albo konkatenacja sieci skalarnych lub wektorowych.
  - Przypisanie ciągłe jest zawsze aktywne.
  - Wyrażenie obliczane jest zawsze, gdy dowolna ze zmiennych z prawej strony zmieni swą wartość.
  - Wynik jest natychmiast przesyłany do sieci określonej z lewej strony.
  - Wyrażenia z prawej strony mogą być rejestrami, sieciami lub wywołaniami funkcji (skalary lub wektory).

Przypisanie ciągłe - przykład

```
assign c = a & b;
assign addr[15:0] = addr1_bits[15:0] ^
  addr2_bits[15:0];
// nawiasy klamrowe oznaczają
// łączenie (konkatenacja)
assign {c_out, sum[3:0]} = a[3:0] +
  b[3:0] + c_in;
```

Niejawne przypisanie ciągłe

- Zamiast najpierw deklarować sieć, a potem wykonywać do niej operację przypisania:

```
wire c;
assign c = a & b;
```

- można to zrobić krócej:

```
wire c = a & b;
```

Opóźnienia

```
assign #10 c = a | b;
```

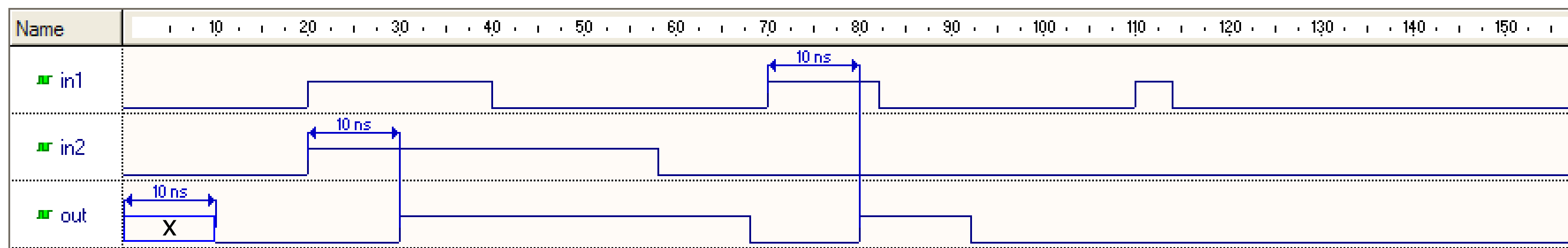

- Uwaga: Impulsy krótsze niż 10 jednostek czasowych nie przechodzą na wyjście.

Opóźnienia (cd.)

- Niejawne określenie przypisania

```
wire c;
assign #10 c = a & b;
```

  - równoważne określenie:

```
wire #10 c = b & a;
```

- Określenie opóźnienia sieci
  - Można zdefiniować opóźnienie dla całej sieci - każda zmiana sygnału na sieci pojawi się z tym opóźnieniem.
  - Opis:

```
wire # 10 c;
assign c = a & b;
```

  - jest równoważny następującemu:

Wyrażenia i operatory

Typ	symbol	operacja	ilość operandów
arytm.	*	mnożenie	2
	/	dzielenie	2
	+	dodawanie	2
	-	odejmowanie	2
	%	modulo	2
log.	!	negacja logiczna	1
	&&	logiczne and	2
	||	logiczne or	2
relacje	>	większe niż	2
	<	mniejsze niż	2
	>=	większe lub równe	2
	<=	mniejsze lub równe	2
równość	==	równość	2
	!=	różność	2
	===	równość warunkowa	2
	!==	różność warunkowa	2

Wyrażenia i operatory (cd.)

<table>
<tr><th>Typ</th><th>symbol</th><th>operacja</th><th>ilość operandów</th></tr>
<tr><td>bitowe</td><td>~</td><td>negacja bitowa</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>&</td><td>and bitowe</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td>|</td><td>or bitowe</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td>^</td><td>xor bitowe</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td>^~ lub ~^</td><td>xnor bitowe</td><td>2</td></tr>
<tr><td>redukujące</td><td>&</td><td>redukujące and</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>~&</td><td>redukujące nand</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>|</td><td>redukujące or</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>~|</td><td>redukujące nor</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>^</td><td>redukujące xor</td><td>1</td></tr>
<tr><td></td><td>^~ lub ~^</td><td>redukujące xnor</td><td>1</td></tr>
<tr><td>przesunięcie</td><td>>></td><td>przesunięcie w prawo</td><td>2</td></tr>
<tr><td></td><td><<</td><td>przesunięcie w lewo</td><td>2</td></tr>
<tr><td>łączenie</td><td>{}</td><td>łączenie</td><td>dowolna</td></tr>
<tr><td>replikacja</td><td>{{}}</td><td>replikacja</td><td>dowolna</td></tr>
<tr><td>warunek</td><td>?:</td><td>warunek</td><td>3</td></tr>
</table>

Wyrażenia i operatory

- Operatory dwuargumentowe:

```
A= 4'b0011; B= 4'b0100;
D=6; E= 4;

A*B    // mnożenie, wynik: 4'b1100
D/E    // dzielenie, wynik: 1 (część ułamkowa
       //                         jest ucięta)
A+B    // dodawanie, wynik: 4'b0111
B-A    // odejmowanie, wynik: 4'b0001
```

  - Jeśli jakiś argument ma wartość **x**, to wynik też będzie miał wartość **x**.

Wyrażenia i operatory

- Operatory dwuargumentowe (cd.):
  - Operator *modulo* zwraca resztę z dzielenia dwóch liczb (działa podobnie jak w C).

```
13%3  // wynik: 1
16%4  // wynik: 0
-7%2  // wynik: -1 (znak z pierwszego argumentu)
7%-2  // wynik: 1 (znak z pierwszego argumentu)
```

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Operatory jednoargumentowe

```
-4  // MINUS 4
+5  // PLUS 5
```

  - Zaleca się **nie** używać ujemnych liczb w specyfikacji **<sss>'<podstawa> <nnn>**, gdyż może to prowadzić do złych wyników (liczby w tej postaci są reprezentowane jako dopełnienie do dwóch).

```
-'d10 / 5 // co oznacza: (2^32-10)/5
```

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Operatory logiczne:
  - && - logiczne **and**
  - || - logiczne **or**
  - ! - logiczne **not**
  - Operatory logiczne zwracają zawsze 1-bitową wartość: **0** (fałsz), **1** (prawda) lub **x** (niejednoznaczność).
  - Jeśli argument **nie jest** równy zero, jest traktowany jako **1** logiczna (prawda).
  - Jeśli argument **jest** równy zero, to jest traktowany jako **0** logiczne (fałsz).
  - Jeśli jakiś bit argumentu jest równy **z** lub **x**, to cały argument traktowany jest jako **x** (niejednoznaczność).

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Operatory logiczne (cd.)

```
A=3; B=0;
A&&B // wynik: 0
A||B // wynik: 1
!A   // wynik: 0
!B   // wynik: 1

A=2'b0z; B=2'b10
A&&B // wynik: x
(a==2)&&(b==3) // wynik: 1 jeśli a=2
               // oraz b=3, w przeciwnym
               // wypadku wynik: 0
```

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Operatory porównania
  - Jeśli w wyrażeniu użyto operatorów porównania, wyrażenie zwraca wartość **1**, **0** lub **x**.

```
// A=4, B=3
// X=4'b1010, Y=4'b1101, Z=4'b1xxx
A<=B // wynik: 0
A>0  // wynik: 1
Y>=X // wynik: 1
Y<Z  // wynik: x
```

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Operatory równości:

wyrażenie	opis	możliwe wartości
a == b	a jest równe b. Wynik nieznany, gdy a lub b mają wartość **x** lub **z**.	**0,1,x**
a != b	a jest różne od b. Wynik nieznany, gdy a lub b mają wartość **x** lub **z**.	**0,1,x**
a === b	a jest równe b, włączając **x** i **z**	**0,1**
a !== b	a jest różne od b, włączając **x** i **z**	**0,1**

Operatory **===** i **!==** porównują bit po bicie i biorą pod uwagę również zgodność wartości **x** oraz **z**.

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Operatory bitowe

~	**negacja** bit po bicie
&	**and** bit po bicie
|	**or** bit po bicie
^	**xor** bit po bicie
^~ lub ~^	**xnor** bit po bicie

and bitowe

	0	1	x
0	0	0	0
1	0	1	x
x	0	x	x

xnor bitowe

	0	1	x
0	1	0	x
1	0	1	x
x	x	x	x

or bitowe

	0	1	x
0	0	1	x
1	1	1	1
x	x	1	x

negacja

0	1
1	0
x	x

xor bitowe

	0	1	x
0	0	1	x
1	1	0	x
x	x	x	x

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Operatory redukujące
  - Operatory redukujące: **& (= and), ~& (= nand), | (= or), ~| (= nor), ^ (= xor), ^~ , ~^ (= xnor)** wymagają tylko jednego argumentu.
  - Operują na bitach wykonując odpowiednie operacje według tabel jak dla operatorów bitowych, działają od prawej do lewej.

```
// X=4'b1010
&X // 1&0&1&0 = 1'b0
|X // 1|0|1|0 = 1'b1
^X // 1^0^1^0 = 1'b0
```

  - Redukcja **xor** lub **xnor** może być wykorzystana przy obliczaniu ilości bitów parzystych lub nieparzystych w wektorze.

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Operatory przesuwania
  - >> - przesunięcie w prawo
  - << - przesunięcie w lewo
  - Nowe pozycje są wypełniane <u>zerami</u> (ostatni bit nie przechodzi na początek!).

```
Y=X<<2 //przesuń X 2 bity w lewo
```

Wyrażenia i operatory

- Operator łączenia
  - Umożliwia łączenie poszczególnych argumentów o znanych rozmiarach. Argumentami mogą być skalary (sieci, rejestry), wektory (sieci, rejestry), części wektorów (zakres bitów) i stałe o znanym rozmiarze.

```
// A=1'b1, B = 2'b00 C = 2'b10, D = 3'b110
Y={B, C} // wynik: Y=4'B0010
Y={A, B, C, D, 3'B001} // wynik:
                        // Y=11'b10010110001
Y={A, B[0], C[1]} // wynik: 3'b101
```

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Operator replikacji
  - Wielokrotne łączenie tego samego argumentu może być wyrażone za pomocą stałej oraz elementu powtarzanego w nawiasach klamrowych:

```
reg A;
reg [1:0] B, C;
reg [2:0] D;
A= 1'b1; B=2'b00; C=2'b01;
Y={4{A}}; // wynik: Y = 4'b1111
Y={ {4{A}}, {2{B}} }; // wynik: Y=8'b11110000
Y={ {4{A}}, {2{C}}, B};// wynik: Y=8'b1111010100
```

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Operator warunkowy
  - wymaga podania trzech argumentów:

    warunek ? wyrażenie_true : wyrażenie_false;
  - Najpierw obliczany jest warunek - jeśli wynik obliczeń jest **1**, to wykonywane jest **wyrażenie_true**, w przeciwnym wypadku **wyrażenie_false**. Jeśli wynik wyrażenia jest **x**, to obliczane są **wyrażenie_true** oraz **wyrażenie_false**, a następnie są porównywane bit po bicie. Jeśli bity się nie zgadzają, to w wyniku na tym miejscu będzie wartość bitu **x**.
  - Operator ten przypomina w pracy multiplekser lub polecenie *if-then-else*. Wykorzystuje się go często do przypisań warunkowych.

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Operator warunkowy (cd.)

```
// model bufora trójstanowego
assign addr_buf = drive_enable ? addr_out :
  36'bz;

// model multipleksera 2-do-1
assign out = control ? in1 : in0;
```

- Operatory warunkowe moga być zagnieżdżane:

```
assign out = (A==3) ? (control ? x : y) :
  (control ? m : n);
```

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Priorytet operatorów

Operator	Symbole	Priorytet
jednoargumentowe: mnożenie, dzielenie, modulo	+ - ! ~ * / %	najwyższy
dodawanie, odejmowanie przesunięcie	+ - << >>	
porównanie równość	< <= > >= == != === !==	
redukcja logiczne	& ~& ^ ^~ | ~| && ||	
Warunkowe	?:	najniższy

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Multiplekser 4-do-1 (Sposób 1: równania logiczne)

```
module mux4_to_1 (out, i0, i1, i2, i3, s1, s0);
  // Deklaracja portów:
  output out;
  input i0, i1, i2, i3;
  input s1, s0;
  // Równania logiczne:
  assign out = (~s1 & ~s0 & i0) |
               (~s1 & s0 & i1) |
               (s1 & ~s0 & i2) |
               (s1 & s0 & i3);
endmodule
```

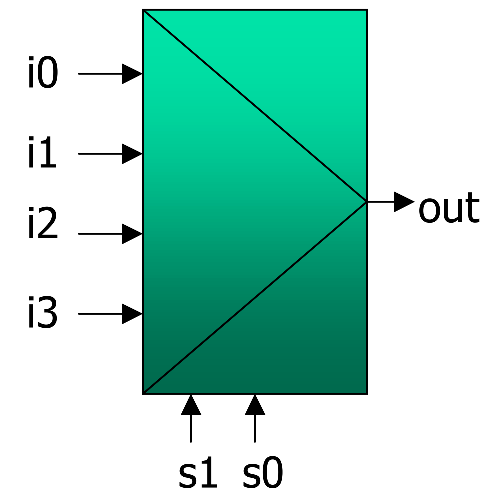

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Multiplekser 4-do-1 (Sposób 2: operator warunkowy)

```
module mux4_to_1 (out, i0, i1, i2, i3, s1, s0);
  // Deklaracja portów:
  output out;
  input i0, i1, i2, i3;
  input s1, s0;
  // Wykorzystanie zagnieżdżonych operatorów
  // warunkowych:
  assign out = s1 ? (s0 ? i3 : i2) : (s0 ? i1 : i0) ;
endmodule
```

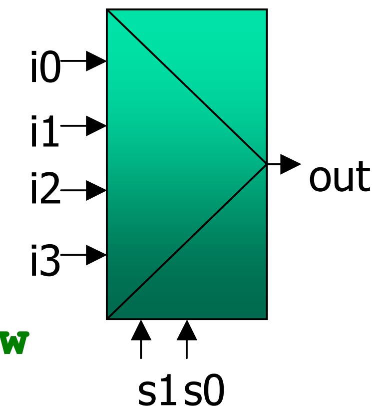

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Przykład – sumator:

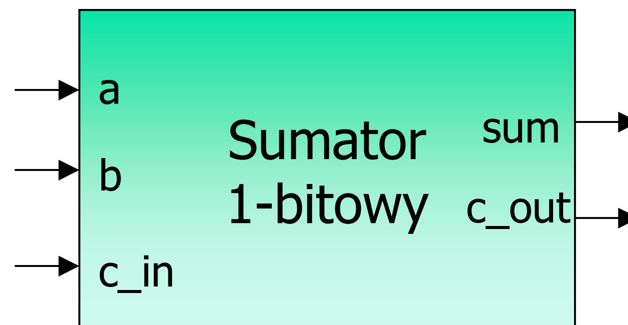

- Jak zrealizować 1-bitowy sumator?

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Przykład – sumator (cd.)

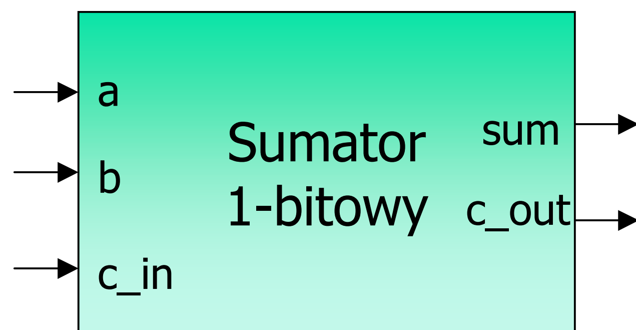

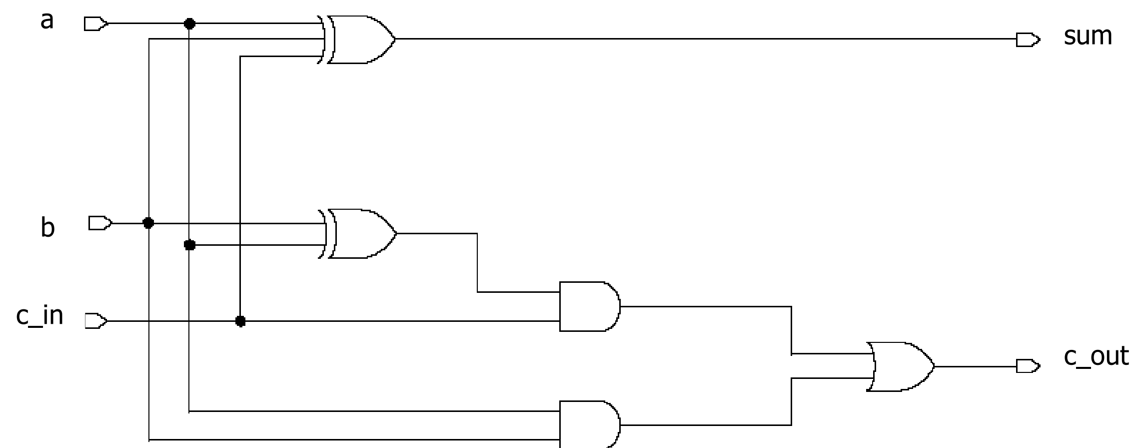

- sum=a⊕b⊕c_in
- c_out = (a⊕b)*c_in + (a*b)

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Przykład – sumator 4-bitowy

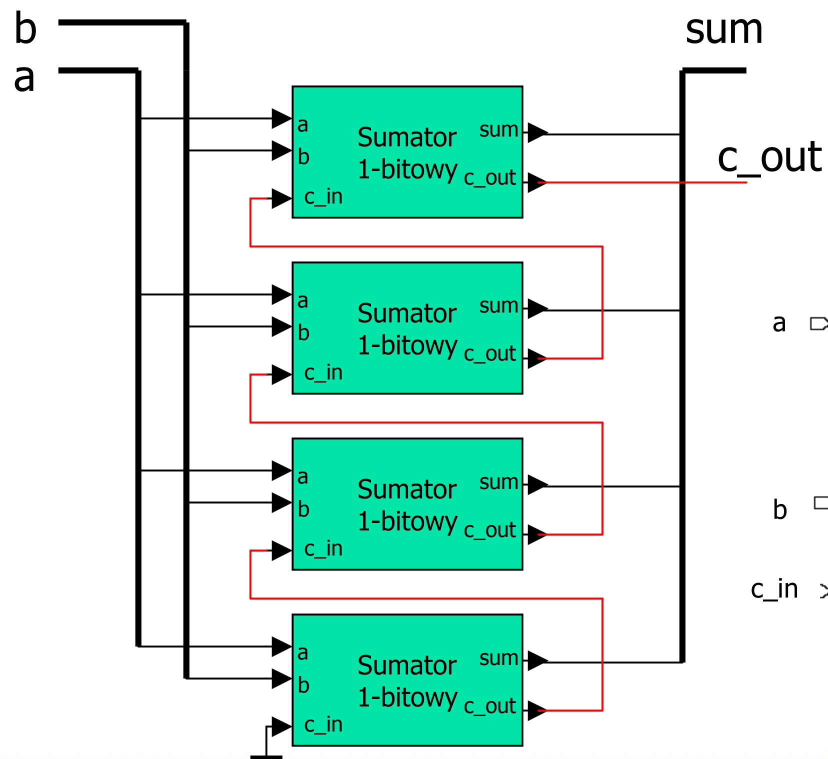

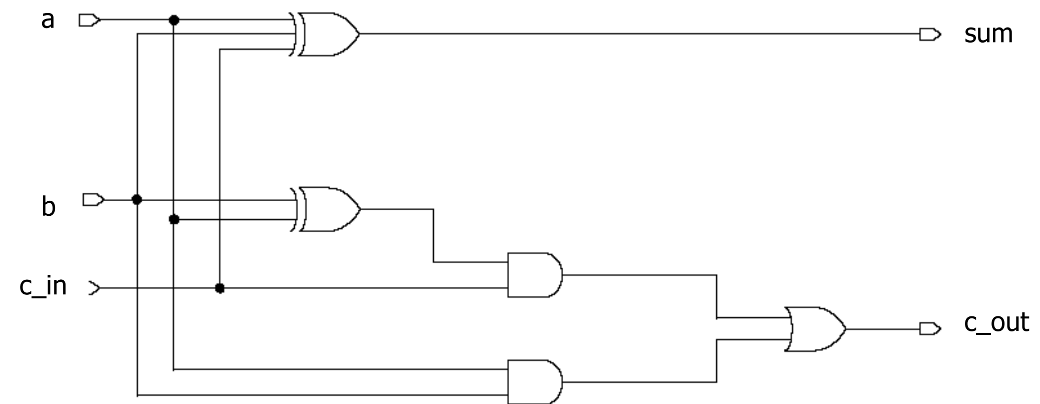

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Sumator 4-bitowy (operatory *dataflow*):

```
module fulladd4 (sum, c_out, a, b, c_in);

  // Porty I/O:
  output [3:0] sum;
  output c_out;
  input [3:0] a, b;
  input c_in;

  // Określenie funkcji układu:
  assign {c_out, sum} = a + b + c_in;
endmodule
```

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Sumator 4-bitowy (*carry look ahead*):
  - W tym sumatorze przepełnienie pojawia się na wyjściu szybciej niż dane.

```
module fulladd4(sum, c_out, a, b, c_in);
// Porty I/O:
output [3:0] sum;
output c_out;
input [3:0] a, b;
input c_in;
// linie wewnętrzne:
wire p0, g0, p1, g1, p2, g2, p3, g3;
wire c4, c3, c2, c1;
```

cd. na następnej planszy ....

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Sumator 4-bitowy (*carry look ahead*):

```
// Obliczanie p dla każdego stopnia:
assign p0 = a[0] ^ b[0],
       p1 = a[1] ^ b[1],
       p2 = a[2] ^ b[2],
       p3 = a[3] ^ b[3];

// Obliczanie g dla każdego stopnia:
assign g0 = a[0] & b[0],
       g1 = a[1] & b[1],
       g2 = a[2] & b[2],
       g3 = a[3] & b[3];
```

cd. na następnej planszy ....

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Sumator 4-bitowy (*carry look ahead*):

```
// Obliczanie przeniesienia dla
// każdego stopnia:
assign c1 = g0 | (p0 & c_in),
       c2 = g1 | (p1 & g0) | (p1 & p0 & c_in),
       c3 = g2 | (p2 & g1) | (p2 & p1 & g0) |
            (p2 & p1 & p0 & c_in),
       c4 = g3 | (p3 & g2) | (p3 & p2 & g1) |
            (p3 & p2 &p1 &g0)| (p3 & p2 & p1 &
       p0 &c_in);
```

cd. na następnej planszy ....

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Sumator 4-bitowy (*carry look ahead*):

```
// Obliczenie sumy:
assign sum[0] = p0 ^ c_in,
       sum[1] = p1 ^ c1,
       sum[2] = p2 ^ c2,
       sum[3] = p3 ^ c3;

// Przypisanie przeniesienia:
assign c_out = c4;

endmodule
```

Wyrażenia i operatory (cd.)

- Realizacje sumatorów
  - Brent-Kung *najszybszy*
  - Carry Look Ahead
  - Carry Look Forward
  - Ripple Carry *najmniejszy*

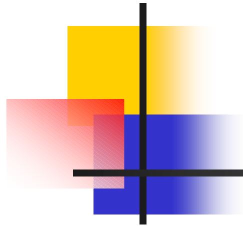

Część 7. (Verilog)

Modelowanie na poziomie behawioralnym

Procedury strukturalne

- Bloki **always** i **initial**
  - Polecenia w Verilog'u wykonywane są jednocześnie.
  - Każdy z bloków **always** i **initial** reprezentują osobny ciąg poleceń,
  - Rozpoczynają się w czasie **0**,
  - Nie mogą być zagnieżdżane.

Procedury strukturalne (cd.)

- Blok **initial**
  - Wykonuje się tylko jeden raz podczas symulacji, począwszy od czasu **0**.
  - Działanie każdego bloku **initial** kończy się niezależnie od pozostałych.
  - Instrukcje wewnątrz bloku muszą być zgrupowane za pomocą **begin** i **end**.
  - Jeśli w bloku występuje tylko jedno polecenie, grupowanie jest zbędne (podobnie jak w Pascalu *begin* i *end*, a w C { }).

cd. na następnej planszy ....

Procedury strukturalne (cd.)

- Blok **initial** (cd.):
  - Polecenia wykonywane są po kolei.
  - Opóźnienie czasowe **#<czas>** oznacza opóźnienie względem **aktualnego** czasu symulacji.
  - Bloki **initial** wykorzystuje się m.in. do inicjalizacji, monitorowania.

Procedury strukturalne (cd.)

- Blok **initial** (cd.):

```
module stimulus;
  reg x, y,  a, b,  m;
  initial
    m = 1'b0;

  initial
  begin
    #5 a=1'b1;
    #25 b=1'b0;
  end
endmodule
```

czas	wykonane polecenie
0	m=1'b0;
5	a=1'b1;
30	b=1'b0;

Procedury strukturalne (cd.)

- Blok **always**
  - Wszystkie bloki **always** rozpoczynają działanie równocześnie w czasie **0**.
  - Są od siebie niezależne.
  - Wykonują się w sposób ciągły (po zakończeniu ostatniej instrukcji wykonuje się pierwsza).

Procedury strukturalne (cd.)

- Blok **always** - przykład

```
module clock_gen;
      reg clock;

      initial // = inicjalizacja zegara w czasie 0
        clock = 1'b0;

      always //przełączanie zegara co pół okresu:
        #10 clock = ~clock;

      initial
        #1000 $finish;
endmodule
```

Przypisanie proceduralne

- Uaktualnia wartości zmiennych typu **reg**, **integer**, **real** lub **time**.
- Wartości zmiennych nie ulegną zmianie, aż do następnego przypisania proceduralnego.
- Przypisanie odbywa się jednorazowo - w odróżnieniu od przypisania **assign**, które działa w sposób ciągły.
- **<lvalue> = <wyrażenie>** lub **<lvalue> <= <wyrażenie>**
- Lewa część przypisania może być:
  - zmienną typu **reg**, **integer**, **real**, **time**;
  - wybranym bitem z powyższych zmiennych;
  - zestawem bitów;
  - połączeniem powyższych elementów.
- Wyróżnia się dwa typy przypisań: **blocking** i **nonblocking**.

Przypisanie proceduralne (cd.)

- Przypisanie typu **blocking (=)**
  - Wykonywane według kolejności ich umieszczenia w programie.
  - Nie wstrzymują one działania innych, równolegle działających, bloków.
  - <u>Przypomnienie:</u> Wszystkie wyrażenia behawioralne muszą być w bloku **initial** lub **always**.

Przypisanie proceduralne (cd.)

- Przypisanie typu **blocking (=)** (cd.)

```
module test;
  reg x, y, z;
  initial
    begin
      x = 1'b0;
      y = #100 1'b1;
      z = #100 1'b1;
    end
endmodule
```

Name	Value	50 · 100 · 150 · 200 · 250
x	0	
y	1	??????????????
z	1	?????????????????????????????????

200 ps

- Przypisanie typu **nonblocking (<=)**
  - Pozwala na wykonanie przypisań bez wstrzymywania działania pozostałych instrukcji.
  - Symbol **<=** jest taki sam, jak operator warunkowy "mniejsze lub równe" - znaczenie rozstrzygane jest w zależności od kontekstu.
  - Wszystkie przypisania typu **nonblocking** będą wykonane równocześnie - tj. zostaną zaplanowane do wykonania po odpowiednim opóźnieniu. Zazwyczaj symulator wykonuje wszystkie przypisania **nonblocking** na końcu danego kroku czasowego.

Przypisanie proceduralne (cd.)

- Przypisanie **nonblocking (<=)** - przykład

```
module test;
  reg x, y, z;
  initial
    begin
      x <= 1'b0;
      y <= #100 1'b1;
      z <= #100 1'b1;
    end
endmodule
```

Name	Value	50 · 100 · 150 · 200 · 250 (200 ps)
x	0	
y	1	XXXXXXXXXXXXX
z	1	XXXXXXXXXXXXX

Przypisanie proceduralne (cd.)

- Różnica pomiędzy przypisaniami typu **blocking** i **nonblocking**.

```
//Przykład I: przypisania blocking
always @(posedge clock)
   a = b;

always @(posedge clock)
   b = a;
```

HAZARD! a i b będą miały taką samą wartość.

```
//Przykład II: przypisania nonblocking
always @(posedge clock)
   a <= b;

always @(posedge clock)
   b <= a;
```

Zamiana a i b odbędzie się prawidłowo.

Przypisanie proceduralne (cd.)

- Różnica pomiędzy przypisaniami typu **blocking** i **nonblocking (cd)**.

```
module test(clk, a, b, d);
  input a;
  input b;
  input clk;
  output d;

  reg c;
  reg d;

  always @(posedge clk)
      begin
            c = a & b;
            d = c;
      end
endmodule
```

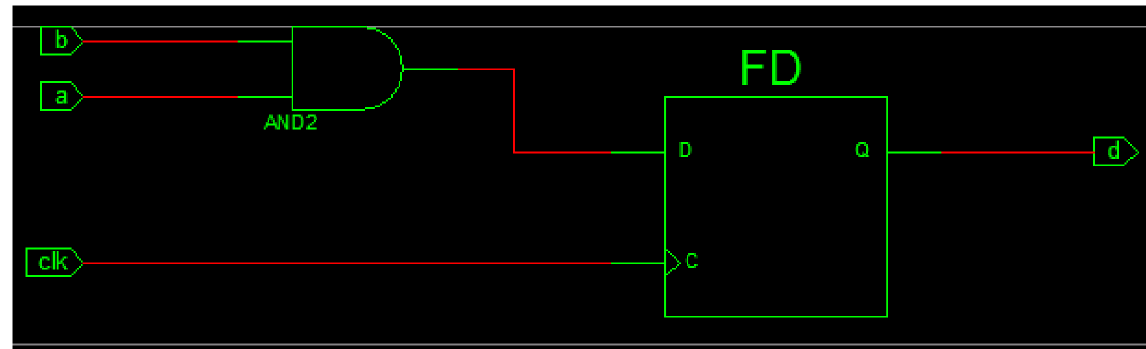

Przypisanie proceduralne (cd.)

- Różnica pomiędzy przypisaniami typu **blocking** i **nonblocking (cd)**.

```
module test(clk, a, b, d);
   input a;
   input b;
   input clk;
   output d;

   reg c;
   reg d;

   always @(posedge clk)
      begin
             c <= a & b;
             d <= c;
      end
endmodule
```

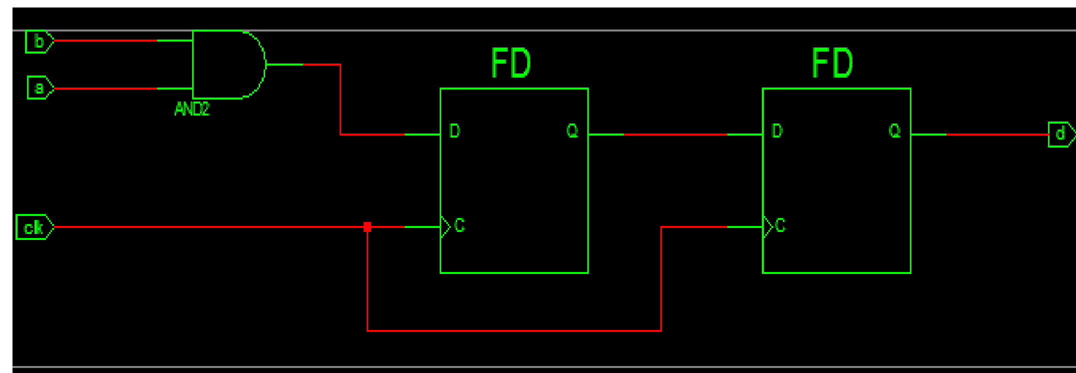

Sterowanie wykonaniem instrukcji

- Opóźnienia
  - **#** = czas pomiędzy „napotkaniem” wyrażenia przez symulator a jego wykonaniem.
  - **# <NUMBER>**
  - **# <identyfikator>**
  - **#(<min>:<typ>:<max>)**
  - Dla wyrażeń proceduralnych wyróżnia się trzy typy opóźnień:
    - zwykłe,
    - wewnętrzne,
    - zerowe.

Sterowanie wykonaniem instrukcji (cd.)

- Opóźnienie zwykłe

```
parameter opoznienie = 20;
parameter delta = 2;
reg x, y, z, p, q;
initial
begin
   x=0; // brak opóźnienia
   #10 y=1; // opóźnienie o 10 jedn.czasowych
   #opoznienie z=0; // opóźnienie określone parametrem
   #(opoznienie+delta) p=1; // opóźn.określ.wyrażeniem
   #y x=x+1 // opóźnienie określone zmienną
   #(4:5:6) q=0 // mimnalne, typowe i maksymalne
end
```

  - Dla grupy **begin-end**, opóźnienie jest odliczane zawsze względem czasu zakończenia poprzedniego polecenia w bloku.

Sterowanie wykonaniem instrukcji (cd.)

- Opóźnienie wewnętrzne
  - opóźnienie przypisane do prawej części przypisania.

```
reg x, y, z; // definicja rejestrów

//opóźnienia wewnętrzne:
initial
begin
  x=0;
  z=0;
  y = #5 x+z; // pobierz wartość x i z w czasie=0,
              // oblicz x+z i poczekaj 5 jedn.
              // czasu a następnie zapisz wynik do y.
end
```

cd. na następnej planszy ....

Sterowanie wykonaniem instrukcji (cd.)

- Opóźnienie wewnętrzne (cd.)

```
// odpowiednik z wykorzystaniem opóźnień zwykłych oraz
// zmiennych tymczasowych
initial
begin
   x=0; z=0;
   temp_xz = x+z;
   #5 y=temp_xz; // pobierz wart. x+z w czasie bieżącym
                 // i zapisz w zmiennej tymczasowej.
end
```

```
y = #5 x+z;
```

Sterowanie wykonaniem instrukcji (cd.)

- Opóźnienie zerowe
  - Gdy wyrażenia proceduralne w różnych blokach **always/initial** będą wykonane w tym samym kroku czasu => kolejność ich wykonania nie jest określona.
  - Opóźnienie zerowe = dana instrukcja wykona się jako ostatnia w danym kroku czasu.
  - Jeśli będzie więcej takich instrukcji, to będą one wykonane jako ostatnie, ale kolejność między nimi nie jest określona.

Sterowanie wykonaniem instrukcji (cd.)

- Opóźnienie zerowe (cd.)

```
initial
begin
    x = 0;
    y = 0;
end

initial
begin
    #0 x = 1;
    #0 y = 1;
end
```

  - Pod koniec czasu **0** zmienne **x** i **y** będą miały wartość **1**.

Pytanie

- Dane są dwa moduły:

```
module test;
  reg a, b, c;
  initial
    begin
      a = 1'b0;
      b = #100 a;
      c = #100 a;
    end
endmodule
```

```
module test;
  reg a, b, c;
  initial
    begin
      a <= 1'b0;
      b <= #100 a;
      c <= #100 a;
    end
endmodule
```

- Jaki będzie wynik ich działania?

Odpowiedź

Sterowanie wykonaniem instrukcji

- Sterowanie przy użyciu zdarzeń
  - Zdarzenie = zmiana wartości rejestru lub sieci.
  - Zdarzenia mogą być wykorzystane do wyzwolenia wykonania bloku instrukcji.
  - Są 4 typy sterowania zdarzeniem:
    - zwykłe sterowanie przy użyciu zdarzeń,
    - sterowanie przy użyciu nazwanych zdarzeń,
    - sterowanie przy użyciu zdarzeń typu OR,
    - sterowanie poziomem sygnału.

Sterowanie wykonaniem instrukcji (cd.)

- Zwykłe sterowanie przy użyciu zdarzeń
  - Do sterowania zdarzeniami służy symbol @.
  - Instrukcje mogą reagować na:
    - zmianę wartości sygnału,
    - rosnące (**posedge**) zbocze,
    - opadające (**negedge**) zbocze.

```
@clock q = d; // poczekaj na zmianę clock i przypisz q=d
@(posedge clock) q = d; // q=d gdy clock zmienia się:
                        // 0->1,0->x,0->z,x->1,z->1
@(negedge clock) q = d; // q=d gdy clock zmienia się:
                        // 1->0,1->x,1->z,x->0,z->0
q=@(posedge clock) d;   // d jest oblicz.natychmiast,
                        // a wart.jest przypis.do q
                        // podczas rosn.zbocza clock.
```

Sterowanie wykonaniem instrukcji (cd.)

- Sterowanie przy użyciu nazwanych zdarzeń
  - Wyrażenie nazywa się słowem kluczowym **event**.
  - Wyzwalanie zdarzenia: **->**.
  - Wykrywanie wyzwolenia zdarzenia: **@**.

```
event received_data;     // definicja zdarzenia

always @(posedge clock) // wyzwolenie zdarzenia
begin
   if(last_data_packet)   // jeśli to ostatni pakiet
     ->received_data;     // to wyzwól zdarzenie
end

always @(received_data) // oczekuj na zdarzenie
  data_buf={data_pkt[0], data_pkt[1], data_pkt[2],
   data_pkt[3]};
```

Sterowanie wykonaniem instrukcji (cd.)

- Sterowanie przy użyciu zdarzeń typu OR
  - wyzwolenie może nastąpić poprzez jeden z kilku sygnałów:

```
// zatrzask wyzwalany poziomem z asynchr.resetem
always @(reset or clock or d)
   // czekaj na zmianę sygnału reset, clock lub d
begin
   if (reset) //jeśli reset ma stan wysoki, ustaw q=0
       q = 1'b0;
   else if (clock) //jeśli clock ma stan wysoki
       q = d;
end
```

Sterowanie wykonaniem instrukcji (cd.)

- Sterowanie poziomem sygnału
  - **wait** - oczekiwanie na określoną wartość sygnału.

czeka, aż to wyrażenie będzie spełnione (true)

```
always
  wait (count_enable) #20 count = count + 1;
```

  - **count_enable** jest monitorowane cały czas.
  - Jeśli **count_enable** = 0, to wyrażenie nie jest wykonywane.
  - Jeśli **count_enable** = 1 to **count = count + 1** zostanie wykonane po 20 jednostkach czasu i będzie powtarzane co 20 jednostek, dopóki wartość **count_enable** ma wartość **1**.

Wyrażenie warunkowe

- typ I - brak **else**:

```
if (<wyrażenie>) polecenie_true;
```

- typ II - jedno **else**:

```
if (<wyrażenie>) polecenie_true;  else
  polecenie_false;
```

- typ III – skomplikowane:

```
if (<wyrażenie1>) polecenie_true1;
else if (<wyrażenie2>) polecenie_true2;
else if (<wyrażenie3>) polecenie_true3;
else polecenie_domyślne;
```

Wyrażenia typu **case**

- Wyrażenie **case**

```
case (wyrażenie)
  alternatywa_1: polecenie1;
  alternatywa_2: polecenie2;
  alternatywa_3: polecenie3;
  ...
  ...
  default: polecenie_domyślne;
endcase
```

Wyrażenia typu **case** (cd.)

- Wyrażenie **case** (cd.)
  - Pierwsze dopasowanie spowoduje uruchomienie odpowiedniego polecenia.
  - Wartości porównywane są bit po bicie, także wartości **x** i **z** są brane pod uwagę.
  - Jeśli nie zgadza się ilość bitów, to krótsze wyrażenie uzupełniane jest zerami, aby długość była identyczna.
  - Dopuszcza się oddzielenie przecinkiem kilku alternatyw.
  - Wielokrotne użycie części **default** nie jest dozwolone.
  - Wyrażenia **case** mogą być zagnieżdżone.

Wyrażenia typu **case** (cd.)

- Przykład wyrażenia **case**:

```
reg [1:0] alu__control;
...
...
case (alu_control)
  2'd0        : y = x + z;
  2'd1, 2'd2 : y = x - z;
  default : $display("Invalid ALU ctr");
endcase
```

Wyrażenia typu **case** (cd.)

- Wyrażenie **casex** i **casez**
  - Są dwie modyfikacje wyrażenia case:
    - **casez** traktuje wszystkie wartości **z** jako nieznaczące. Wszystkie bity o wartości **z** można też zapisać za pomocą **?**.
    - **casex** traktuje wszystkie wartości **x** i **z** jako nieznaczące.

Pętle

- Pętla **while**
  - Uruchamia się dopóki **wyrażenie** jest prawdziwe.
  - Jeśli **wyrażenie** jest fałszywe od początku, to pętla **while** nie uruchomi się w ogóle.

```
while (count < 128)
begin
  $display("count=%d", count);
  count = count + 1;
end
while ((i<16) && continue)
begin
...
end
```

Pętle (cd.)

- Pętla **for**
  - Pętla for zawiera trzy części:
    - warunek początkowy;
    - warunek trwania w pętli;
    - przypisanie zmieniające zmienną pętli.

```
integer count;

initial
   for (count=0; count<128; count=count+1)
      $display("Count=%d",count);
```

Pętle (cd.)

- Pętla **repeat**
  - Wykonuje polecenie określoną ilość razy.
  - Musi zawierać liczbę powtórzeń, (stała, zmienna lub sygnał).
  - Ilość powtórzeń jest obliczana tylko raz na początku uruchamiania polecenia **repeat**.

```
repeat(128)
begin
   $diplay("Count=%d", count);
   count=count+1;
end
```

Pętle (cd.)

- Pętla **forever**
  - Wykonuje się aż do napotkania polecenia **$finish**.
  - Jest równoważna pętli **while(1)**.
  - Pętlę **forever** najczęściej używa się wraz z poleceniami kontrolującymi czas symulacji.
  - Gdyby ich nie było, pętla wykonywała by się w nieskończoność, wstrzymując pozostałe polecenia.

```
initial
begin
   clock = 1'b0;
   forever #10 clock = ~clock;
end
```

Bloki sekwencyjne i równoległe

- Typy bloków: **sekwencyjne** i **równoległe**.
- Bloki **sekwencyjne**
  - Zgrupowanie poleceń w blok: **begin** i **end**.
  - Polecenia wykonywane są w kolejności, w jakiej są tam umieszczone.
  - Następne polecenie jest wykonywane, gdy zakończy się poprzednie (z wyjątkiem przypisań **nonblocking** w wewnętrznym opóźnieniem).
  - Jeśli określone jest opóźnienie lub kontrola wydarzeniem, jest ono określane względem czasu zakończenia poprzedniego polecenia w bloku.

Bloki sekwencyjne i równoległe (cd.)

- Bloki **równoległe**
  - Zgrupowanie poleceń w blok: **fork** i **join**.
  - Wyrażenia wykonywane są jednocześnie;
  - Kolejność wykonywania poleceń jest określona poprzez opóźnienia lub wydarzenia związane z konkretnymi poleceniami.
  - Opóźnienia liczone są względem czasu wejścia do bloku.

Bloki sekwencyjne i równoległe (cd.)

- Bloki **równoległe** - przykład

```
reg x, y;
reg [1:0] z, w;

initial
fork
   x=1'b0;          // wykonuje się w czasie=0
   #5 y=1'b1;       // wykonuje się w czasie=5
   #10 z={x,y};     // wykonuje się w czasie=10
   #20 w={y,x};     // wykonuje się w czasie=20
join
```

- Należy uważać na zjawisko hazardu, mogące wystąpić w bloku równoległym.

Bloki sekwencyjne i równoległe (cd.)

- Cechy specjalne bloków
  - Bloki mogą być zagnieżdżane.
  - Można mieszać bloki sekwencyjne i równoległe.

```
// zagnieżdżanie bloków
initial
begin
   x=1'b0;
   fork
       #5 y=1'b1;
       #10 z={x,y};
   join
   #20 w={y,x};
end
```

Bloki sekwencyjne i równoległe (cd.)

- Bloki z nazwą
  - Bloki mogą mieć nadane nazwy.
  - Można deklarować zmienne lokalne dla bloków z nazwą.
  - Bloki z nazwą są częścią hierarchii projektu. Zmienne bloków mogą być dostępne przy wykorzystaniu pełnej nazwy hierarchicznej.
  - Bloki z nazwą mogą być dezaktywowane, tj. ich wykonywanie może być zatrzymane.

Bloki sekwencyjne i równoległe (cd.)

- Bloki z nazwą - przykład

```
//bloki z nazwą:
module top;
initial
begin: block1 // blok sekwencyjny block1
  integer i; //i jest zmienną statyczną i lokalną
             //dostęp do niej: top.block1.i
  ...
end

initial
fork: block2 // blok równoległy nazwany block2
  reg i; // i jest zmieną statyczna i lokalną
  ...    // dostęp do niej: top.block2.i
join
```

Bloki sekwencyjne i równoległe (cd.)

- Dezaktywacja bloków z nazwą
  - Słowo **disable** powoduje zakończenie wykonywania poleceń bloku lub zadania.
  - W ten sposób można wychodzić z pętli, obsługiwać błędy, itp.
  - Wyłączenie bloku powoduje przejęcie kontroli nad programem przez polecenia występujące bezpośrednio za blokiem.
  - Wyłączenie bloku jest podobne do polecenia **break** w C.
  - Różnicą jest, że **break** powoduje przerwanie aktualnej pętli, a polecenie **disable** może przerwać wykonywanie dowolnego bloku.
  - Polecenie **disable** nie może kończyć działania funkcji (tylko zadanie).

Bloki sekwencyjne i równoległe (cd.)

- Przykłady **disable**:

```
module test;
  integer a, i;
  initial
    begin : blok_testowy1
      a = 1; // - ta instrukcja się wykona,
      disable blok_testowy1;
      a = 2; // - nigdy się nie wykona!
    end
  initial
    begin : blok_testowy2
      i = 0;
      forever
        begin
          if (i==a) disable blok_testowy2;
          #1 i = i + 1;
        end
    end
endmodule
```

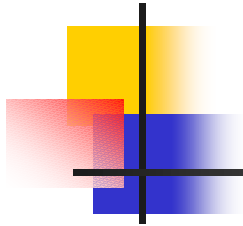

Część 8. (Verilog)

Zadania i funkcje

Różnice pomiędzy zadaniami i funkcjami

Funkcje	**Zadania**
Funkcja może uruchamiać inną funkcję, nie może uruchamiać zadania.	Zadanie może uruchamiać inne zadania i funkcje
Czas wykonywania funkcji jest zawsze zerowy	Zadanie może wykonywać się przez czas niezerowy.
Funkcja nie może zawierać opóźnień, wydarzeń ani innych struktur kontroli czasowej	Zadanie może zawierać opóźnienia, wydarzenia i inne struktury kontroli czasowej
Funkcja musi posiadać przynajmniej jeden argument (może być więcej) typu **input**.	Zadanie może mieć zero lub więcej argumentów typu **input**, **output** lub **inout**.
Funkcja zawsze zwraca pojedynczą wartość.	Zadanie nie zwraca wartości, ale może zwracać wartości poprzez argumenty typu **output** lub **inout**.

Cechy zadań i funkcji

- Muszą być zdefiniowane w module
- Są lokalne dla danego modułu.
- Mogą zawierać lokalne zmienne, rejestry, zdarzenia itp.
- Nie mogą zawierać zmiennych typu **wire**.
- Zawierają tylko wyrażenia behawioralne.
- Nie zawierają bloków **initial**/**always**, ale często są wywoływane przez te bloki.

Funkcje

- Deklaruje się za pomocą słów kluczowych **function** i **endfunction**.
- Funkcje wykorzystuje się, gdy:
  - nie ma opóźnień lub zdarzeń w procedurze;
  - procedura zwraca dokładnie jedną wartość;
  - procedura posiada przynajmniej jeden argument wejściowy.

Funkcje (cd.)

- Deklaracja funkcji i jej wywołanie
  - Gdy zdeklarowano funkcję, automatycznie tworzona jest zmienna typu **reg** o takiej samej nazwie jak nazwa funkcji.
  - Wartość funkcji jest zwracana w ten sposób, że ustawiana jest wspomniana zmienna typu **reg**.
  - Funkcja <u>nie może</u> wywoływać innych zadań.
  - Funkcja <u>może</u> wywoływać inne funkcje.

Funkcje (cd.)

- Przykład:

```
module shifter;
  `define LEFT_SHIFT          1'b0
  `define RIGHT_SHIFT         1'b1
  reg [31:0] addr, left_addr, right_addr;
  reg control;

  // definicja f-cji shift (zwraca 32-bit.wart.)
  function [31:0] shift;
    input [31:0] address;
    input control;
    shift=(control==`LEFT_SHIFT)?
          (address<<1):(address>>1);
  endfunction
  // cd na następnej planszy...
```

Funkcje (cd.)

- Przykład (cd.):

```
// ... cd z poprzedniej planszy

  always @(addr)
    begin
      // wywołaj funkcję:
      left_addr = shift(addr, `LEFT_SHIFT);
      right_addr = shift(addr, `RIGHT_SHIFT);
    end
endmodule
```

Zadania

- Zadania deklaruje się za pomocą słów kluczowych **task** i **endtask**.
- Zadania wykorzystuje się, gdy:
  - potrzebne jest opóźnienie lub zdarzenie w procedurze;
  - procedura posiada zero lub więcej argumentów wyjściowych;
  - procedura nie posiada argumentów wejściowych.

Zadania (cd.)

- Deklaracja zadania:

```
task <nazwa_zadania>;
  <deklaracja>*
  <polecenia>
endtask
```

  - Deklaracje argumentów: **input**, **output** lub **inout**.
  - Argumenty typu **input** i **inout** są przekazywane do zadania.
  - Argumenty typu **output** i **inout** są zwracane z powrotem po zakończeniu zadania.
  - Zadanie może wywoływać inne zadania lub funkcje.
  - Zadanie może operować na zmiennej typu **reg** zdefiniowanej w module.

Zadania (cd.)

- Przykład:

```
module operation; // definicja modułu z zadaniem
parameter delay = 10;
reg [15:0] A, B;
reg [15:0] AB_AND, AB_OR, AB_XOR;

task bitwise_oper; //definicja zadania
  output [15:0] ab_and, ab_or, ab_xor;
  input [15:0] a, b; // argumenty wejściowe
  begin
    #delay ab_and = a & b;
    ab_or = a | b;
    ab_xor = a ^ b;
  end
endtask
// cd na następnej planszy...
```

- Przykład (cd.):

```
// ... cd. z poprzedniej planszy
always @(A or B) //gdy A lub b zmienią wartość
begin
  bitwise_oper(AB_AND, AB_OR, AB_XOR, A, B);
end
endmodule
```

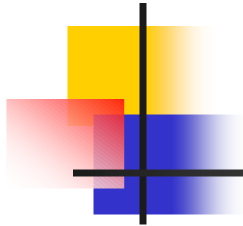

Część 9. (Verilog)

Techniki modelowania

Proceduralne przypisanie ciągłe

- *Przypisanie proceduralne przypisuje wartość do rejestru. Rejestr zachowuje daną wartość, aż do następnego wpisu.*
- Proceduralne przypisanie ciągłe - zmienne lub wyrażenia są w sposób ciągły podawane do rejestru przez określony okres czasu.
- Dwa typy przypisań
  - Typ 1: **assign** i **deassign**
  - Typ 2: **force** i **release**

Proceduralne przypisanie ciągłe (cd.)

- Typ 1: **assign** i **deassign**
  - Lewa cześć przypisania może być tylko rejestrem lub połączeniem rejestrów.
  - Nie może być częścią bitów z sieci ani też macierzą rejestrów.
  - Przypisanie ciągłe ma większy priorytet niż zwykłe przypisania proceduralne.
  - Poniższy przykład pokazuje realizację przerzutnika **D** z asynchronicznym resetem.

Proceduralne przypisanie ciągłe (cd.) – przykład *assign*

```
module dff (q, qbar, d, clk, rst);
output q, qbar;
input d, clk, rst;
reg q, qbar;

always @(negedge clk)
  begin
    q = d;
    qbar = ~d;
  end

always @(rst)
  if (rst)
    begin
      assign q = 1'b0;
      assign qbar = 1'b1;
    end
  else
    begin
      deassign q;
      deassign qbar;
    end
endmodule
```

Proceduralne przypisanie ciągłe (cd.)

- Typ 2: **force** i **release**
  - Pozwalają zapisywać wartości do rejestrów i sieci.
  - Polecenia te wykorzystywane są głównie przy debuggingu.
  - Rejestry:
    - **force** ma większy priorytet niż przypisania proceduralne czy ciągłe.
    - Po **release** wartość będzie pamiętana, ale będzie już można ją zmienić.
  - Sieci:
    - Przypisanie **force** nadpisuje jakiekolwiek inne wartości.
    - Po **release** następuje powrót do normalnej wartości wymuszanej na sieci.

Proceduralne przypisanie ciągłe (cd.) – przykład *force*

```
module stimulus;
   dff DFF1( Q, Qbar, D, CLK, RST);

   initial
        begin
                #50 force DFF1.q = 1'b1;
                #50 release DFF1.q;
        end
endmodule

module top;
   wire out, a, b, c;

   assign out = a & b & c;
   initial
        begin
                #50 force out = a | b & c;
                #50 release out;
        end
endmodule
```

Definiowanie parametrów

- Parametry umożliwiają ustawienie pewnych wartości w modułach podczas ich powoływania do życia.
- Są dwie możliwości podawania parametrów:
  - poprzez **defparam**
  - podczas powoływania modułu

Definiowanie parametrów (cd.)

- Polecenie **defparam**:
  - Polecenie **defparam** umożliwia ustawienie parametrów w dowolnym module:
  - W module może być wiele poleceń **defparam**.

```
module text;
   parameter id = 0;
   initial
       $display("This module number = %d", id);
endmodule

module top;
   defparam T1.id = 1, T2.id = 2;
   text T1();
   text T2();
endmodule
```

Definiowanie parametrów (cd.)

- Ustawienie parametrów podczas powoływania do życia

```
module top;
        text #(1) T1();
        text #(2) T2();
endmodule
```

- W przypadku kilku parametrów, należy je wymienić po przecinku, w takiej kolejności, w jakiej zostały one zdefiniowane w definicji modułu:

```
text3 #(1,4,5) w1();
```

Warunkowa kompilacja i uruchamianie

- Warunkowa kompilacja
  - Podanie słów kluczowych **`ifdef**, **`else** oraz **`endif**.
  - Warunki sprawdzane przez **`ifdef** definiuje się za pomocą polecenia **`define**.

```
`ifdef beh // zdefiniowano beh (`define)
  `include "file1_beh.v";
  `include "file2_beh.v";
`else // beh nie zdefiniowane
  `include "file1_synt.v";
  `include "file2_synt.v";
`endif
```

Warunkowa kompilacja i uruchamianie (cd.)

- Skala czasu
  - W jednym module czas w *ns* a w innym w *ms*.
  - Verilog umożliwia definicję jednostki czasu dla modułu.

```
`timescale <jednostka_czasu>/<dokładność>
```

  - **<jednostka_czasu>** = jednostka czasu dla czasu symulacji oraz opóźnień.
  - **<dokładność>** = z jaką dokładnością zaokrąglane są opóźnienia podczas symulacji.
  - Do określenia obydwu tych wartości można wykorzystać tylko trzy wartości: 1, 10 i 100.
  - Przykłady:

```
`timescale 100 ns / 1 ns
`timescale 1 us / 10ns
```

Zadania systemowe

- Pliki - otwieranie plików

```
$fopen("<nazwa_pliku>");
<file_handle> = $fopen("<nazwa_pliku>");
```

  - Zadanie **$fopen** zwraca deskryptor typu **integer**.
  - W deskryptorze tylko jeden bit jest ustawiony.
  - *Standard output* posiada deskryptor z ustawionym pierwszym bitem (tzw. kanał **0**) = zawsze otwarty.
  - Każde wywołanie funkcji **$fopen** otwiera nowy kanał z kolejnym bitem ustawionym na **1**, aż do **31**.
  - Zaletą takiego rozwiązania jest możliwość selektywnego zapisu do kilku plików jednocześnie.

Zadania systemowe (cd.)

- Pliki - otwieranie plików - przykład

```
module file_text;
  integer handle1, handle2, handle3;

  initial
  begin
    handle1=$fopen("file1.out");
    handle2=$fopen("file2.out");
    handle3=$fopen("file3.out");
    $display ("Handle1 = %b, %d", handle1, handle1);
    $display ("Handle2 = %b, %d", handle2, handle2);
    $display ("Handle3 = %b, %d", handle3, handle3);
    $fdisplay (1, "Text on standard output");
  end
endmodule
```

Zadania systemowe (cd.)

- Pliki - otwieranie plików – przykład (cd.)

```
# Simulation has been initialized
# Selected Top-Level: file_text (file_text)
run 100 ns
# KERNEL: Handle1 = 00000000000000000000000000000010,    2
# KERNEL: Handle2 = 00000000000000000000000000000100,    4
# KERNEL: Handle3 = 00000000000000000000000000001000,    8
# KERNEL: Text on standard output
# KERNEL: stopped at time: 100 ns
# KERNEL: Simulation has finished. There are no more test
  vectors to simulate.
```

Zadania systemowe (cd.)

- Pisanie do pliku
  - Do pisania do pliku służą następujące zadania:
    - **$fdisplay**,
    - **$fmonitor**,
    - **$fwrite $fstrobe**.
  - Działają one podobnie jak **$display** i **$monitor**. Rozważone zostaną tylko **$fdisplay** i **$fmonitor**.

```
$fdisplay(<deskryptor>, p1, p2, ... ,pn);
$fmonitor(<deskryptor>, p1, p2, ... ,pn);
```

  - **p1**, **p2**,..., **pn** = zmienne, sygnały czy łańcuchy.
  - Deskryptor może być kombinacją kilku deskryptorów wielokanałowych - Verilog będzie pisał do wszystkich, które mają ustawioną **1** na odpowiednim miejscu.

Zadania systemowe (cd.)

- Zamykanie pliku

```
$fclose(<handle>);
```

- Wyświetlanie hierarchii
  - Hierarchia na dowolnym poziomie może być wydrukowana przy użyciu **%m**.
- **Strobe**
  - Polecenie **$strobe** jest podobne do **$display**, ale wykonuje się ono zawsze pod koniec danego kroku czasu - jest wtedy pewność, że wykonały się już wszystkie przypisania.

Verilog 2001 – nowe elementy języka

- Blok konfiguracji

```
/* nadanie nazwy bloku konfiguracyjnego: */
config cfg4
  /* określenie modułu toplevel: */
  design rtlLib.top
  /* domyślna kolejność przeszukiwania bibliotek: */
  default liblist rtlLib gateLib;
  /* wskazanie biblioteki dla konkretnych modułów:*/
  instance test.dut.a2 liblist gateLib;
endconfig
```

Verilog 2001 – nowe elementy języka (cd.)

- Polecenie **generate**

```
genvar i;
generate
  for(i=0; i<SIZE; i=i+1)
    begin:addbit
      wire n1,n2,n3; //internal nets
      xor g1 ( n1, a[i], b[i]);
      xor g2 (sum[i],n1, c[i]);
      and g3 ( n2, a[i], b[i]);
      and g4 ( n3, n1, c[i]);
      or g5 (c[i+1],n2, n3);
    end
endgenerate
```

Verilog 2001 – nowe elementy języka (cd.)

- Polecenie **generate** (cd.)

```
generate
  if((a_width < 8) || (b_width < 8))
    CLA_multiplier #(a_width, b_width) u1 (a, b, product);
  else
    WALLACE_multiplier #(a_width, b_width) u1 (a, b, product);
endgenerate
```

Verilog 2001 – nowe elementy języka (cd.)

- Nowy sposób indeksowania wektorów

```
[base_expr +: width_expr] //positive offset
[base_expr -: width_expr] //negative offset

reg [63:0] word;
reg [3:0] byte_num; //a value from 0 to 7
wire [7:0] byteN = word[byte_num*8 -: 8];
```

- **Base** może być zmienne
- **Width** musi być stałe

Verilog 2001 – nowe elementy języka (cd.)

- Tablice wielowymiarowe

```
//1-wymiarowa tablica 8-bitowych zmiennych reg
//(dozwolone w Verilog-1995 oraz Verilog-2001)
reg [7:0] array1 [0:255];
wire [7:0] out1 = array1[address];
//3-wymiarowa tablica 8-bitowych zmiennych wire
//(nowość w Verilog-2001)
wire [7:0] array3 [0:255][0:255][0:15];
wire [7:0] out3 = array3[addr1][addr2][addr3];
```

Verilog 2001 – nowe elementy języka (cd.)

- Indeksowanie zakresów w tablicach

```
reg [31:0] array2 [0:255][0:15];

wire [7:0] out2 = array2[100][7][31:24];
```

Verilog 2001 – nowe elementy języka (cd.)

- Operacje na liczbach **signed**
  - **reg** oraz **net** mogą być zadeklarowane jako **signed**
  - Funkcja może zwracać wartości **signed**
  - Liczby **integer** mogą być zadeklarowane jako **signed**
  - Możliwa jest konwersja **signed** ←→ **unsigned**
  - Dodano operatory przesunięcia arytmetycznego

Verilog 2001 – nowe elementy języka (cd.)

- Operacje na liczbach **signed** (cd.)

```
reg signed [63:0] data;
wire signed [7:0] vector;
input signed [31:0] a;
function signed [128:0] alu;
```

```
16'hC501 //16-bitowa liczba hex unsigned
16'shC501 //16-bitowa liczba hex signed
```

```
reg [63:0] a; //wartość unsigned
always @(a) begin
  result1 = a / 2; //operacja na wartościach unsigned
  result2 = $signed(a) / 2;// operacja na wart. signed
end
```

```
// D=8'b10100011
D >> 3 //logical shift → 8'b00010100
D >>> 3 //arithmetic shift → 8'b11110100
```

Verilog 2001 – nowe elementy języka (cd.)

- Operator potęgowania **
- Domyślne reagowanie na wszystkie zdarzenia

```
always @* //dla układów kombinacyjnych
  if (sel)
    y = a;
  else
    y = b;
```

- Wymienianie sygnałów po przecinku:

```
always @(a or b or c or d or sel)
// jest równoważne:
always @(a, b, c, d, sel)
```

Verilog 2001 – nowe elementy języka (cd.)

- Nowe polecenia pracy z plikami
  - Można jednocześnie otworzyć 2^{20} plików
  - Polecenia:

    `$ferror, $fgetc, $fgets, $fflush, $fread, $fscanf, $fseek, $fscanf, $ftel, $rewind $ungetc.`
- Polecenia formatowania łańcucha:

  `$sformat, $swrite, $swriteb, $swriteh, $swriteo and $sscanf.`

Verilog 2001 – nowe elementy języka (cd.)

- Połączenie deklaracji portu z typem danych
  - Nie trzeba osobno deklarować **input** a potem **reg**

```
module mux8 (y, a, b, en);
  output reg [7:0] y;
  input wire [7:0] a, b;
  input wire en;
```

Verilog 2001 – nowe elementy języka (cd.)

- Deklaracja portów podobna do ANSI-C

```
module mux8 (output reg [7:0] y,
             input wire [7:0] a,
             input wire [7:0] b,
             input wire en );
```

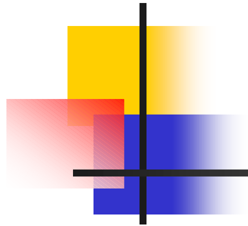

Część 10 (VHDL)

Wstęp

Geneza powstania języka

- VHDL = VHSIC Hardware Description Language,
- Prace badawcze 1983-1985, IBM, Intermetics oraz Texas Instruments, sponsorowane przez Departament Obrony USA.
- 1987: standard IEEE 1076-1987
- 1993: znowelizowano standard 1076-1993.

Geneza powstania języka (cd.)

- Rozszerzenia języka VHDL:
  - **1076.1** – VHDL-AMS
  - **1076.2** – **math_real**, **math_complex**
  - **1076.3** – **numeric_bit**, **numeric_std**
  - **1076.4** – **vital**
  - **1164** – **std_logic**

Poziomy opisu

Verilog

- *Poziom kluczy*
- Poziom bramek logicznych
- Poziom rejestrów (Dataflow)
- Poziom behawioralny

VHDL:

- Poziom strukturalny
- Poziom przesłań międzyrejestrowych RTL
- Abstrakcyjny poziom behawioralny

Plan części wykładu dot. języka VHDL

- Składnia języka i typy danych
- Biblioteki
- Poziom strukturalny
- Poziom przesłań międzyrejestrowych RTL
- Poziom behawioralny
- Funkcje i procedury
- Pakiety
- Synteza układów kombinacyjnych
- Atrybuty
- Symulacja i testowanie
- Praca z plikami
- Uwagi dotyczące syntezy

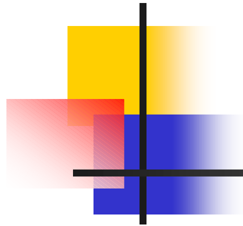

Część 11 (VHDL)

Składnia języka i typy danych

Konwencja nazw

- **Nie** są rozróżniane duże i małe litery
  - ENTITY = EntitY
- Komentarz:

```
RESET : in std_ulogic; --Zerowanie o szerokości
-- dwu mikrosekund
```

Typy danych

- Typ wyliczeniowy

```
type <Nazwa_typu> is ( <wartość_1>, <wartość_2>,
   ..., <wartość_n>);
```

  - Przykłady:

```
type t_KOLOR is (NIEBIESKI, ZIELONY, CZERWONY);
type t_MOJTYP is ('0', '1', 'U', 'Z');
variable x_v : t_KOLOR;
signal a: t_MOJTYP;
...
x_v := NIEBIESKI;
a <= 'Z';
```

7	6	5	4	3	2	1	0
0	0	0	0	0	0	0	1

Typy danych (cd.)

- Typy tablicowe - <u>Ograniczony</u> typ tablicowy

```
type <Nazwa_typu_tablicowego> is array
   (<Zakres_całkowity>) of <Typ_elementu_tablicy>
```

- Przykład:

```
type t_A is array (7 downto 0) of std_logic;
type t_B is array (0 to 7)     of std_logic;
signal reg_a : t_A;
signal reg_b : t_B;
```

0	1	2	3	4	5	6	7
0	0	0	0	0	0	0	1

Typy danych (cd.)

- Typy tablicowe - Nieograniczony typ tablicowy

```
type <Nazwa_typu_tablicowego> is array
   (<Nazwa_typu_całkowitego> range <>) of
   <Typ_elementu_tablicy>
```

  - Przykłady:

```
type bit_vector is array (integer range <>) of bit;
type std_logic_vector is array (integer range <>) of
   std_logic;
...
signal moj_wektor1 : std_logic_vector (5 downto -5);
signal mój_wektor2 : std_logic_vector (1 to 11);
```

- Typy tablicowe - Dostęp do elementów tablicy

```
<identyfikator_tablicy>(<wyrażenie>)
```

  - Przykłady:

```
tab(6);
tab(x);
tab(3 to 6);
```

Typy danych (cd.)

- Tablice wielowymiarowe
  - Syntezowalne tablice dwuwymiarowe :

```
type t_BAJT   is array (7 downto 0) of std_logic;
type t_WEKTOR is array (3 downto 0) of t_BAJT;
type t_WEKTOR is array (3 downto 0) of
   std_logic_vector(7 downto 0);
```

  - Tablice wielowymiarowe (niesyntezowalne):

```
type t_MULTI is array ( 7 downto 0, 255 downto 0)
   of std_logic;
```

Typy danych (cd.)

- Typ rzeczywisty

```
variable x_v : real;
...
x_v := 1.234;
```

- Typ fizyczny

```
wait for 10 ns;
```

Typy danych (cd.)

- Konwersja typów

```
type t_T1 is range 0 to 255;
signal a1 : t_T1;
signal a2 : integer range 0 to 255;
if a1 = a2 then -- =błąd składniowy (type mismatch,
...                 --operator not defined for such
                    --operands).

-- JAK ROZWIĄZAĆ TAKI PROBLEM?
```

Typy danych (cd.)

- Konwersja typów (cd.)

```
-- ROZWIĄZANIE PROBLEMU:
type t_T1 is range 0 to 255;
signal a1 : t_T1;
signal a2 : integer range 0 to 255;

if a1 = t_T1(a2) then -- nie ma błędu!
...
```

Typy danych (cd.)

- Aliasy

```
signal addr : std_logic_vector(31 downto 0);
alias top: std_logic_vector (3 downto 0) is addr (31
   downto 28);
...
  wait for 10 ns;
  top <= "1111";
  wait for 10 ns;
  addr <= (others => '0');
```

Name	0–10	10–20	20–
addr	UUUUUUUU	FUUUUUUU	00000000
top	U	F	0

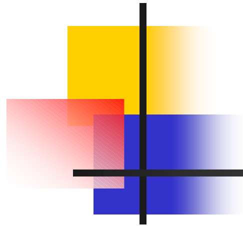

Część 12 (VHDL)

Biblioteki

Biblioteki (cd.)

```
library <Nazwa_biblioteki>;
use <Nazwa_biblioteki>.<Nazwa_pakietu>.all;
library IEEE;
use IEEE.std_logic_1164.all;
use IEEE.std_logic_unsigned.all;
```

nazwa biblioteki

nazwa pakietu

wyrażenie "all" oznaczające wszystkie elementy pakietu lub nazwa składnika pakietu

```
library IEEE;

use IEEE.std_logic_1164.my_func
```

Struktura bibliotek

- Biblioteka **std**:
  - Pakiet **standard**
  - Pakiet **textio**
- Biblioteka **IEEE**:
  - Pakiet **std_logic_1164**
  - Pakiet **numeric_std**
  - Pakiet **numeric_bit**
  - Pakiet **std_logic_arith**
  - Pakiet **std_logic_unsigned**
  - Pakiet **std_logic_signed**
  - Pakiet **std_logic_textio**

Biblioteka **std**

- Pakiet **standard** – typy:
  - **bit**
  - **boolean**
  - **integer**
  - **character**
  - **real**
  - **time**
  - **string**
  - **bit_vector**

- Pakiet **std_logic_1164**:

```
library IEEE;
use IEEE.std_logic_1164.all;
```

- **U** = stan niezainicjowany (*uninitialized*)
- **X** = stan nieznany (*unknown*)
- **0** = stan logiczny '0'
- **1** = stan logiczny '1'
- **Z** = stan wysokiej impedancji dla sygnału trzystanowego (*tri-state*)
- **W** = stan nieznany dla sygnału niskoobciążalnego (*weak unknown*)
- **L** = stan niskiej rezystancji (dla wyjść typu otwarty emiter) (*weak* '0')
- **H** = stan wysokiej rezystancji (dla wyjść typu otwarty kolektor) (*weak* '1')
- **-** = stan nieistotny (*don't care*)

Pakiet **std_logic_1164** (kod źródłowy)

```
package std_logic_1164 is
-- logic state system (unresolved)
type std_ulogic is ('U', -- Uninitialized
                    'X', -- Forcing Unknown
                    '0', -- Forcing 0
                    '1', -- Forcing 1
                    'Z', -- High Impedance
                    'W', -- Weak Unknown
                    'L', -- Weak 0
                    'H', -- Weak 1
                    '-'  --Don't care
                   );

-- unconstrained array of std_ulogic for use
-- with the resolution function:

type std_ulogic_vector is array (natural range <> ) of std_ulogic;
```

Biblioteka IEEE

- Pakiet **std_logic_1164** – funkcja arbitrażowa:

	'U'	'X'	'0'	'1'	'Z'	'W'	'L'	'H'	'-'
'U'	'U'	'U'	'U'	'U'	'U'	'U'	'U'	'U'	'U'
'X'	'U'	'X'	'X'	'X'	'X'	'X'	'X'	'X'	'X'
'0'	'U'	'X'	'0'	'X'	'0'	'0'	'0'	'0'	'X'
'1'	'U'	'X'	'X'	'1'	'1'	'1'	'1'	'1'	'X'
'Z'	'U'	'X'	'0'	'1'	'Z'	'W'	'L'	'H'	'X'
'W'	'U'	'X'	'0'	'1'	'W'	'W'	'W'	'W'	'X'
'L'	'U'	'X'	'0'	'1'	'L'	'W'	'L'	'W'	'X'
'H'	'U'	'X'	'0'	'1'	'H'	'W'	'W'	'H'	'X'
'-'	'U'	'X'	'X'	'X'	'X'	'X'	'X'	'X'	'X

Biblioteka IEEE (cd.)

- Pakiet **std_logic_arith** (cd.)

```
library IEEE;
use IEEE.std_logic_arith.all;


type unsigned is array (natural range <>) of std_logic;
type signed is array (natural range <>) of std_logic;
```

ARG1	op	ARG2	UNSIGNED	SIGNED	bit_vector
"000"	=	"000"	true	true	true
"00"	=	"000"	true	true	false
"100"	=	"0100"	true	false	false
"000"	<	"000"	false	false	false
"00"	<	"000"	false	false	true
"100"	<	"0100"	false	true	false

Biblioteka IEEE (cd.)

- Pakiet **std_logic_arith** (cd.)

```
variable X: unsigned(1 to 8);
-- 8-bitowa liczba,
-- X(X'left) = X(1) - najbardziej znaczący bit
```

```
signal Y: unsigned(3 downto 0)
-- 4-bitowa liczba
-- Y(Y'left) = Y(3) - najbardziej znaczący bit
```

Biblioteka IEEE (cd.)

- Pakiet **std_logic_arith** (cd.)

```
signed'("0101") -- +5
signed'("1011") -- -5
```

  - Funkcje konwersji:

```
integer
unsigned
signed
std_ulogic
```

```
conv_integer(◊) → integer;
conv_unsigned(◊; SIZE) → unsigned;
conv_signed(◊; SIZE) → signed;
conv_std_logic_vector(◊; SIZE) → std_logic_vector
```

SIZE = integer

Biblioteka IEEE (cd.)

- Pakiet **std_logic_arith** (cd.)

```
conv_signed(signed'("110"),8) → "11111110"
conv_unsigned(unsigned'("1101010",3) → "010"
```

A		**B**		**C**
n bitów	+	*m bitów*	=	*max(n,m) bitów*

Wyjątek:

A		**B**		**C**
n bitów	+/-	*m bitów*	=	*m+1 bitów*
signed		**unsigned**		**signed**

$n \leq m$

Biblioteka IEEE (cd.)

- Pakiet **std_logic_arith** (cd.)

```
signal U4: unsigned (3 downto 0);
signal U8: unsigned (7 downto 0);
signal S4: signed (3 downto 0);
signal S8: signed (7 downto 0);
```

Liczba bitów zwracana przez operację + lub -:

+ lub -	U4	U8	S4	S8
U4	4	8	5	8
U8	8	8	9	9
S4	5	9	4	8
S8	8	9	8	8

Biblioteka IEEE (cd.)

- Pakiet **std_logic_arith** (cd.)

```
process
  variable a_v, b_v, res_v: unsigned (7 downto
  0);
  variable sum_v: unsigned (8 downto 0);
  variable carry_v: std_logic;
begin
  sum_v := conv_unsigned(a_v, 9) + b_v;
  res_v := sum_v(7 downto 0);
  carry_v := sum_v(8);
end process;
```

Biblioteka IEEE (cd.)

- Pakiet **std_logic_arith** (cd.)

```
function shl(ARG: unsigned;
             COUNT: unsigned) return unsigned;
function shl(ARG: signed;
             COUNT: unsigned) return signed;
function shr(ARG: unsigned;
             COUNT: unsigned) return unsigned;
function shr(ARG: signed;
             COUNT: unsigned) return signed;
```

Biblioteka IEEE (cd.)

- Pakiet **std_logic_unsigned**
  - Umożliwia wykonywanie operacji
    - arytmetycznych,
    - konwersji
    - porównywania

    dla wartości typu **std_logic** traktowanych jako liczby całkowite bez znaku (**unsigned**).

Biblioteka IEEE (cd.)

- Pakiet **std_logic_signed**
  - Umożliwia wykonywanie operacji:
    - arytmetycznych,
    - konwersji
    - porównywania

    dla wartości typu **std_logic** traktowanych jako liczby całkowite ze znakiem (**signed**) zakodowanych jako uzupełnienie do 2.

Biblioteka IEEE (cd.)

- Pakiet **std_logic_textio**
  - Rozszerzenie pakietu **std.textio**
  - Pakiet ten zawiera m.in. funkcje **hread** i **hwrite**

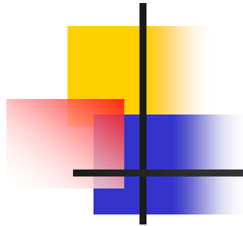

Część 13 (VHDL)

Poziom strukturalny

Jednostki projektowe (**entity**)

```
entity CPU is
   port(CLOCK : in bit;
         ENAB : in bit;
        RESET : in bit;
         GATE : in bit;
          PWR : out bit;
         DATA : out bit_vector(7 downto 0)
       );
end entity;
-- lub: end CPU;
-- lub: end entity CPU;
```

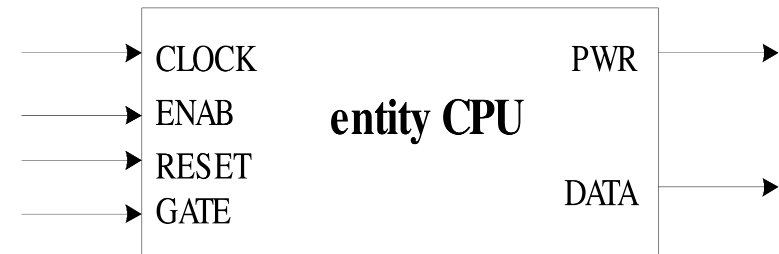

Architektury jednostek (**architecture**)

```
architecture <Nazwa_architektury> of
   <Nazwa_entity> is
     <Deklaracje>
         ......
begin
     <Polecenia_współbieżne>
               ......
end architecture;
-- lub end <Nazwa_architektury>
-- lub end architecture <Nazwa_architektury>
```

Osadzanie komponentów

- Deklaracja komponentu:

```
component <Nazwa_komponentu>
  port (<Deklaracje_portów>);
end component;
```

- Przykład deklaracji komponentu – bramki **nand2**:

```
component nand2 is
  port (a : in bit;
        b : in bit;
        y : out bit);
end component;
```

```
entity NAND2
  port (A, B : in bit,
        Y    : out bit);
end entity;

architecture beh of NAND2 is
...
begin
...
end architecture;
```

Osadzanie komponentów (cd.)

- Mapowanie portów
  - Sposób uproszczony (kolejności końcówek jak w deklaracji):

```
B1 : nand2 port map (in1, in2, out1);
```

  - Sposób II (kolejność jest nieistotna):

```
B1 : nand2
  port map (y => out1, a => in1, b => in2);
```

port komponentu

sygnał

Osadzanie komponentów (cd.)

```
entity main is port (
      a   : in bit;
      b   : in bit;
      c   : in bit;
      d   : out bit
      );
end entity;

architecture beh of main is
   signal internal : bit;
   component nand2 is
     port (x, y : in bit;
           z    : out bit);
   end component;
begin
   BRAMKA1: nand2 port map (x => a, y => b, z => internal);

   BRAMKA2: nand2 port map (x => internal, y => c, z => d);
end architecture;
```

deklaracja komponentu

część deklaracyjna

część współbieżna

```
entity nand2 is
   port (x, y : in bit;
         z    : out bit);
end entity;

architecture beh of nand2 is
begin
   z <= x and y;
end architecture;
```

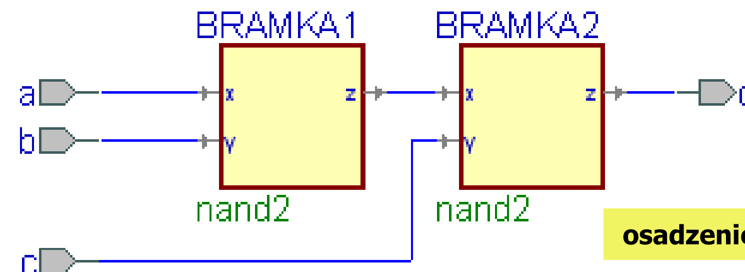

osadzenie komponentu

Polecenie **generate**

- Polecenie **for-generate**
- Polecenie **if-generate**

Polecenie **generate** (cd.)

- Polecenie **for-generate**

```
entity test is
  port (a, b : in  bit_vector(3 downto 0);
    c : out bit_vector(3 downto 0) );
end entity;

architecture rtl of test is
  component my_and
    port (
      i1 : in  bit;
      i2 : in  bit;
      o1 : out bit);
  end component;
begin
  AND_BLOCK: for i in 0 to 3 generate
    GATE : my_and port map (a(i), b(i), c(i) );
  end generate;
end architecture;
```

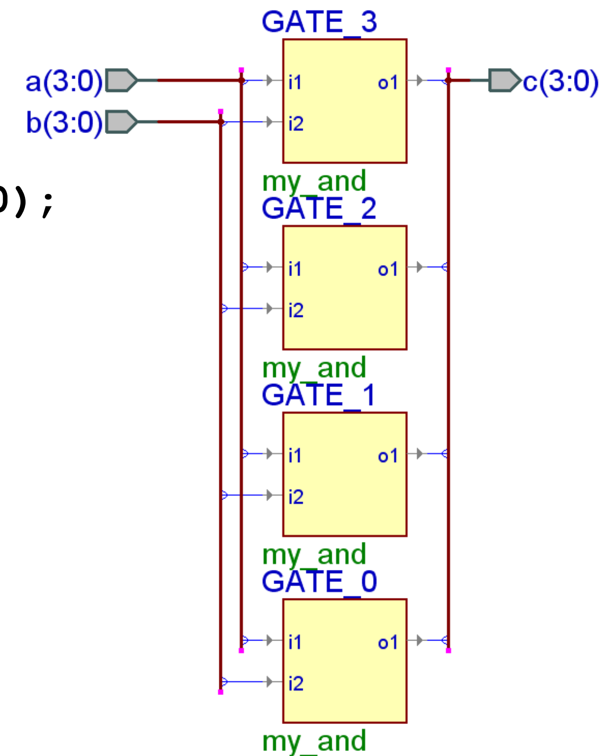

Polecenie **generate** (cd.)

- Polecenie **if-generate**

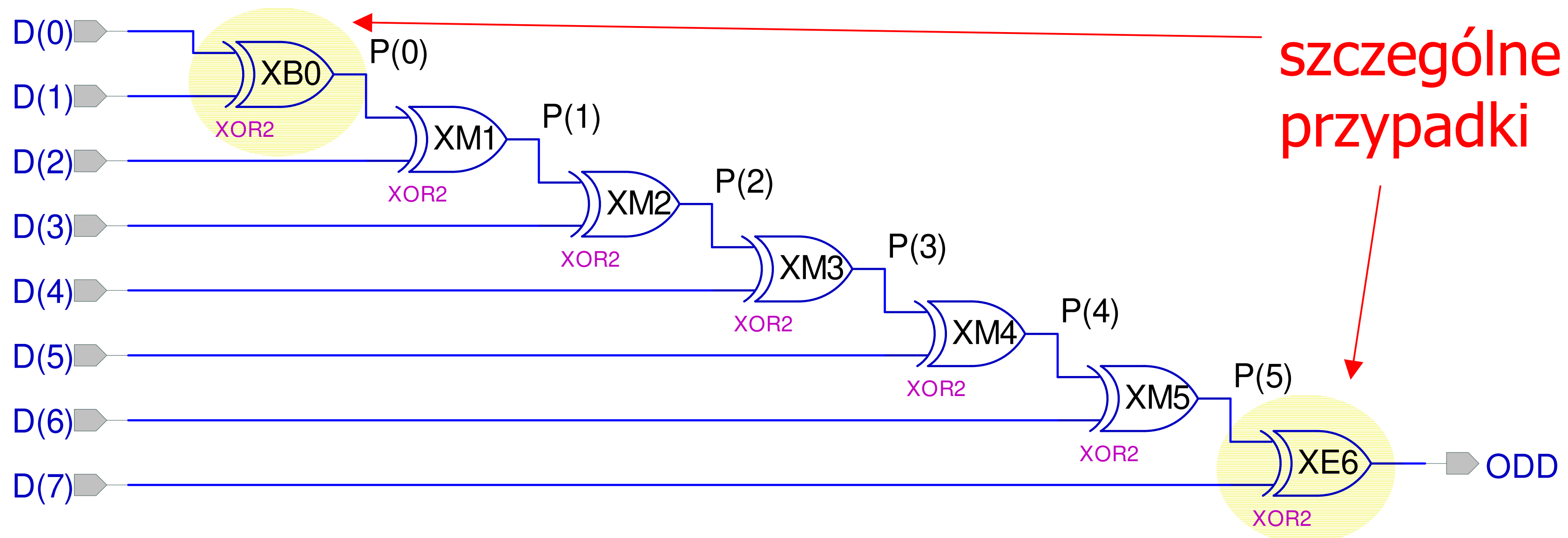

Polecenie **generate** (cd.)

- Polecenie **if-generate**

```
entity parity8 is
  port (d : in  bit_vector(0 to 7);
    odd : out bit );
end entity;

architecture rtl of parity8 is
  component xor2
    port (a, b : in  bit;
      y : out bit);
  end component;
  signal p: bit_vector(d'low to d'high - 2);
...
```

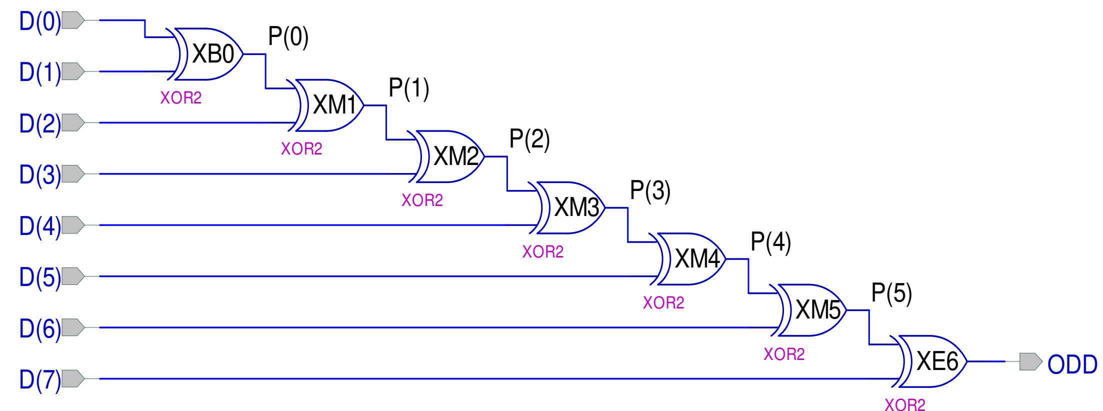

Polecenie **generate** (cd.)

```
begin
  G: for i in d'low to d'high-1  generate
    G_BEG: if i=d'low generate
      XB: xor2 port map (a => d(d'low),
        b => d(d'low+1),
        y => p(d'low) );
    end generate;
    G_MIG: if i > d'low and i < d'high-1 generate
      XM: xor2 port map (a => p(i-1),
        b => d(i+1),
        y => p(i) );
    end generate;
    G_END: if i = d'high-1 generate
      XE: xor2 port map (a=>p(i-1),
        b=>d(i+1),
        y => odd );
    end generate;
  end generate;
end architecture;
```

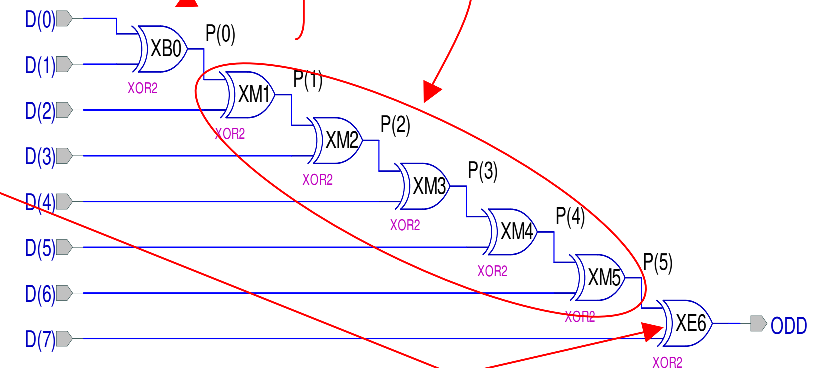

Parametry bloku **entity** (**generic**)

- Przykład:

```
entity ANDX is
  generic (W : positive);
  port( A : in  bit_vector(W-1 downto 0);
        B : in  bit_vector(W-1 downto 0);
        Y : out bit_vector(W-1 downto 0) );
end entity;

architecture RTL of ANDX is

begin
  G: for I in W-1 downto 0 generate
    Y(I) <= A(I) and B(I);
  end generate;
end architecture;
```

Parametry bloku **entity** (**generic**) (cd.)

```
entity AND8 is
  port (A8 : in  bit_vector(7 downto 0);
        B8 : in  bit_vector(7 downto 0);
        Y8 : out bit_vector(7 downto 0) );
end entity;

architecture RTL of AND8 is
  component ANDX
    generic (W : positive);
    port( A : in  bit_vector(W-1 downto 0);
          B : in  bit_vector(W-1 downto 0);
          Y : out bit_vector(W-1 downto 0) );
  end component;
begin
  A1: ANDX
        generic map (W => 8)
        port map (A => A8, B => B8, Y => Y8);
end architecture;
```

deklaracja komponentu

osadzenie modułu **ANDX** z parametrem W=8

Parametry bloku **entity** (**generic**) (cd.)

```
-- wersja 1-bitowa:
entity dff1 is
   port (
        clk, rst : in std_logic;
        d : in std_logic;
        q: out std_logic);
end entity;
...
-- wersja wielobitowa:
entity dff is
   generic (W : integer := 2);
   port (
        clk, rst : in std_logic;
        d : in std_logic_vector (W-1 downto 0);
        q: out std_logic_vector (W-1 downto 0));
end entity;
```

VHDL

Konfiguracja osadzanych elementów

Realizacja **L1** = blok **licznik** z domyślną architekturą.

```
architecture beh of tb is
   component licznik
     port (...); -- pominięto szczegóły
   end component licznik;

   for L1: licznik use entity work.licznik; --
   domyślna
                                                   --
   architektura
   for L2: licznik use entity work.licznik(active_1);
begin
   ...
   L1: licznik port map(Q1,Reset,Clk,En);
   L2: licznik port map(Q2,Reset,Clk,En);
   ...
end TB;
```

konfigu-racja

osadzenie

Realizacja **L2** = blok **licznik** z architekturą **active_1**.

Konfiguracja osadzanych elementów

VHDL

```
architecture beh of tb is
component licznik
  port (...); -- pominięto szczegÓły
end component licznik;
  for L1: licznik use entity work.counter; -- domyślna
                                           -- archit.
  for L2: licznik use entity work.counter(active_1);
begin
  ...
  L1: licznik port map(Q1,Reset,Clk,En);
  L2: licznik port map(Q2,Reset,Clk,En);
  ...
end TB;
```

VHDL

Konfiguracja osadzanych elementów

```
for all: licznik use entity work.licznik(active_1);
```

```
for all: licznik use entity work.licznik(active_1);
for L1:  licznik use entity work.licznik;
for L2:  licznik use entity work.licznik(active_1);
```

Blok konfiguracji (**configuration**)

```
configuration <nazwa_konfiguracji> of <nazwa_entity>
   is
   for <nazwa_architektury>
     for <etykieta1> :<nazwa_komponentu1>
       use entity <lib>.<nazwa_kompon>(<nazwa_arch>);
     end for;
     for <etykieta2> :<nazwa_komponentu2>
       use configuration <lib>.<nazwa_konfiguracji>;
     end for;
     ...
   end for;
end configuration;
```

Blok konfiguracji (**configuration**)

VHDL

- Przykład deklaracji bloku:

```
configuration config_1 of tb is
  for beh -- beh = architektura
    for L1, L3: licznik use entity work.counter
          generic map( Trise =>  10 ns);
    end for;
    for L2: licznik use entity
          work.counter(active_1);
    end for;
  end for;
end configuration config_1;
```

Ta linia identyfikuje konkretną architekturę, której dotyczy konfiguracja.

Tu wstawiane są bloki **for...end for** deklarujące powiązania pomiędzy wstawianymi komponentami a konkretnymi ich architekturami.

~~for all: licznik use entity counter ...,~~

Blok konfiguracji – zaawansowany przykład

```
entity buf_not is
  port( A : in  bit;
        Y : out bit);
end entity;

architecture rtl_buf of buf_not is
begin
  Y <= A;
end architecture;

architecture rtl_not of buf_not is
begin
  Y <= not A;
end architecture;
```

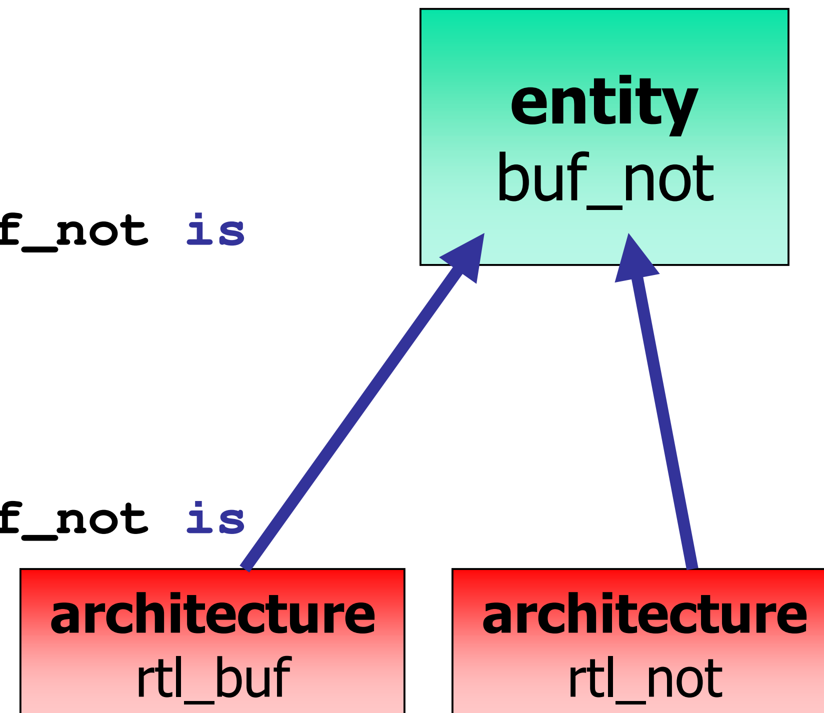

Blok konfiguracji – zaawansowany przykład (cd.)

```
entity buf_not2 is
  port (A2 : in  bit_vector(1 downto 0);
        Y2 : out bit_vector(1 downto 0) );
end entity;

architecture rtl of buf_not2 is
  component buf_not
    port( A : in bit;
          Y : out bit);
  end component;
begin
  C1 : buf_not port map (A => A2(1), Y => Y2(1));
  C2 : buf_not port map (A => A2(0), Y => Y2(0));
end architecture;
```

buf_not2(rtl)

C1:buf_not

C2:buf_not

VHDL

Blok konfiguracji – zaawansowany przykład (cd.)

```
entity test is
  port (Ain   : in  bit_vector(1 downto 0);
        Yout  : out bit_vector(1 downto 0) );
end entity;

architecture struct of test is
  component buf_not2 is
    port (A2 : in  bit_vector(1 downto 0);
    Y2  : out bit_vector(1 downto 0) );
  end component;

begin
  BB: buf_not2 port map (A2 => Ain, Y2 => Yout);
end architecture;
```

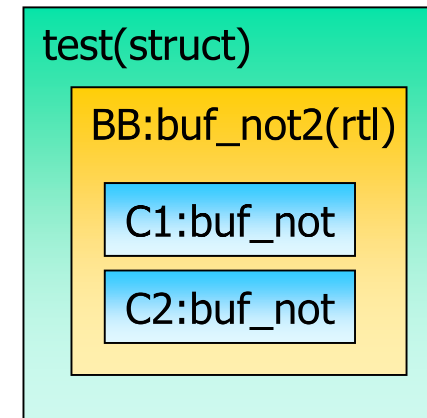

Blok konfiguracji – zaawansowany przykład (cd.)

```
configuration bufor of test is
  for struct
    for BB:buf_not2 use entity work.buf_not2(rtl);
      for rtl
        for C1  : buf_not
                  use entity buf_not(rtl_buf);
        end for;
        for C2  : buf_not
                  use entity buf_not(rtl_buf);
        end for;
      end for;
    end for;
  end for;
end configuration;
```

Nazwa własna bloku konfiguracji

Entity, którego dotyczy konfiguracja

Architektura

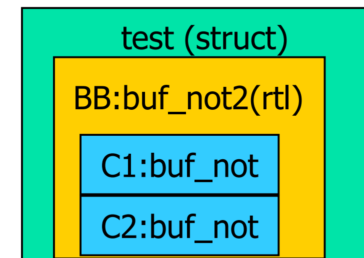

Blok konfiguracji – zaawansowany przykład (cd.)

```
configuration config_buf of buf_not2 is
   for rtl
        for C1: buf_not
          use entity work.buf_not(rtl_buf) ;
        end for;
        for C2: buf_not
          use entity work.buf_not(rtl_buf) ;
        end for;
     end for;
end configuration;
```

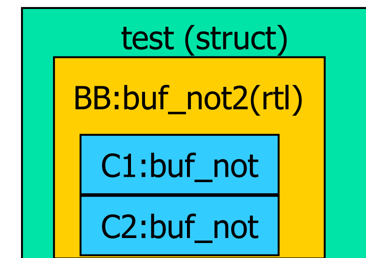

Blok konfiguracji – zaawansowany przykład (cd.)

```
configuration config_not of buf_not2 is
   for rtl
      for C1: buf_not
       use entity work.buf_not(rtl_not) ;
      end for;
      for C2: buf_not
       use entity work.buf_not(rtl_not) ;
      end for;
    end for;
end configuration;

configuration bufor of test is
   for struct
     for BB:buf_not2
       use configuration work.config_buf;
     end for;
   end for;
end configuration;
```

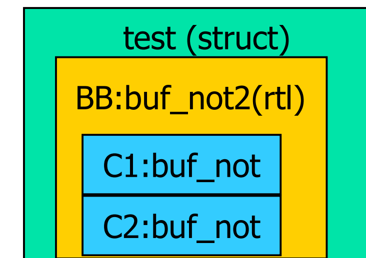

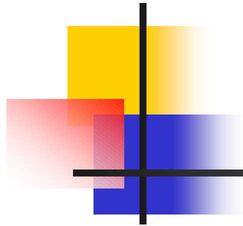

Część 14 (VHDL)

Poziom przesłań międzyrejestrowych RTL

Współbieżne przypisanie proste

- Składnia:

```
<Odbiorca> <= <Wyrażenie>;
```

- Przykład:

```
Y <= A and B;
```

Współbieżne przypisanie warunkowe **when ... else**

- Składnia przypisania:

```
<Odbiorca> <= <Wyrażenie1> when <Warunek1> else
              <Wyrażenie2> when <Warunek2> else
              ...
              <WyrażenieN>;
```

- Przykład:

```
Y <= A when SELECT_A = '1' else
     B when SELECT_B = '1' else
     C;

Y <= A when ENABLE = '1' else 'Z';
```

Przypisanie współbieżne **select ... when**

- Składnia przypisania **select**:

```
with <Wyrażenie_wyboru> select
     <Odbiorca> <= <Wyrażenie1> when <Wybór1>,
                   <Wyrażenie2> when <Wybór2>,
                   ...
                   <WyrażenieN> when <WybórN>;
```

- Przykład:

```
signal A, B, C, D, Y : bit;
signal SEL: bit_vector(1 downto 0);
...
with SEL select
  Y <= A when "00",
       B when "01",
       C when "10",
       D when others;
```

Różnice pomiędzy **when ...else** i **select...when** (cd.)

- Przypisanie warunkowe:

```
Z <= A when ASSIGN_A = '1' else
     B when ASSIGN_B = '1' else
     C;
```

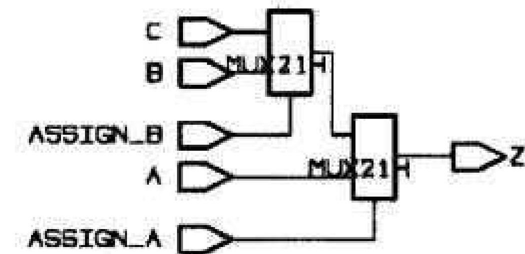

- Przypisanie **select**:

```
with CONTROL select
  Z <= A when "00",
       B when "01",
       C when "10",
       D when "11";
```

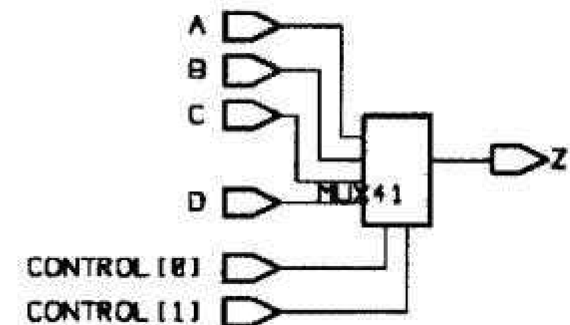

Operatory porównania

```
"101011" < "1011" -- warunek spełniony

"101" < "101000" -- warunek spełniony
```

Opóźnienia

- Opóźnienie inercyjne
- Opóźnienia typu **transport**

```
Y1 <= inertial  not A after 7 ns;
Y2 <= transport not A after 7 ns;
```

Opóźnienia (cd.)

```
Y1 <= inertial  not A after 7 ns;
Y2 <= transport not A after 7 ns;
```

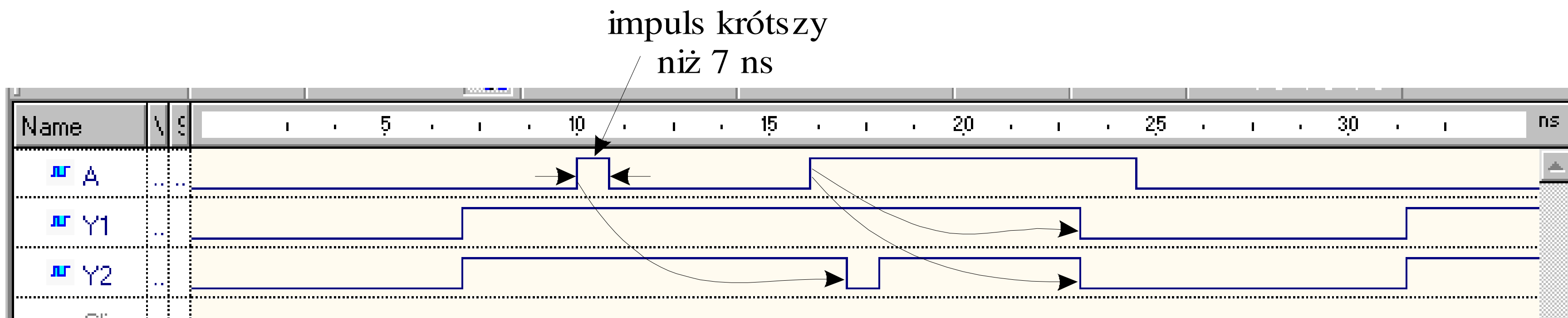


```
Y1<= reject 3 ns inertial not A after 7 ns;
```

Opóźnienia (cd.)

```
Y <= inertial A after 7 ns when SEL="00" else
              B after 11 ns when SEL="01" else
              C when SEL="10" else
              D ;

with SEL select
  Y <= transport A after 4 ns when "00",
                 B after 3 ns when "01",
                 C after 6 ns when "10",
                 D when others;
```

Operacje współbieżne oraz czasowe (cd.)

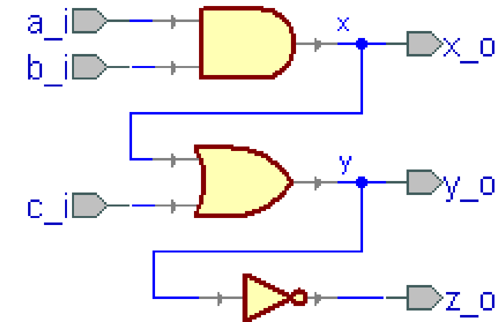

- Przykład działania symulatora

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;

entity tst is
  port(
    a_i : in std_logic;
    b_i : in std_logic;
    c_i : in std_logic;
    x_o : out std_logic;
    y_o : out std_logic;
    z_o : out std_logic
    );
end entity;
```

```
architecture tst of tst is
  signal x: std_logic;
  signal y: std_logic;
begin
  x <= a_i and b_i;
  y <= c_i or x;
  z_o <= not y;

  x_o <= x;
  y_o <= y;
end architecture;
```

Operacje współbieżne oraz czasowe (cd.)

- Przykład działania symulatora (cd.)

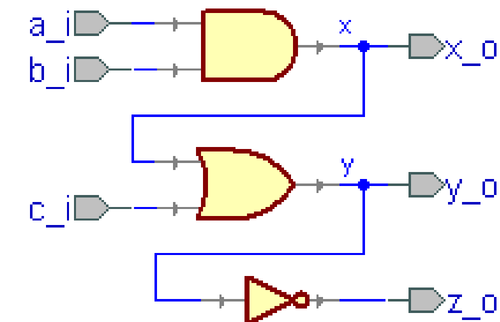

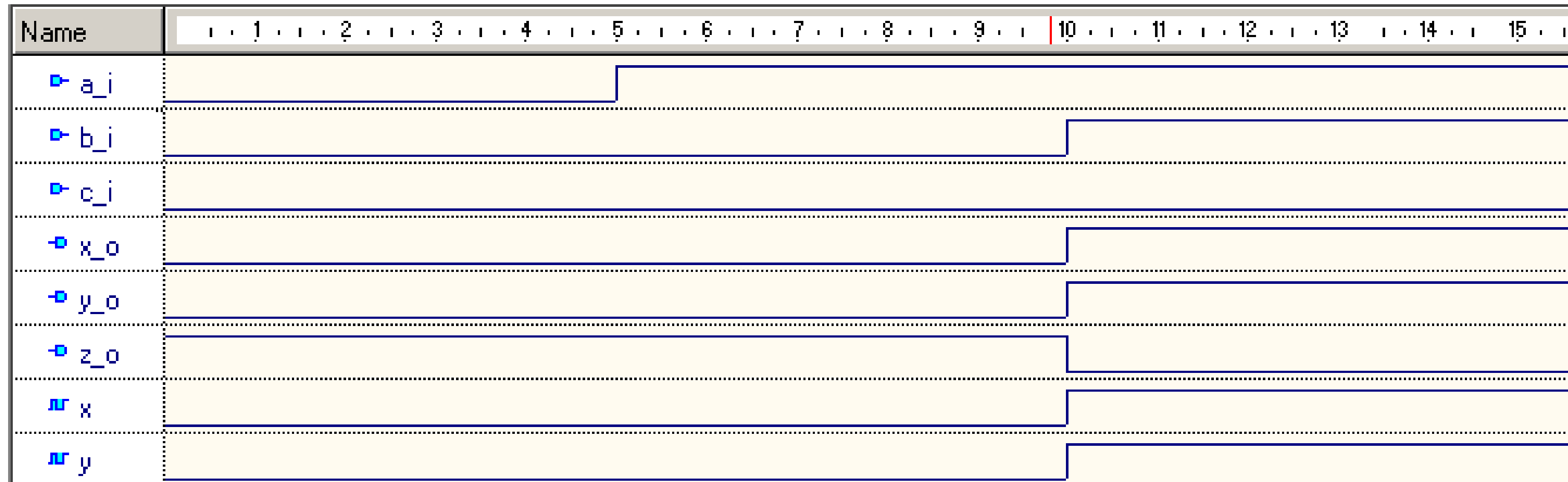

Operacje współbieżne oraz czasowe (cd.)

- Przykład działania symulatora (cd.)

powiększenie

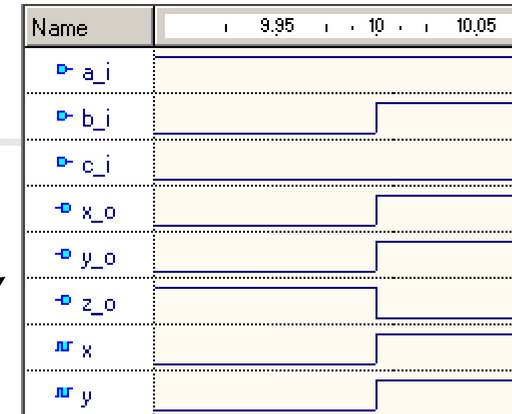

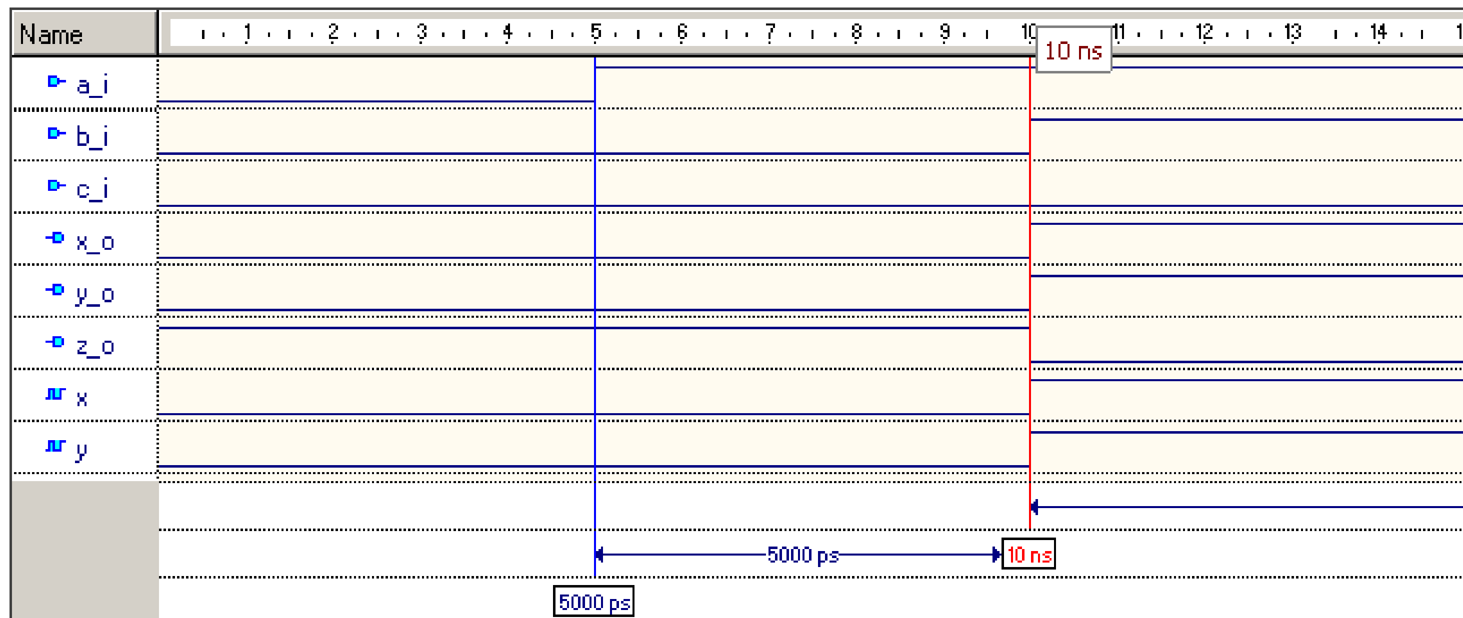

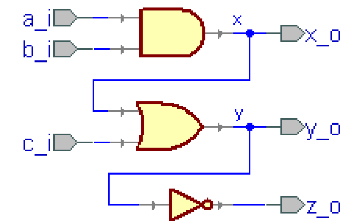

Operacje współbieżne oraz czasowe (cd.)

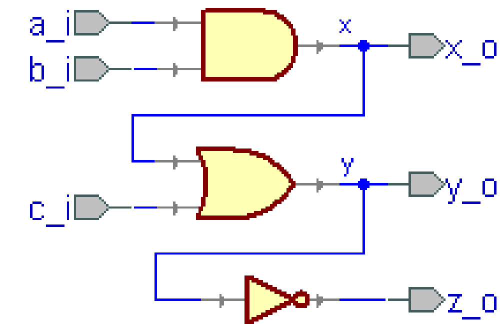

- Przykład działania symulatora (cd.)

Time	Delta	a_i	b_i	c_i	x	y	x_o	y_o	z_o
0.000	0	0	0	0	U	U	U	U	U
0.000	1	0	0	0	0	U	U	U	U
0.000	2	0	0	0	0	0	0	U	U
0.000	3	0	0	0	0	0	0	0	1
5.000 ns	0	1	0	0	0	0	0	0	1
10.000 ns	0	1	1	0	0	0	0	0	1
10.000 ns	1	1	1	0	1	0	0	0	1
10.000 ns	2	1	1	0	1	1	1	0	1
10.000 ns	3	1	1	0	1	1	1	1	0

Instrukcje współbieżne i sekwencyjne

- Instrukcje współbieżne:
  - przypisania wartości sygnału (**<=**),
  - kontroli (**assert**),
  - procesu (**process**),
  - procedury,
  - funkcji,
  - blokowa (**block**),
  - wstawiania składnika (**component**),
  - powielania (**generate**).
- Instrukcje sekwencyjne.
  - oczekiwania,
  - przypisania wartości sygnału,
  - przypisania wartości zmiennej,
  - kontroli (**assert**),
  - raportu,
  - wywołania procedury,
  - instrukcje warunkowe (**if**, **case**),
  - instrukcje pętli,
  - instrukcja wyjścia,
  - instrukcja powrotu,
  - instrukcja pusta.

Procesy

- Proces - wykonywanie instrukcji jest sekwencyjne.

```
<nazwa_procesu> : process (<lista_czułości>)
  <część_deklaracyjna>
begin
  <część_sekwencyjna>
end process;
```

- Proces jest traktowany jako jedno polecenie współbieżne.
- Jeśli w architekturze zdefiniowano kilka procesów, wszystkie one wykonują się współbieżnie względem siebie, a także niezależnie od siebie.

Przypisanie sekwencyjne

- Składnia przypisania dla sygnału:

```
<sygnał> <= <wyrażenie>;
```

- Składnia przypisania dla zmiennej (zadeklarowanej jako **variable**) :

```
<zmienna> := <wyrażenie>;
```

Różnice pomiędzy sygnałem i zmienną

```
process ...
   ...
   data <= (others => '0');
   ...
   if ... then
      data(6) <= '1';
   end if;
   ...
end process;
```

Różnice pomiędzy sygnałem i zmienną (cd.)

```
SHIFTREG :
process(clk,rst)
begin
   if rst='1' then
      a <= '0';
      b <= '0';
      c <= '0';
   elsif rising_edge(clk)
then
      a <= shiftin;
      b <= a;
      c <= b;
   end if;
end process;
```

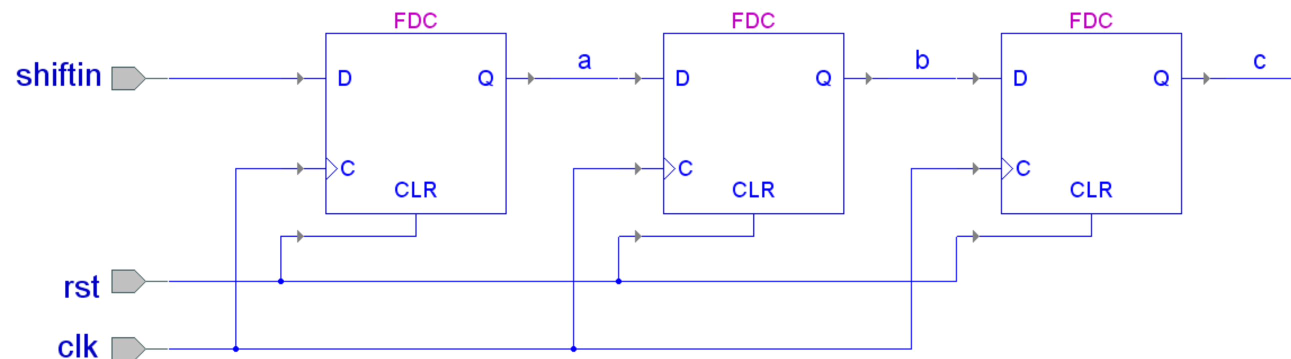

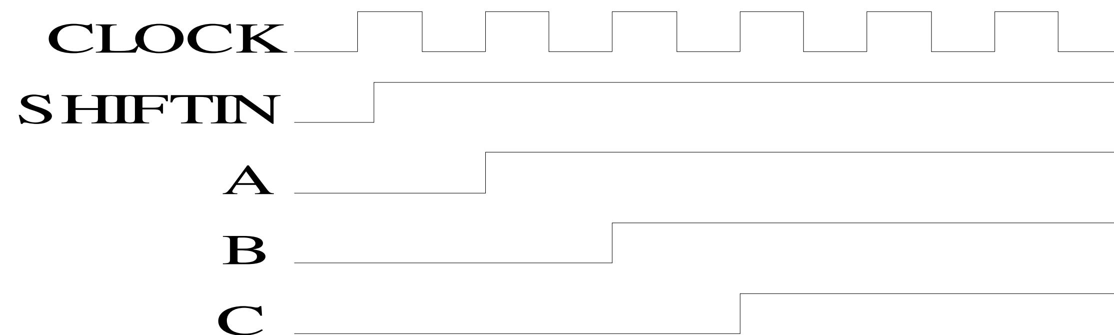

Różnice pomiędzy sygnałem i zmienną (cd.)

- Następujący kod dałby identyczne rezultaty:

```
...
elsif rising_edge(clk)
then
    c <= b;
    b <= a;
    a <= shiftin;
end if;
end process;
```

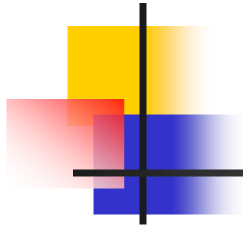

Część 15 (VHDL)

Poziom behawioralny

Podstawowe rodzaje procesów

- Procesy zegarowane
- Procesy kombinacyjne
- Procesy zatrzaskiwane

Podstawowe rodzaje procesów (cd.)

- Procesy zegarowane (cd.)

```
LOADREG : process (CLOCK)
begin
  if rising_edge(CLOCK) then
    REG<=DATABUS;
  end if;
end process;
```

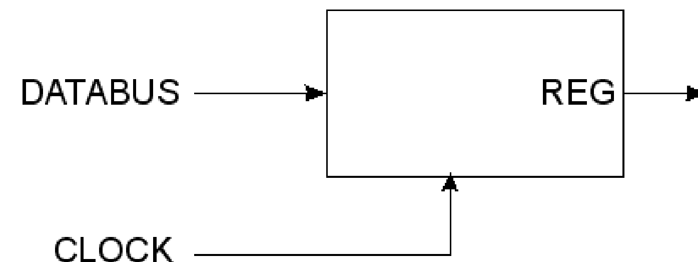

Podstawowe rodzaje procesów (cd.)

- Procesy zegarowane (cd.)

```
LOADREG : process (CLOCK, RESET)
begin
  if RESET='1' then
    REG <= "00000000"; --wyczyść rejestr REG
  elsif rising_edge(CLOCK) then
    REG <= DATABUS;
  end if;
end process;
```

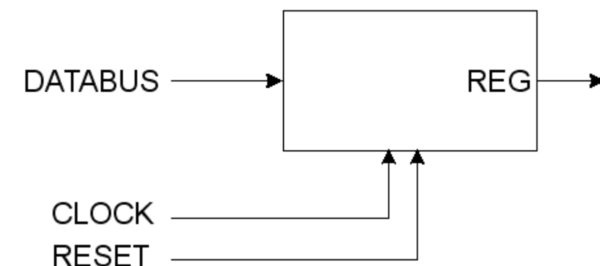

Podstawowe rodzaje procesów (cd.)

- Procesy kombinacyjne
  - Logika kombinacyjna może zostać opisana:
    - poza procesem,
    - poprzez proces kombinacyjny.

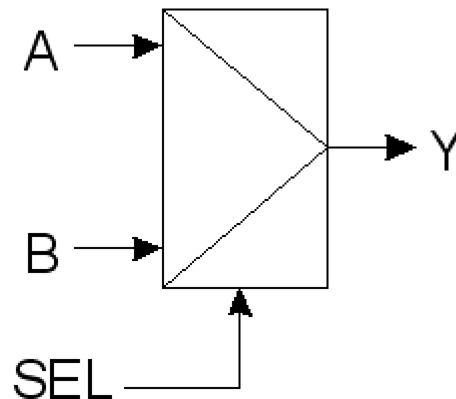

Podstawowe rodzaje procesów (cd.)

- Procesy kombinacyjne (cd.)

```
MUX2_2 : process(A, B, SEL) -- multiplekser 2 na 1
begin
  if SEL='0' then
    Y<=A;
  else
    Y<=B;
  end if;
end process;
```

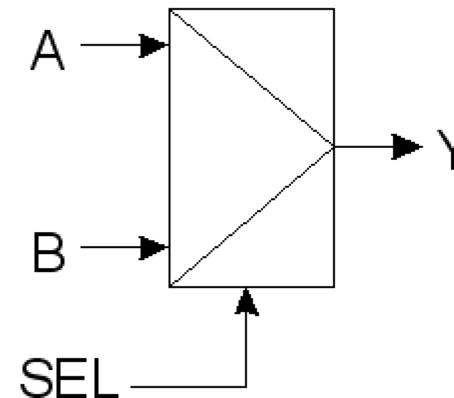

Podstawowe rodzaje procesów (cd.)

- Procesy kombinacyjne (cd.)

  - Należy zauważyć, że współbieżne przypisanie ciągłe, np.:

```
architecture beh of test
   is
begin

  y <= a and b;

end architecture;
```

  - jest równoważne następującemu procesowi kombinacyjnemu:

```
architecture beh of test
   is
begin
  process (a, b)
  begin
    y <= a and b;
  end process;
end architecture;
```

Podstawowe rodzaje procesów (cd.)

- Procesy zatrzaskiwane

```
load_latch : process(ENABLE, RESET, DATABUS)
begin
   if RESET='1' then --zerowanie zatrzasku
       LATCH<="00000000";
   elsif ENABLE='1' then --zatrzask aktywny
       LATCH<=Databus;
   end if;
end process;
```

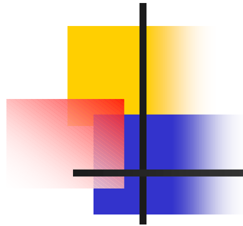

Część 16 (VHDL)

Funkcje i procedury

Funkcje (cd.)

```
function rising_edge(signal CLK: std_logic)
   return boolean is
--
-- część deklaracyjna
--
begin
   --
   -- ciało funkcji
   --
   return (VALUE);
end function rising_edge;
```

- Przykład wywołania funkcji

```
      rising_edge(ENABLE);
```

Funkcje (cd.)

- Funkcje i procedury mogą być zagnieżdżone.
- Wyrażenia **wait** nie są dopuszczalne w ciele funkcji (w procedurach są!) i dlatego funkcje są wykonywane w zerowym czasie.
- Z tego powodu wyrażenie **wait** nie może znajdować się również w procedurze wywoływanej przez funkcję.
- Funkcje mogą być wywoływane rekurencyjnie.
- Można definiować funkcje o nazwach zarezerwowanych dla operatorów lub innych funkcji – nazywa się to przeciążaniem operatora lub funkcji.
- VHDL'93 obsługuje 2 typy funkcji: czyste (ang. **pure**) i nieczyste (ang. **impure**).

Funkcje (cd.)

```
library IEEE:
use IEEE.std_logic_1164.all;

entity DFF is port (D, CLK : in std_logic;
                    Q, QBAR: out std_logic);
end entity DFF:
-- cdn...
```

Funkcje (cd.)

```
-- ... cd.
architecture BEHAVIORAL of DFF is
   function rising_edge (signal CLOCK : std_logic)
            return boolean is
      variable EDGE : boolean:= FALSE;
   begin
      EDGE := (CLOCK = '1' and CLOCK'event);
      return (EDGE);
   end function rising_edge;
begin
   OUTPUT: process
   begin
      wait until (rising_edge(CLK));
      Q <= D after 5 ns;
      QBAR <= not D after 5 ns;
   end process OUTPUT;
end architecture BEHAVIORAL;
```

Procedury (cd.)

```
procedure QDR_read (
        read_addr: in std_logic_vector(7 downto 0);
        signal read_phase  : in std_logic;
        signal write_phase : in std_logic;
        signal QDR_rps_n_i : out std_logic;
        signal QDR_a_read: out std_logic_vector(23 downto 0)) is
begin
        QDR_rps_n_i<='Z';
        QDR_a_read  <= (others => 'Z');
        wait until read_phase='1';
        QDR_rps_n_i<='0';
        QDR_a_read  <= (others => '0');
        QDR_a_read(7 downto 0) <=  read_addr;
        wait until read_phase='0';
        QDR_rps_n_i <= 'Z';
        QDR_a_read  <= (others => 'Z');
end procedure;
```

Procedury (cd.)

```
process
...
begin
   ...
   for i in 0 to 3 loop
     QDR_read (address_v, read_phase, write_phase,
               QDR_rps_n_i, QDR_a_read);
     address_v := address_v + 1;
     random_delay(seed_v);
   end loop;
   ...
end process;
```

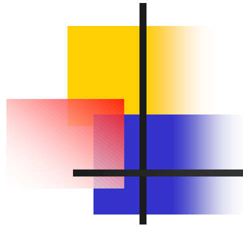

Część 17 (VHDL)

Pakiety

Tworzenie pakietu

```
package moj_pakiet is
...
-- deklaracje typów, stałych,
-- deklaracje funkcji i procedur
...
end package moj_pakiet;

package body moj_pakiet is
...
-- deklaracje i definicje (implementacje)
-- funkcji i procedur

end package moj_pakiet;
```

Tworzenie pakietu – dobry zwyczaj

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.ALL;

entity qdr_main is
  ...
end entity;

architecture beh of qdr_main is
 component fifo
   ... długa lista portów !!!
 end component
 component fifo2
   ... długa lista portów !!!
 end component
...
```

Tworzenie pakietu – dobry zwyczaj (cd.)

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;

entity fifo is
.... – długa lista portów
end entity;
----------------------------------------
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;

package fifo_pkg is
   component fifo
.... – długa lista portów
   end component;
end package;
```

Tworzenie pakietu – dobry zwyczaj (cd.)

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.ALL;

library WORK;
use WORK.fifo_pkg.all;

entity qdr_main is
 ...
end entity;

architecture beh of qdr_main is
...
```

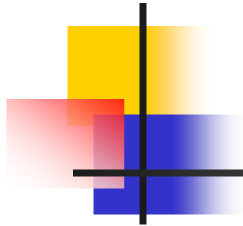

Część 18 (VHDL)

Synteza układów kombinacyjnych
i synchronicznych

Podstawowy licznik binarny

- Prosty licznik binarny bez dodatkowych wejść funkcyjnych:

Podstawowy licznik binarny (cd.)

- Prosty licznik binarny bez dodatkowych wejść funkcyjnych (cd.):

```
signal upcount : integer range 0 to 255;

signal upcount: unsigned(7 downto 0);

signal upcount: std_logic_vector(7 downto 0);
```

Podstawowy licznik binarny (cd.)

- Prosty licznik binarny bez dodatkowych wejść funkcyjnych (cd.):

```
upcount <= upcount + 1;
upcount <= upcount + '1';
upcount <= upcount + "00000001";
```

Podstawowy licznik binarny (cd.)

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;

entity licz is port (
    clk_i      : in std_logic;
    upcount_o  : out std_logic_vector(7 downto 0)
    );
end entity;
-- cd. na nast. planszy
```

Podstawowy licznik binarny (cd.)

```
architecture beh of licz is
signal upcount : integer range 0 to 255;
begin
  UPCOUNTER: process(clk_i)
  begin
    if rising_edge(clk_i) then
      upcount <= upcount + 1;
    end if;
  end process;
  upcount_o <= upcount;
end architecture;
```

błąd konwersji

Podstawowy licznik binarny (cd.)

```
library ieee;
use ieee.std_logic_arith.all;
architecture beh of licz is
signal upcount : integer range 0 to 255;
begin
   UPCOUNTER: process (clk_i)
   begin
      if rising_edge(clk_i) then
         upcount <= upcount + 1;
      end if;
   end process;
   upcount_o <= conv_std_logic_vector(upcount, 8);
end architecture;
```

Podstawowy licznik binarny (cd.)

```
library ieee;
use ieee.std_logic_arith.all;
architecture beh of licz is
signal upcount : unsigned(7 downto 0);
begin
  UPCOUNTER: process(clk_i)
  begin
    if rising_edge(clk_i) then
      upcount <= upcount + 1;
    end if;
  end process;
  upcount_o <= upcount;
end architecture;
```

błąd konwersji

Podstawowy licznik binarny (cd.)

```
library ieee;
use ieee.std_logic_arith.all;
architecture beh of licz is
signal upcount : unsigned(7 downto 0);
begin
  UPCOUNTER: process(clk_i)
  begin
    if rising_edge(clk_i) then
      upcount <= upcount + 1;
    end if;
  end process;
  upcount_o <= conv_std_logic_vector(upcount, 8);
end architecture;
```

Podstawowy licznik binarny (cd.)

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;

entity licz is
  generic (
    WIDTH : integer := 8
    );
  port (
    clk_i       : in std_logic;
    upcount_o : out std_logic_vector(WIDTH-1 downto 0)
    );
end entity; -- cd na następnej planszy
```

Podstawowy licznik binarny (cd.)

```
library ieee;
use ieee.std_logic_arith.all;
architecture beh of licz is
  signal upcount : unsigned(WIDTH-1 downto 0);
begin
  UPCOUNTER: process(clk_i)
  begin
    if rising_edge(clk_i) then
      upcount <= upcount + 1;
    end if;
  end process;
  upcount_o <= conv_std_logic_vector(upcount, WIDTH);
end architecture;
```

Podstawowy licznik binarny (cd.)

```
library ieee;
use ieee.std_logic_unsigned.all;
architecture beh of licz is
  signal upcount : std_logic_vector(WIDTH-1 downto 0);
begin
  UPCOUNTER: process(clk_i)
  begin
    if rising_edge(clk_i) then
      upcount <= upcount + 1;
    end if;
  end process;
  upcount_o <= upcount;
end architecture;
```

Jaki jest wynik procesu syntezy logicznej?

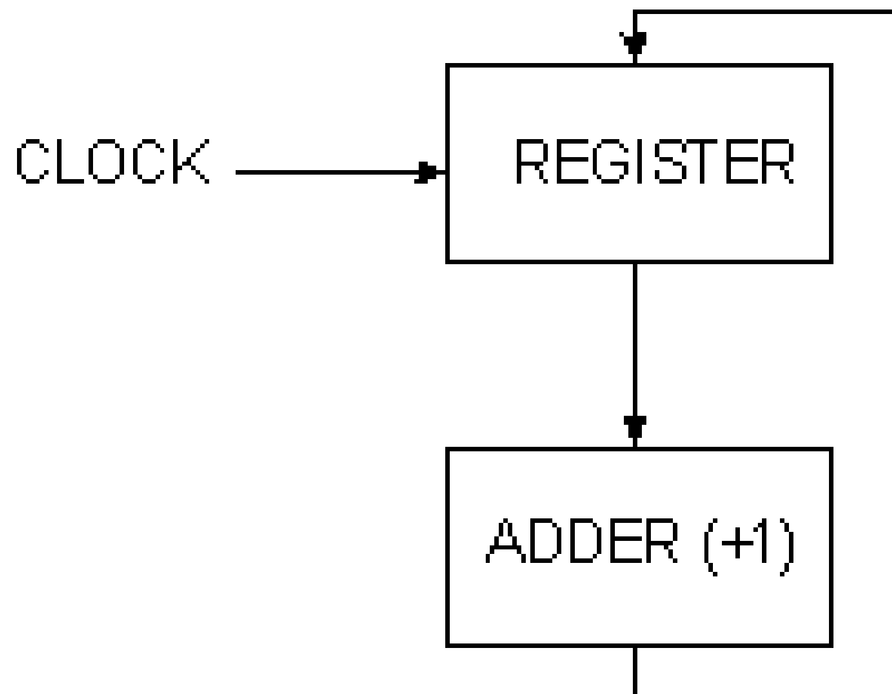

Jaki jest wynik procesu syntezy logicznej ?(cd.)

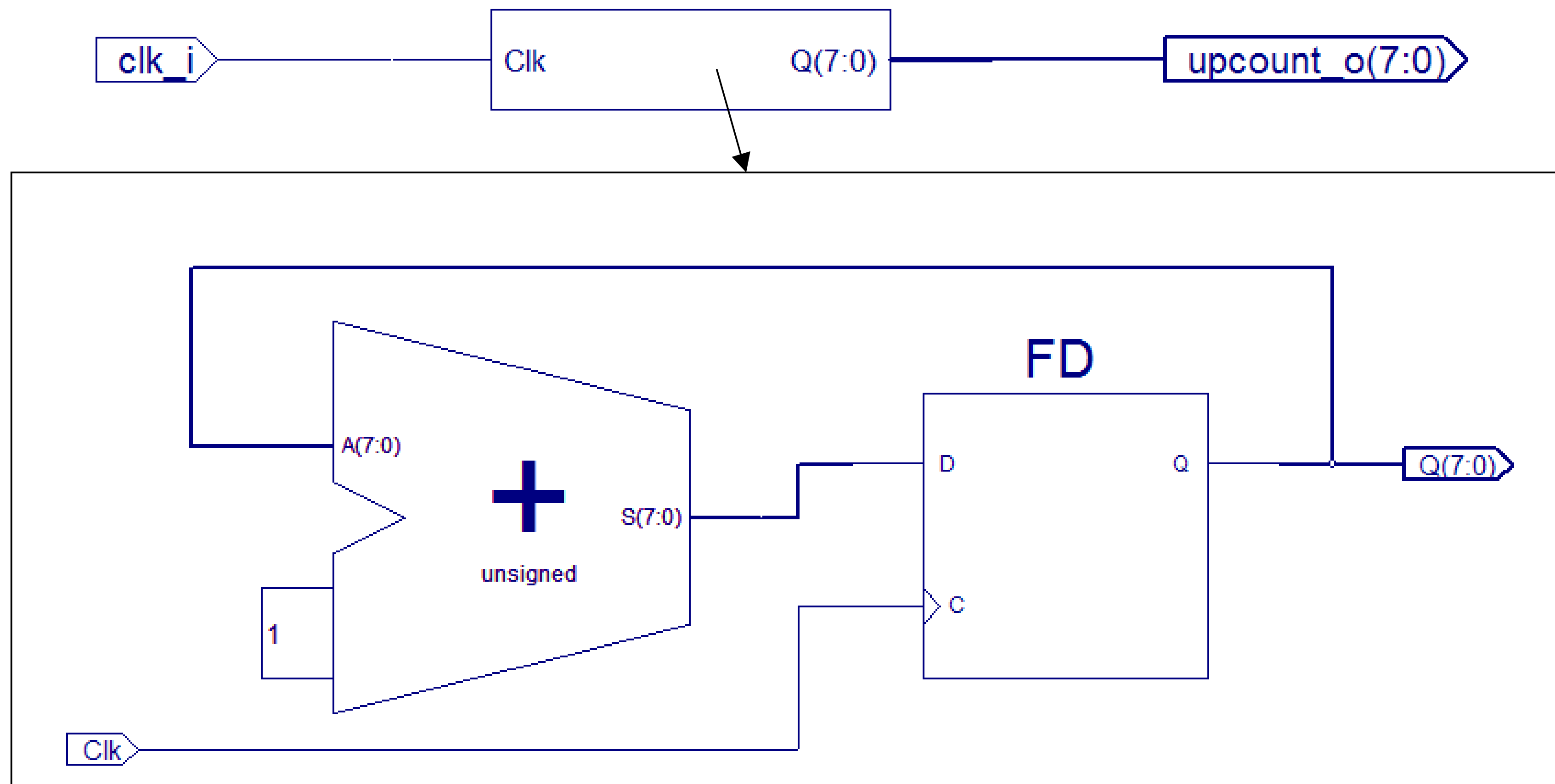

VHDL

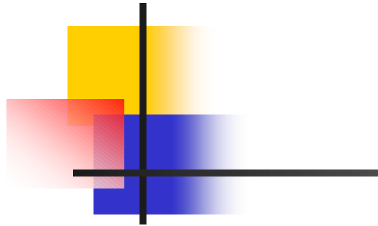

Wynik syntezy logicznej licznika

Dodanie sygnału *reset*

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;

entity licz2 is
  generic (
    WIDTH : integer := 8
    );
  port (
    clk_i       : in  std_logic;
    rst_i       : in  std_logic;
    upcount_o : out std_logic_vector(WIDTH-1 downto 0)
    );
end entity; -- cd. na następnej planszy
```

Dodanie sygnału *reset* (cd.)

```
library ieee;
use ieee.std_logic_unsigned.all;
architecture beh of licz2 is
  signal upcount : std_logic_vector(WIDTH-1 downto 0);
begin
  UPCOUNTER: process(clk_i, rst_i)
  begin
    if rst_i = '1' then
      upcount <= (others => '0');
    elsif rising_edge(clk_i) then
      upcount <= upcount + 1;
    end if;
  end process;
  upcount_o <= upcount;
end architecture;
```

Dodanie sygnału *reset* (cd.)

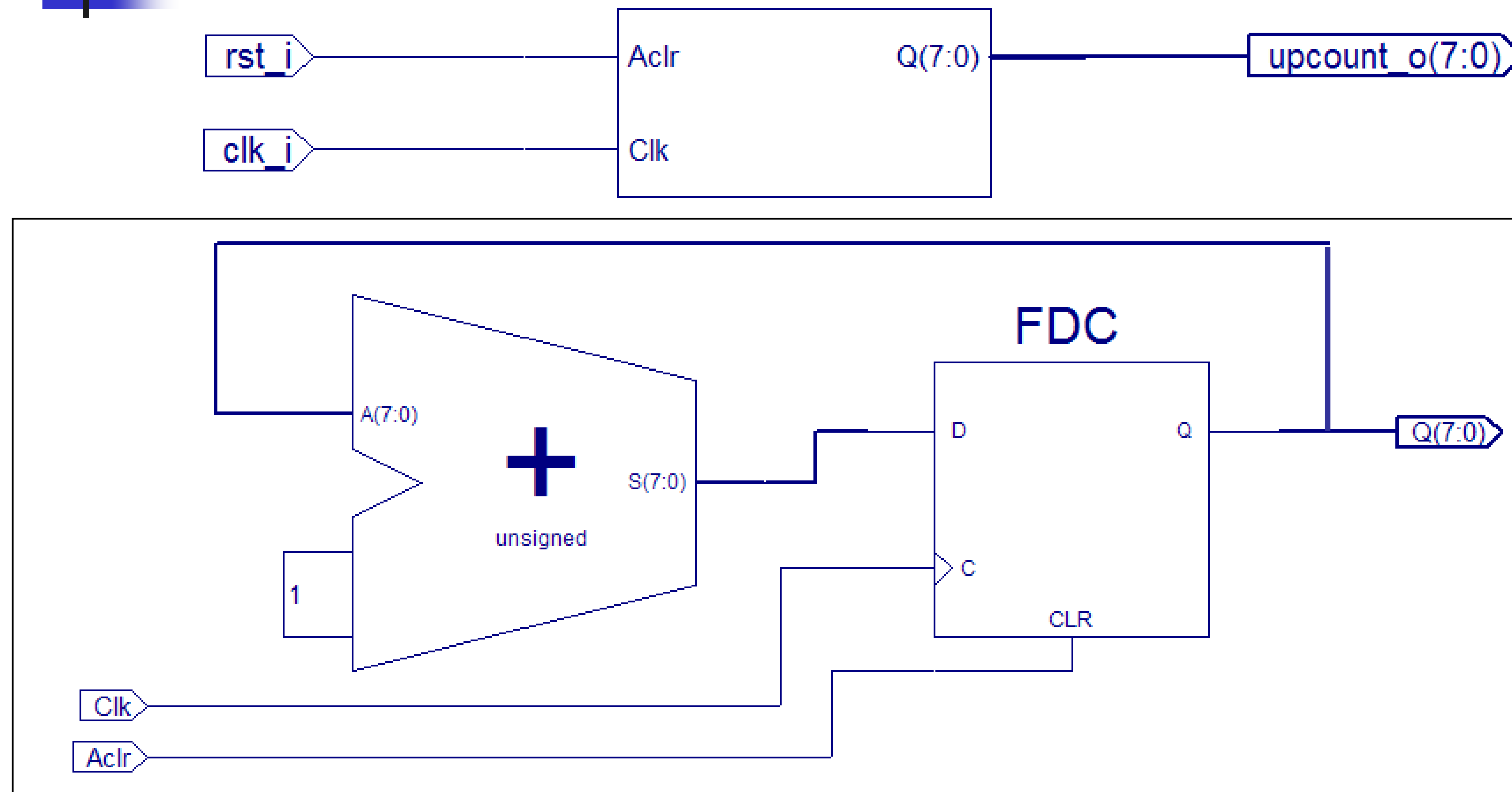

Dodanie sygnału *preset* (cd.)

```
library ieee;
use ieee.std_logic_unsigned.all;
architecture beh of licz2 is
  signal upcount : std_logic_vector(WIDTH-1 downto 0);
begin
  UPCOUNTER: process(clk_i, rst_i)
  begin
    if rst_i = '1' then
      upcount <= (others => '1');
    elsif rising_edge(clk_i) then
      upcount <= upcount + 1;
    end if;
  end process;
  upcount_o <= upcount;
end architecture;
```

Dodanie sygnału *reset* (cd.)

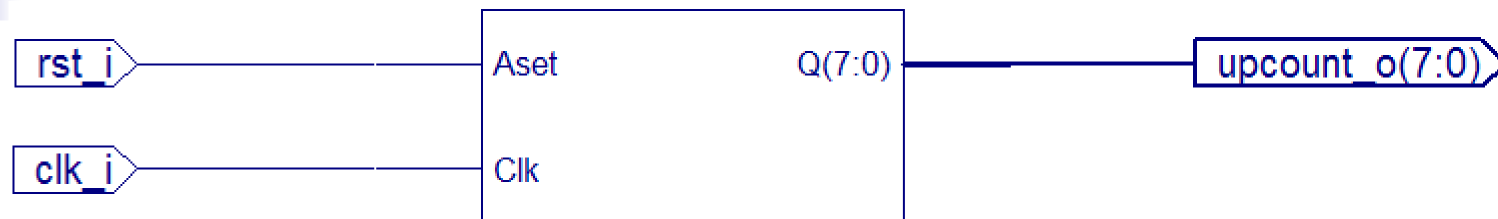

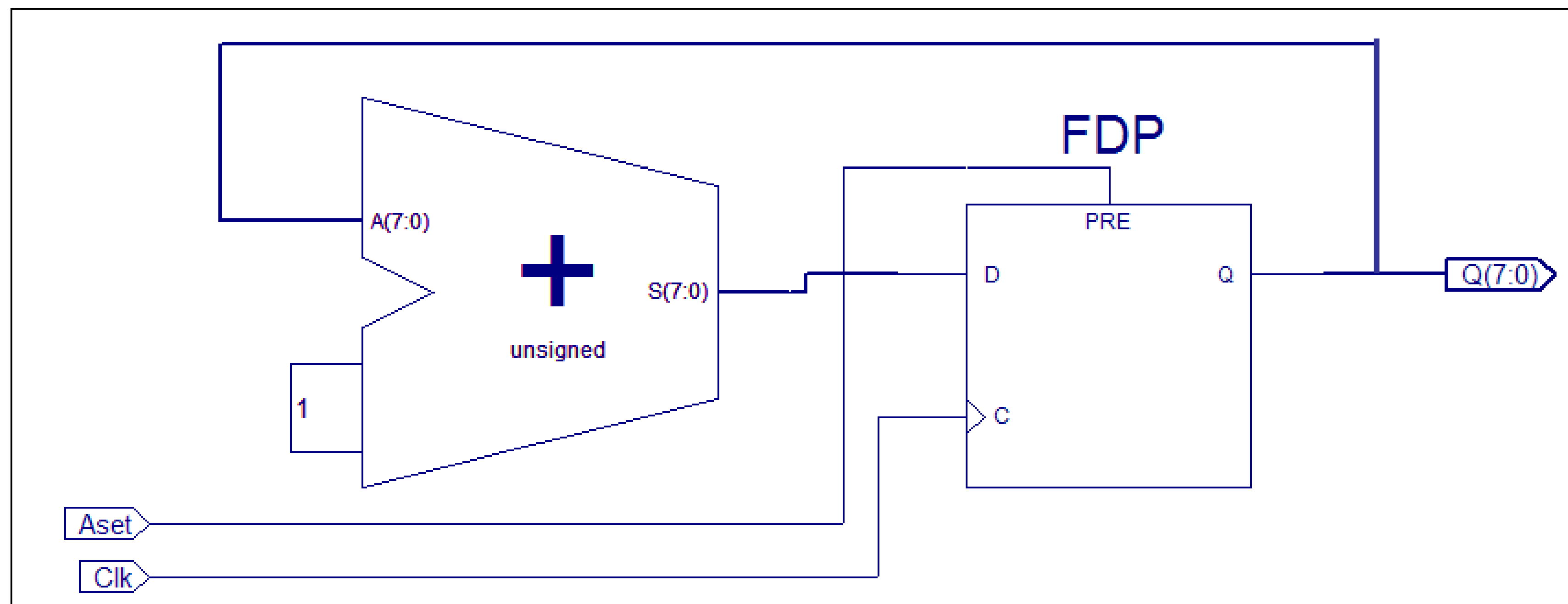

Dodanie wejść ENABLE oraz LOAD

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;
entity licz3 is
  generic (
    WIDTH : integer := 8
    );
  port (
    clk_i       : in  std_logic;
    rst_i       : in  std_logic;
    databus_i   : in  std_logic_vector(WIDTH-1 downto 0);
    enable_i    : in  std_logic;
    load_i      : in  std_logic;
    upcount_o   : out std_logic_vector(WIDTH-1 downto 0)
    );
end entity; -- cd na następnej planszy
```

Dodanie wejść ENABLE oraz LOAD (cd.)

```
...
UPCOUNTER: process(clk_i, rst_i)
  begin
    if rst_i = '1' then
      upcount <= (others => '0');
    elsif rising_edge(clk_i) then
      if enable_i = '1' then
        if load_i = '1' then
          upcount <= databus_i;
        else -- normalne zliczanie
          upcount <= upcount + 1;
        end if;
      end if;
    end if;
  end process;
...
```

Dodanie wejść ENABLE oraz LOAD (cd.)

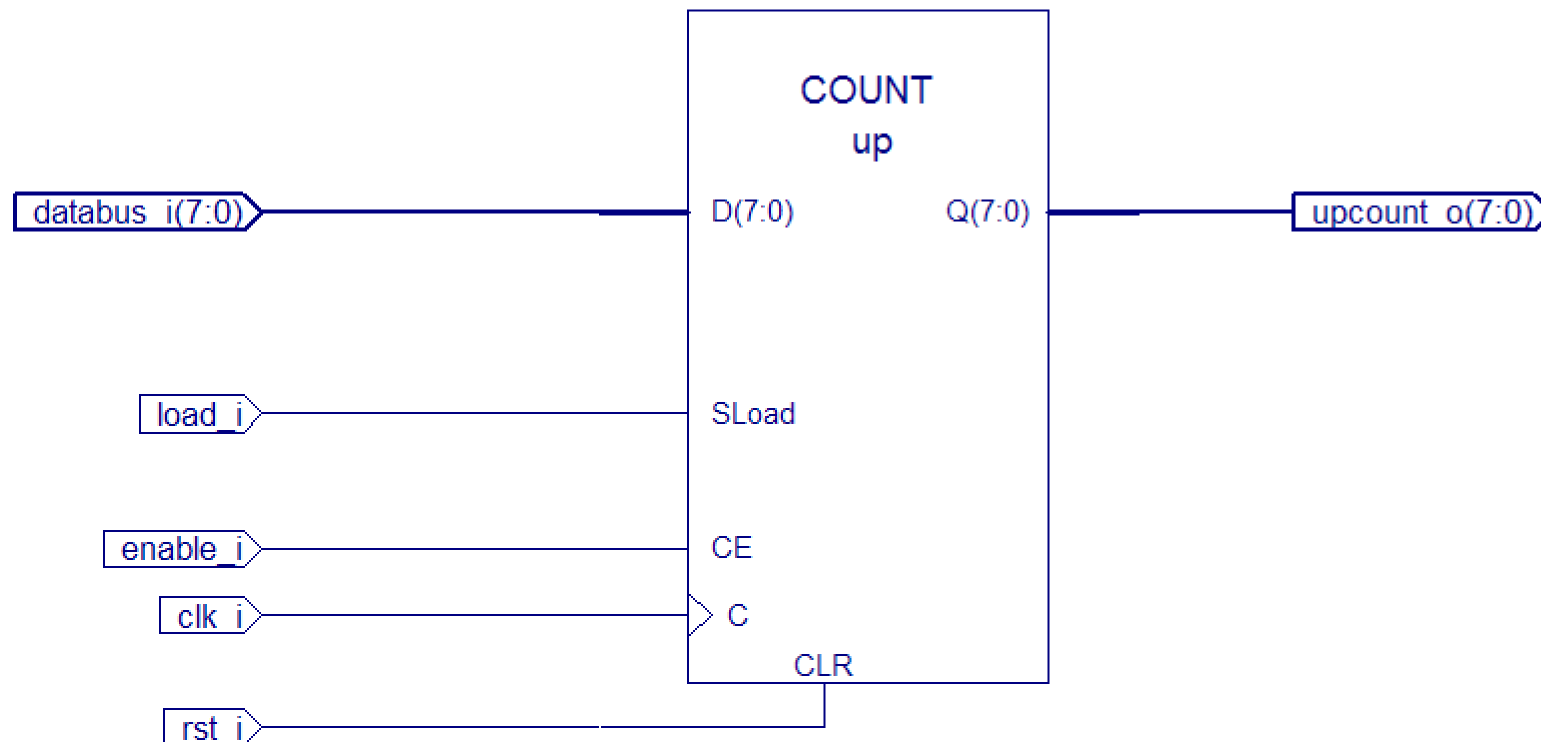

Schemat licznika z wejściem **load** i **enable**

(cz. 1 z 2)

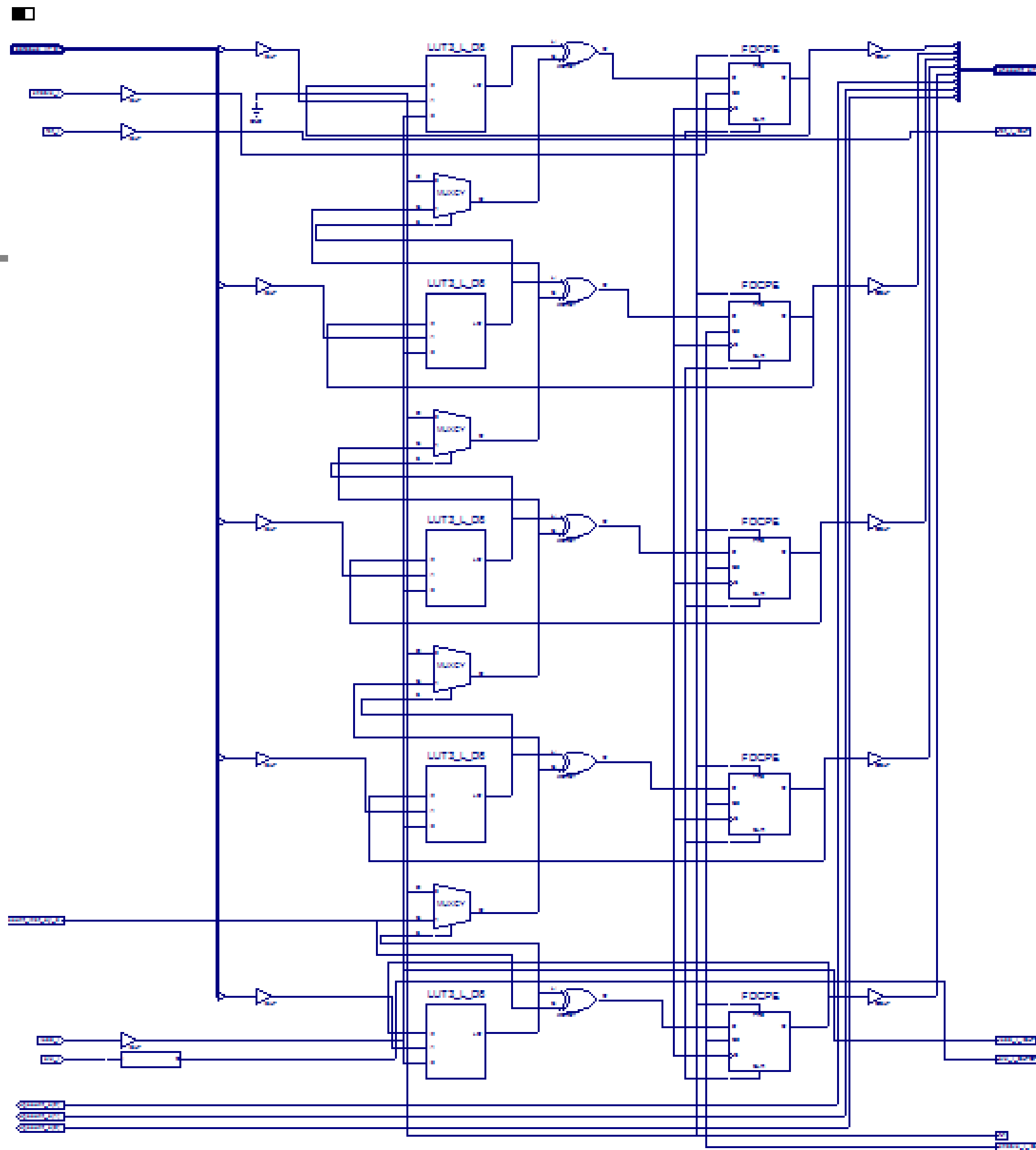

Schemat licznika z wejściem **load** i **enable**

(cz. 2 z 2)

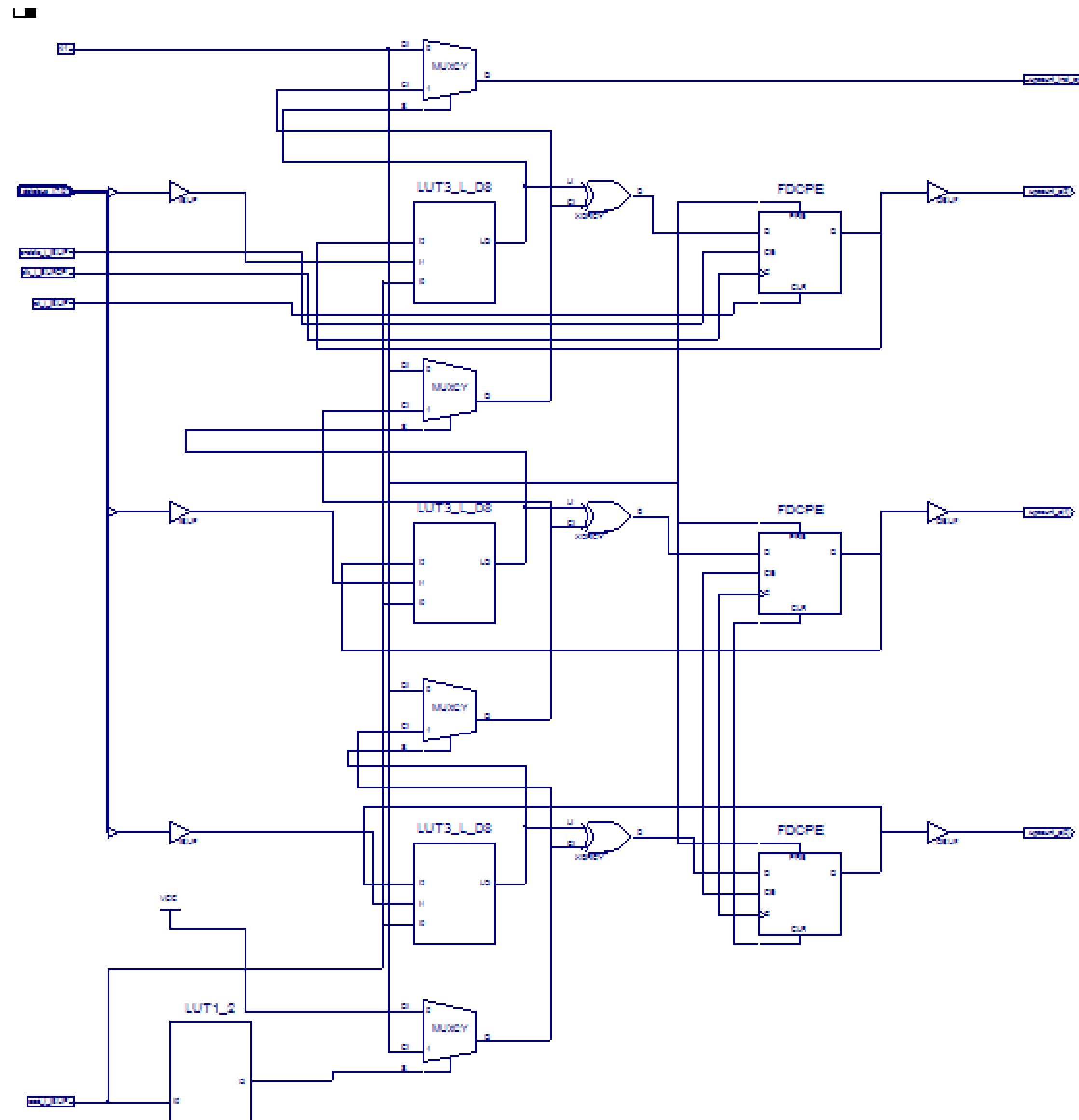

Dodanie wejść ENABLE oraz LOAD (cd.)

- Modyfikacja:

```
if load_i = '1' then
  upcount <= databus_i;
elsif enable_i = '1' then
  upcount <= upcount + 1;
end if;
```

Dodanie wejść ENABLE oraz LOAD (cd.)

```
if load_i = '1' then
  upcount <= databus_i;
end if;

if enable_i = '1' then
  upcount <= upcount + 1;
end if;
```

Maszyny stanów

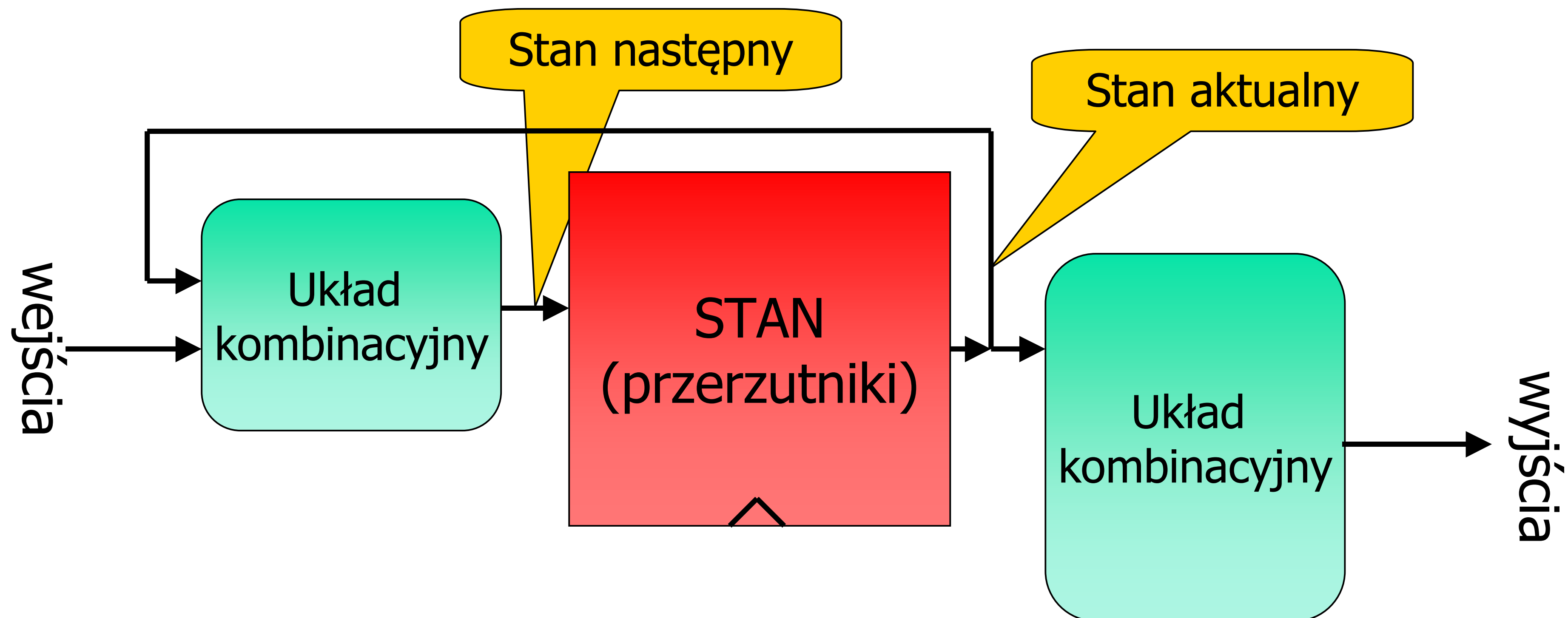

Maszyny stanów

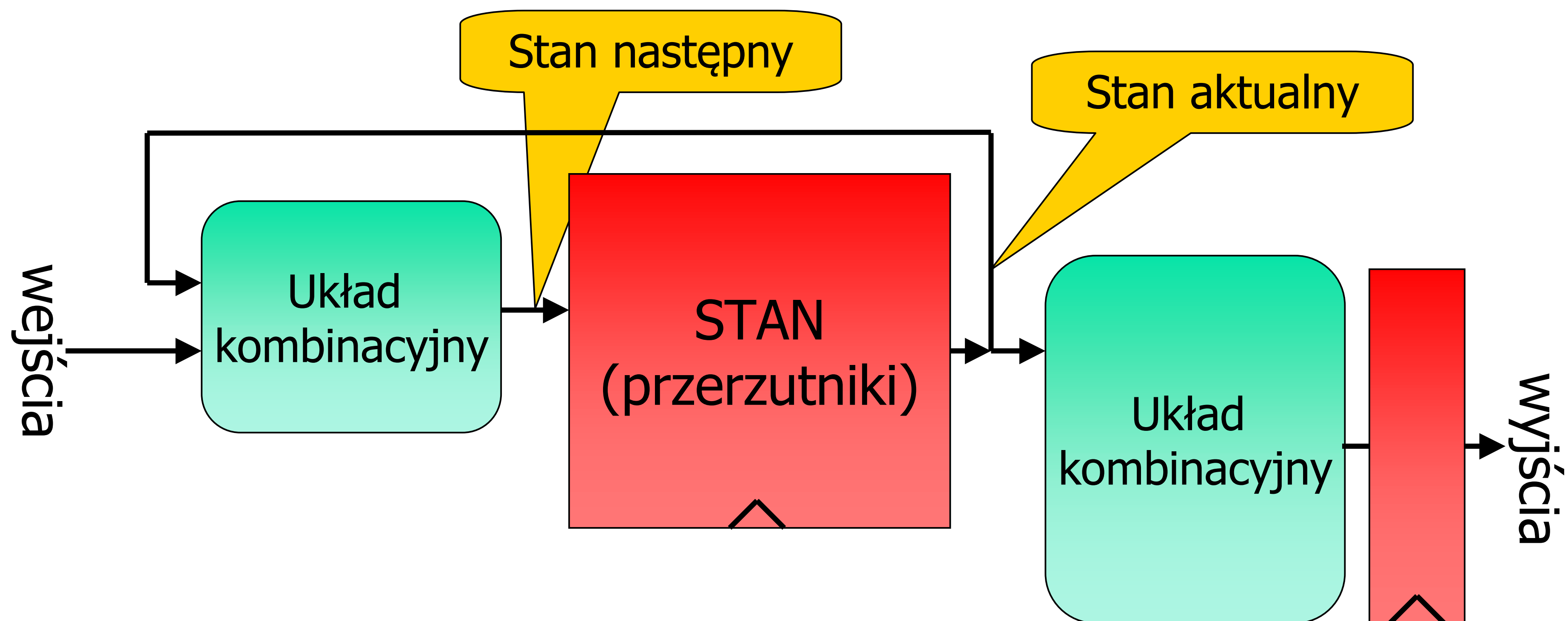

Synteza maszyn stanów

- Przykładowa maszyna stanów

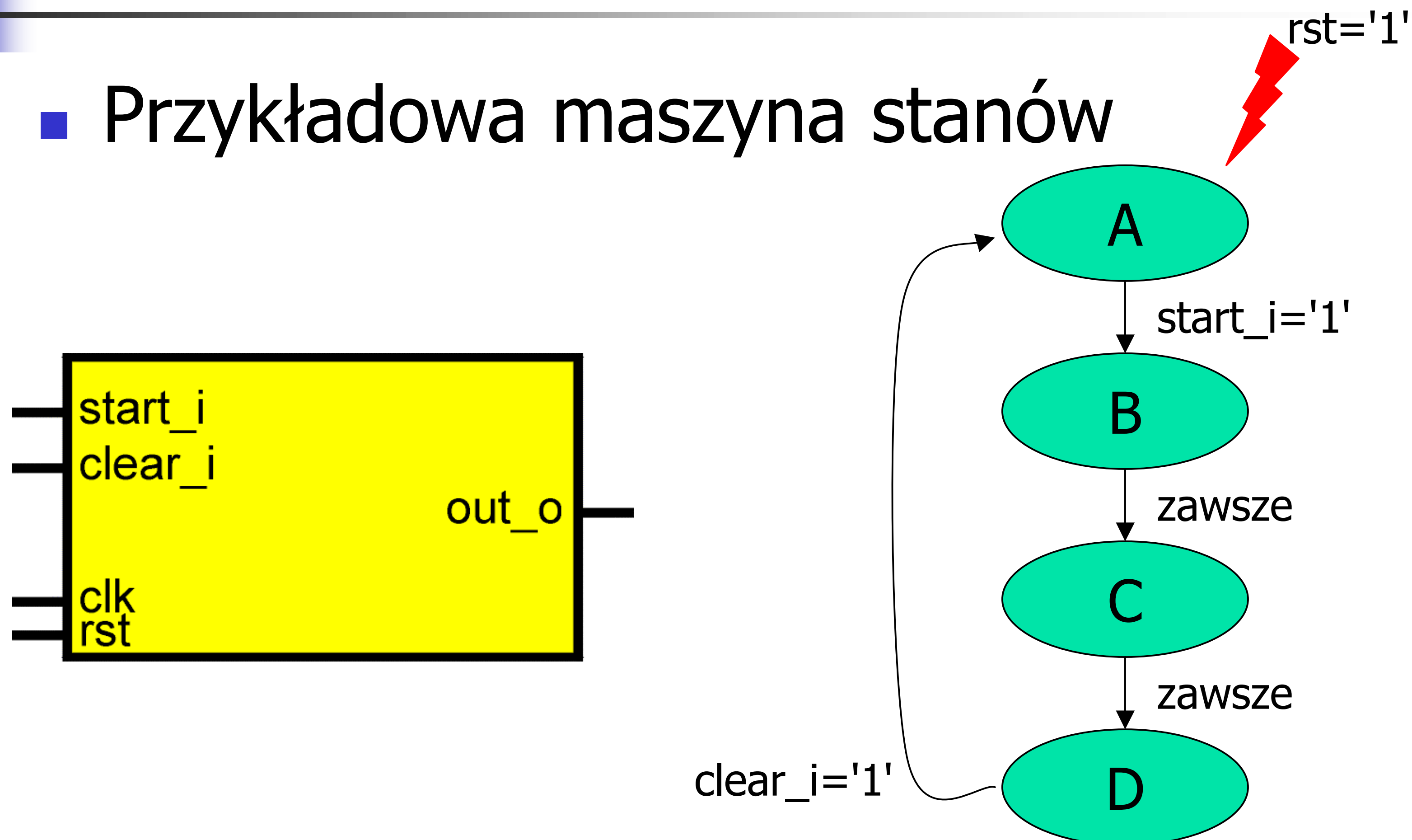

Maszyna stanu (2 procesy)

```
COMB: process (state,
 start_i, clear_i)
begin
  case state is
    ------------------------
    when A =>
    out_o <= '0';
    if start_i = '1' then
      state_next <= B;
    else
      state_next <= A;
    end if;
    ------------------------
    when B =>
    out_o <= '0';
    state_next <= C;
    ------------------------
    when C =>
    out_o <= '0';
    state_next <= D;
```

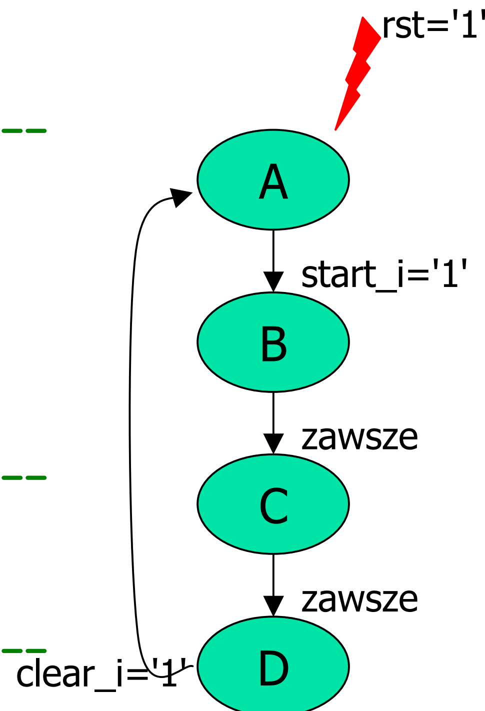


```
    when D =>
    out_o <= '1';
    if clear_i = '1' then
      state_next <= A;
    else
      state_next <= D;
    end if;
    ------------------------
  end case;
end process;

SEKW: process (clk, rst)
begin
  if rst = '1' then
    state<= A;
  elsif rising_edge(clk)
 then
    state <= state_next;
  end if;
end process;
```

Maszyna stanu (2 procesy) - ten kod można uprościć!

```
COMB: process (state,
 start_i, clear_i)
begin
  case state is
    -----------------------
    when A =>
    out_o <= '0';
    if start_i = '1' then
      state_next <= B;
    else
      state_next <= A;
    end if;
    -----------------------
    when B =>
    out_o <= '0';
    state_next <= C;
    -----------------------
    when C =>
    out_o <= '0';
    state_next <= D;
```

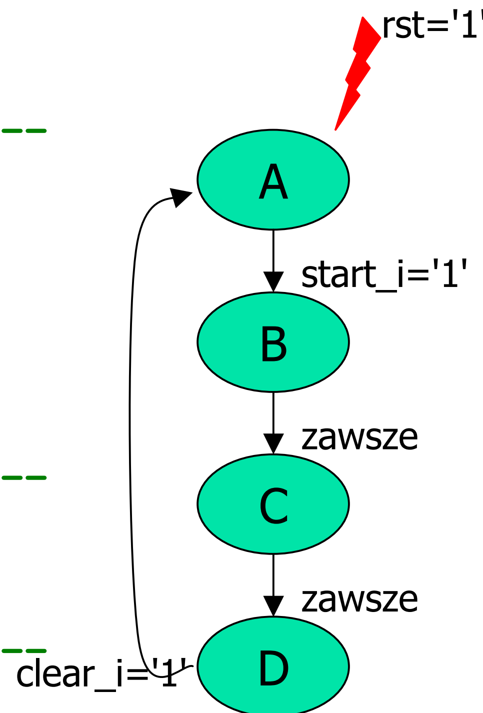


```
    when D =>
    out_o <= '1';
    if clear_i = '1' then
      state_next <= A;
    else
      state_next <= D;
    end if;
    -----------------------
  end case;
end process;

SEKW: process (clk, rst)
begin
  if rst = '1' then
    state<= A;
  elsif rising_edge(clk)
  then
    state <= state_next;
  end if;
end process;
```

Maszyna stanu (2 procesy) – uproszczenie kodu

```
COMB: process (state, start_i,
  clear_i)
 begin
   case state is
     -------------------------
     when A =>
     out_o <= '0';
     if start_i = '1' then
       state_next <= B;
     end if;
     -------------------------
     when B =>

     state_next <= C;
     -------------------------
     when C =>
     out_o <= '0';
     state_next <= D;
```

Błąd: tu brak przypi-sania! ***out_o****!!*

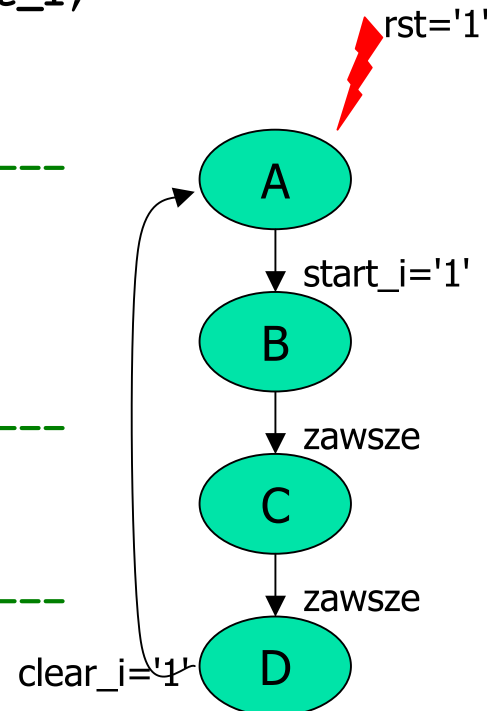


```
     ---------------------
     when D =>
     out_o <= '1';
     if clear_i = '1' then
       state_next <= A;
     end if;
     ---------------------
   end case;
 end process;
```

Maszyna stanu (2 procesy) – uproszczenie kodu

```
COMB: process (state, start_i,
  clear_i)
 begin
   out_o <= '0';
   case state is
     -----------------------
     when A =>
     if start_i = '1' then
       state_next <= B;
     end if;
     -----------------------
     when B =>
     state_next <= C;
     -----------------------
     when C =>
     state_next <= D;
     -----------------------
     when D =>
     out_o <= '1';
     if clear_i = '1' then
       state_next <= A;
     end if;
     -----------------------
   end case;
 end process;
```

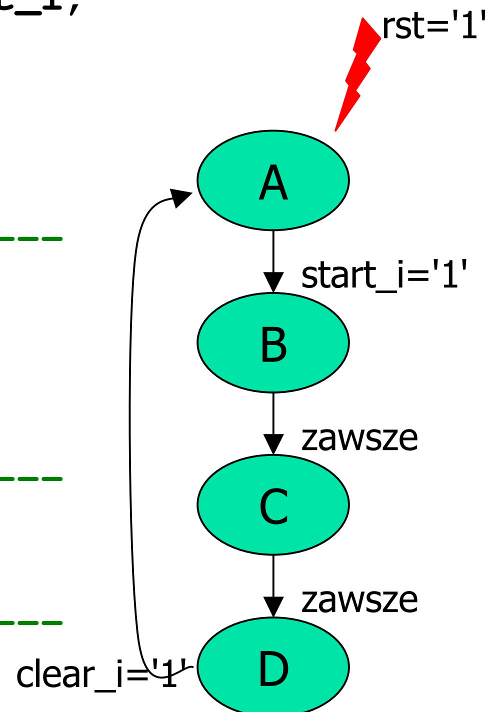

Maszyny stanów - modyfikacje

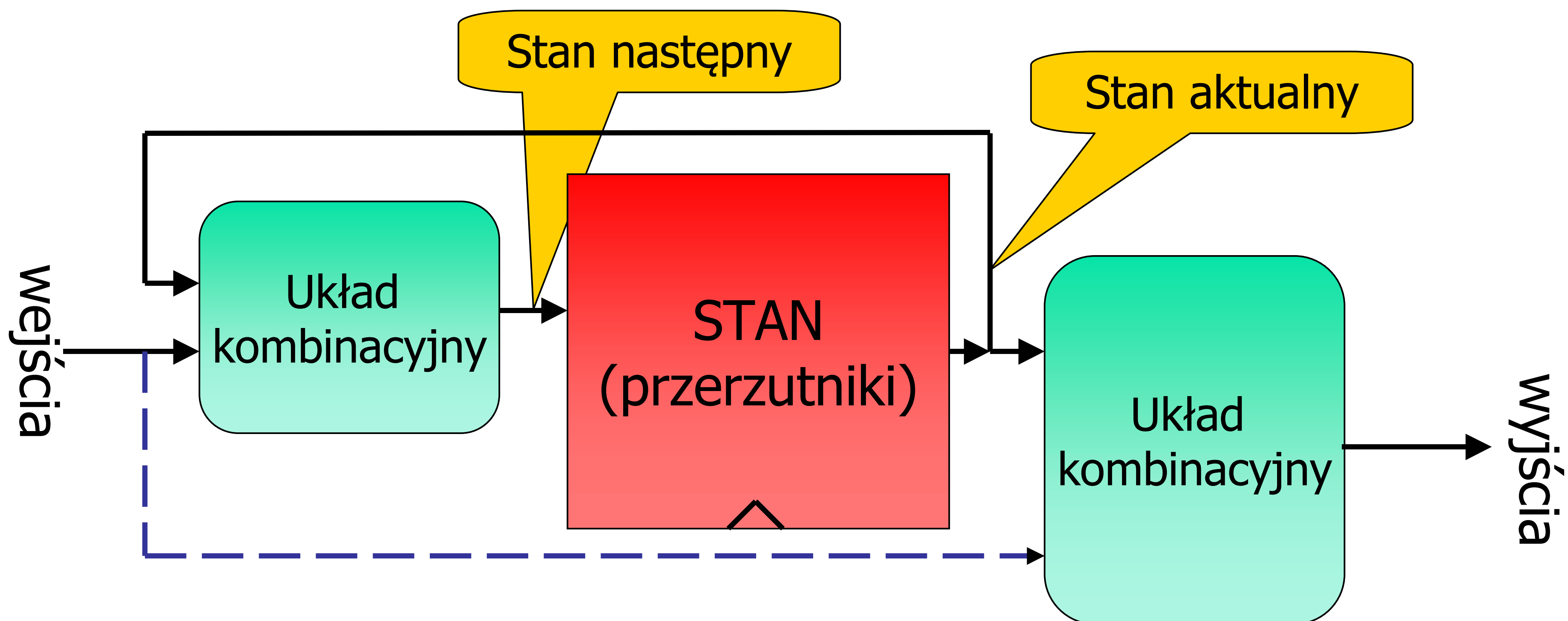

Maszyny stanów - modyfikacje

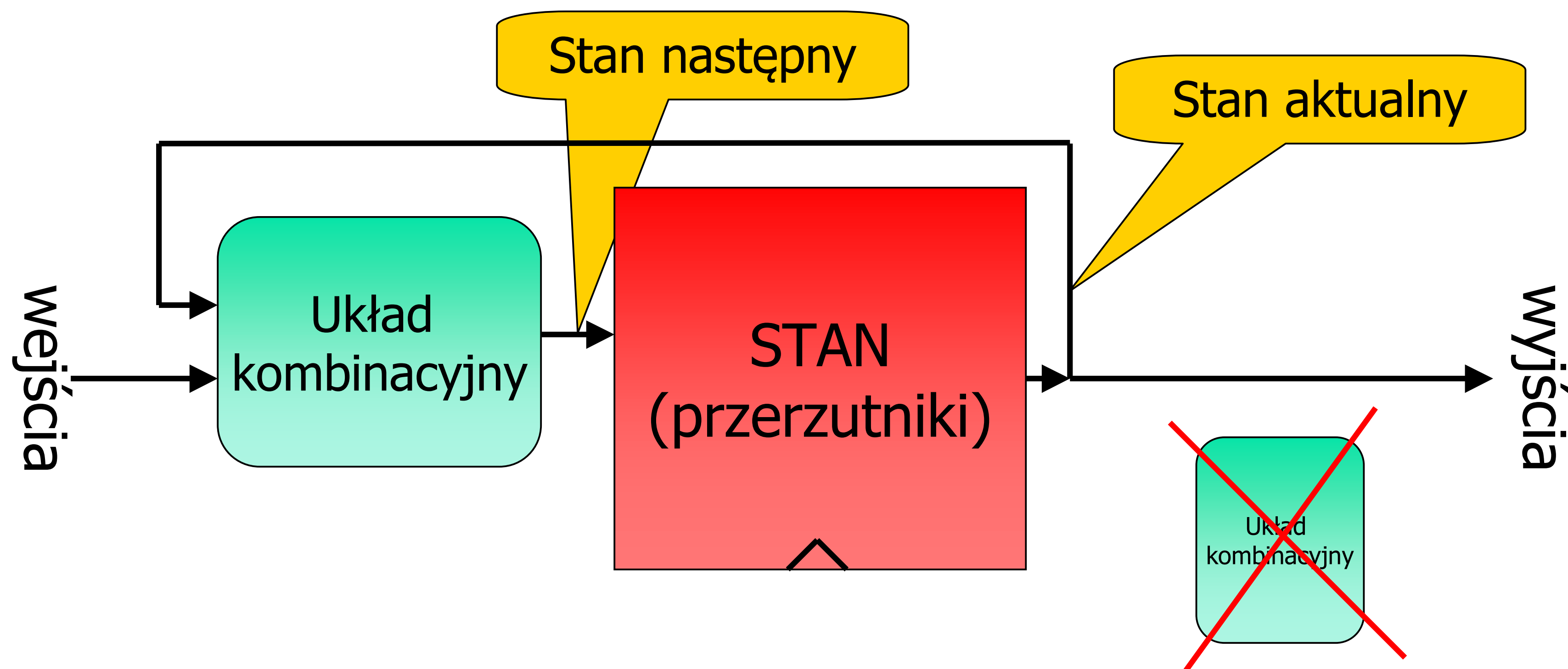

Maszyny stanów - modyfikacje

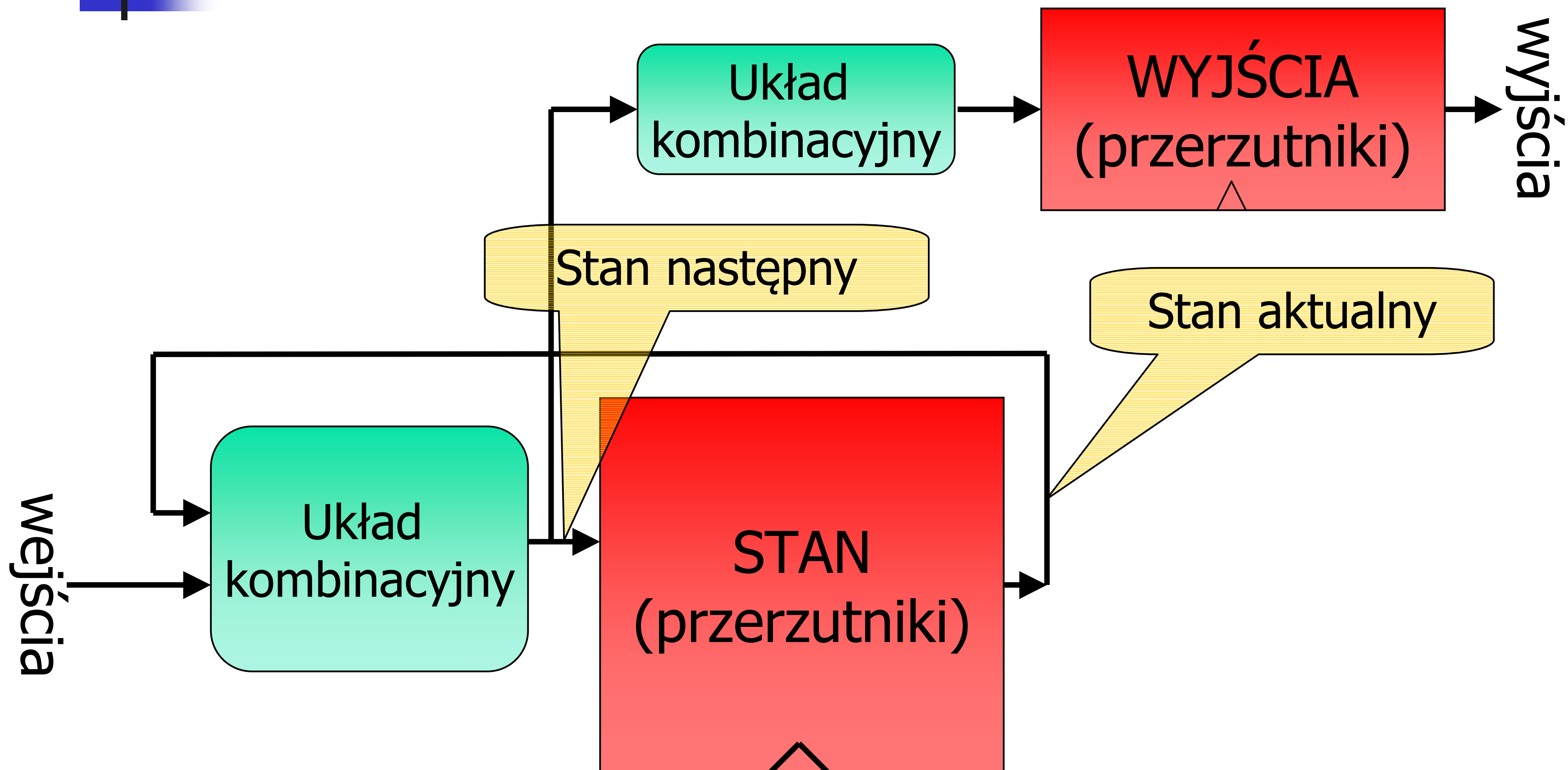

Detektor zbocza narastającego

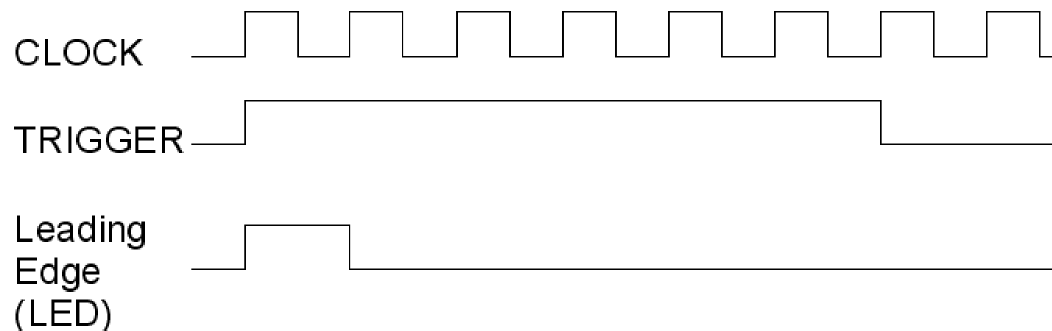

- Wyjście: sygnał o długości jednego cyklu zegarowego pojawiającym się po narastającym zboczu sygnału wejściowego **TRIGGER**.
- Funkcja dwustanowa:
  - stan pierwszy oczekuje na pojawienie się zbocza i kiedy się on pojawi, ustawiane jest wyjście **LED**
  - stan drugi ustawia **LED** do stanu niskiego i następnie oczekuje na zmianę do stanu niskiego wejścia **TRIGGER**.

Detektor zbocza narastającego

Idea rozwiązania:

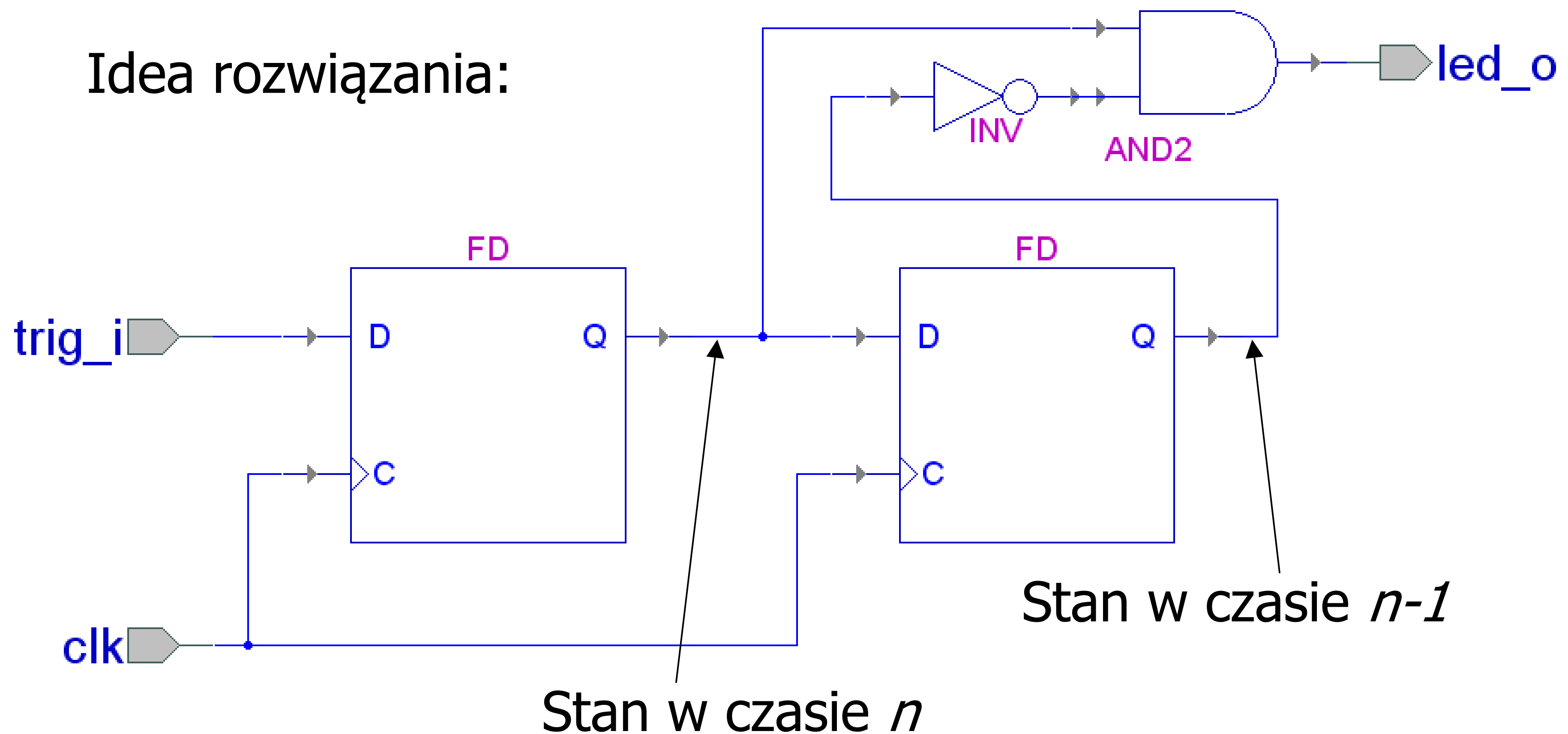

Detektor zbocza narastającego (cd.)

```
architecture beh of sm_ref is
  type t_STATE is (S0, S1);
  signal state, next_state : t_STATE;

  signal d1, d2 : std_logic;
begin

  SEQW: process (clk, rst)
  begin
    if rst = '1' then
      d1 <= '0';
      d2 <= '0';
    elsif Rising_Edge(clk) then
      d1 <= trig_i;
      d2 <= d1;
    end if;
  end process;

  led_o <= '1' when d1='1' and d2 = '0' else '0';
end architecture;
```

Detektor zbocza narastającego (cd.)

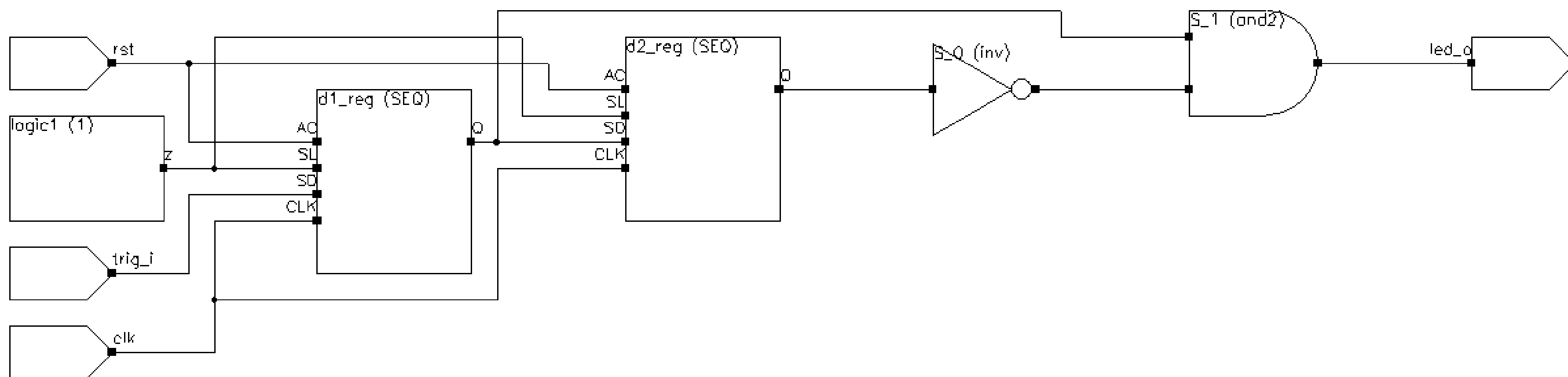

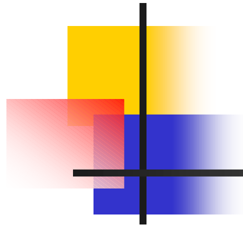

Część 19 (VHDL)

Atrybuty

Typy danych (cd.)

- Typy tablicowe - Atrybuty tablic

```
signal moj_wektor : std_logic_vector (5 downto –5);
```

Wyrażenie zawierające atrybut	**Wartość**
moj_wektor’**left**	5
moj_wektor’**right**	-5
moj_wektor’**high**	5
moj_wektor’**low**	-5
moj_wektor’**length**	11
moj_wektor’**range**	(5 downto –5)
moj_wektor’**reverse_range**	(-5 to 5)

VHDL

Atrybuty dotyczące sygnałów

- atrybut **'event** – zwraca **TRUE**, gdy w danym kroku symulacji nastąpiła zmiana wartości danego sygnału:

```
proces (RST, CLK)
begin
  if RST = '1' then
    Q <= '0';
  elsif CLK'event and CLK = '1' then
    -- wykrywanie dodatniego zbocza sygnału clk
    Q <= D;
  end if;
end process;
```

Atrybuty dotyczące sygnałów (cd.)

- atrybut **'active** – zwraca **TRUE**, gdy w danym kroku symulacji nastąpiło zaplanowanie jakiejś operacji dla danego sygnału:

```
process
variable A, B : boolean;
begin
  Q <= D after 10 ns;
  A := Q'active; -- A = TRUE
  B := Q'event;  -- B = FALSE
  ...
end process;
```

Atrybuty dotyczące sygnałów (cd.)

- atrybut '**last_event** – zwraca czas, jaki upłynął od czasu ostatniej zmiany sygnału:

```
process
  variable T : time;
begin
  Q <= D after 10 ns;
  wait for 15 ns;
  T := Q'last_event; -- T = 5ns
...
end process;
```

Atrybuty dotyczące sygnałów (cd.)

VHDL

- atrybut '**last_active** – zwraca czas, jaki upłynął od czasu ostatniego zaplanowania jakiejś operacji dla danego sygnału:

```
process
  variable T : time;
begin
  Q <= D after 40 ns;
  wait for 10 ns;
  T := Q'last_active; -- T = 10 ns
...
end process;
```

Atrybuty dotyczące sygnałów (cd.)

VHDL

- atrybut '**last_value** – zwraca wartość, jaką miał sygnał przed ostatnim przypisaniem:

```
process
  variable V : bit;
begin
  Q <= '1';
  wait for 10 ns;
  Q <= '0';
  wait for 10 ns;
  V := Q'last_value; -- V = '1'
...
end process;
```

Atrybuty dotyczące sygnałów (cd.)

- Uwaga: atrybuty **'active**, '**last_event**, '**last_value** i '**last_active** nie są zazwyczaj syntezowalne – przypadku opisu układu do syntezy powinno się używać tylko atrybutu **'event**.
- Atrybuty **'active**, '**last_event**, '**last_value** i '**last_active** powinny być używane tylko do symulacji i testowania układu – np. do sprawdzania czasów ustalania się sygnałów (**setup time**, **hold time**).

Atrybuty konwersji pomiędzy zmienną i łańcuchem

- atrybut <**nazwa_typu**>**'image**(<**wyrażenie**>) – zwraca łańcuch string reprezentujący wyrażenie <**wyrażenie**>, które musi być typu <**nazwa_typu**>. Typ <**nazwa_typu**> musi być typem skalarnym.

```
variable X :integer;
...
assert (ERROR = FALSE)
  report "Błąd symulacji, wartość X=" &
  integer'image(X);
```

Atrybuty konwersji pomiędzy zmienną i łańcuchem (cd.)

- atrybut <**nazwa_typu**>'**value**(<**łańcuch**>) – zamienia łańcuch <**łańcuch**> na wartość typu <**nazwa_typu**>:

```
next_state <= STATE'value(text_line);
-- zmienna text_line jest typu string
-- zmienna next_state jest typu STATE
```

Atrybuty tworzące nowe sygnały

- atrybut <**sygnał**>**'delayed**(<**czas**>) – tworzy nowy sygnał, identyczny jak sygnał <**sygnał**>, ale opóźniony o czas <**czas**>:

```
process (clk'delayed(hold))
```

VHDL

Atrybuty tworzące nowe sygnały (cd.)

- atrybut <**sygnał**>'**stable**(<**czas**>) – tworzy nowy sygnał typu **boolean** (wartość **TRUE**, gdy <**sygnał**> stały przez <**czas**>):

```
process
  variable A: boolean;
begin
  Q <= D after 30 ns;
  wait for 10 ns;
  A := Q'stable(20 ns); -- A=TRUE, zdarzenie jeszcze
                        --              nie nastąpiło
  wait for 30 ns;
  A := Q'stable(20 ns); -- A=FALSE, zdarzenie nastąpiło
                        --        10 ns wcześniej
  ...
end process;
```

Atrybuty tworzące nowe sygnały (cd.)

- atrybut <**sygnał**>**'quiet**(<**czas**>) – tworzy nowy sygnał typu **boolean**, (**TRUE**, gdy dla <**sygnał**> nie zaplanowano operacji <**czas**>):

```
process
  variable A: boolean;
begin
  Q <= D after 30 ns;
  wait for 10 ns;
  A := Q'quiet(20 ns); -- A=FALSE, nastąpiło zaplanowanie
                       -- przypisania 10ns wcześniej
  wait for 40 ns;
  A := Q'quiet(20 ns); -- A = TRUE, ostatnie zdarzenie
                       -- nastąpiło 20 ns wcześniej
  ...
end process;
```

Atrybuty tworzące nowe sygnały (cd.)

- atrybut <**sygnał**>**'transaction** – tworzy nowy sygnał typu **bit**, który zmienia swą wartość za każdym razem, gdy następuje zmiana sygnału <**sygnał**> lub dla tego sygnału następuje zaplanowanie jakiejś operacji.
  - Uwaga: atrybutów tworzących nowe sygnały można używać w każdym miejscu, gdzie dopuszczalne jest użycie zwykłego sygnału odpowiedniego typu.

Pozostałe atrybuty

- **'structure -** zwraca **TRUE**, jeśli architektura do której się odnosi zawiera osadzone inne komponenty;
- **'behavior** – zwraca **TRUE**, jeśli architektura do której się odnosi nie zawiera osadzonych innych komponentów;
- '**simple_name** – zwraca prostą nazwę obiektu jako łańcuch;
- '**instance_name** – zwraca pełną nazwę obiektu jako łańcuch;
- '**path_name** – zwraca pełną ścieżkę do obiektu;
- '**pos**(<**wartość**>) – zwraca pozycję (indeks) podanej wartości na liście wszystkich wartości typu;
- '**val**(<**indeks**>) – zwraca wartość danego typu na podstawie indeksu;
- **'succ**(<**wartość**>) – zwraca wartość o następnym indeksie po wartości<**wartość**>;
- **'pred**(<**wartość**>) – zwraca wartość o poprzednim indeksie przed wartością<**wartość**>;
- **'leftof**(<**wartość**>) – zwraca wartość po lewej stronie wartości <**wartość**>;
- **'rightof**(<**wartość**>) – zwraca wartość po prawej stronie wartości<**wartość**>;
- atrybut **'base** – zwraca typ podstawowy dla danego typu
- Atrybuty dotyczące tablic wielowymiarowych, zwracają cechy dla wymiarui <wymiar>:
  - **'left**(<**wymiar**>), **'right**(<**wymiar**>), **'high**(<**wymiar**>), **'low**(<**wymiar**>) **'range**(<**wymiar**>), '**reverse_range**(<**wymiar**>), **'length**(<**wymiar**>), **'ascending**(<**wymiar**>);

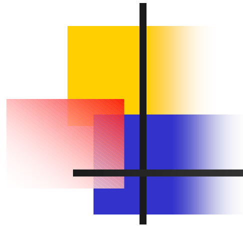

Część 20 (VHDL)

Symulacja i testowanie

Struktura *testbench*

- Najczęściej wykorzystywana struktura:

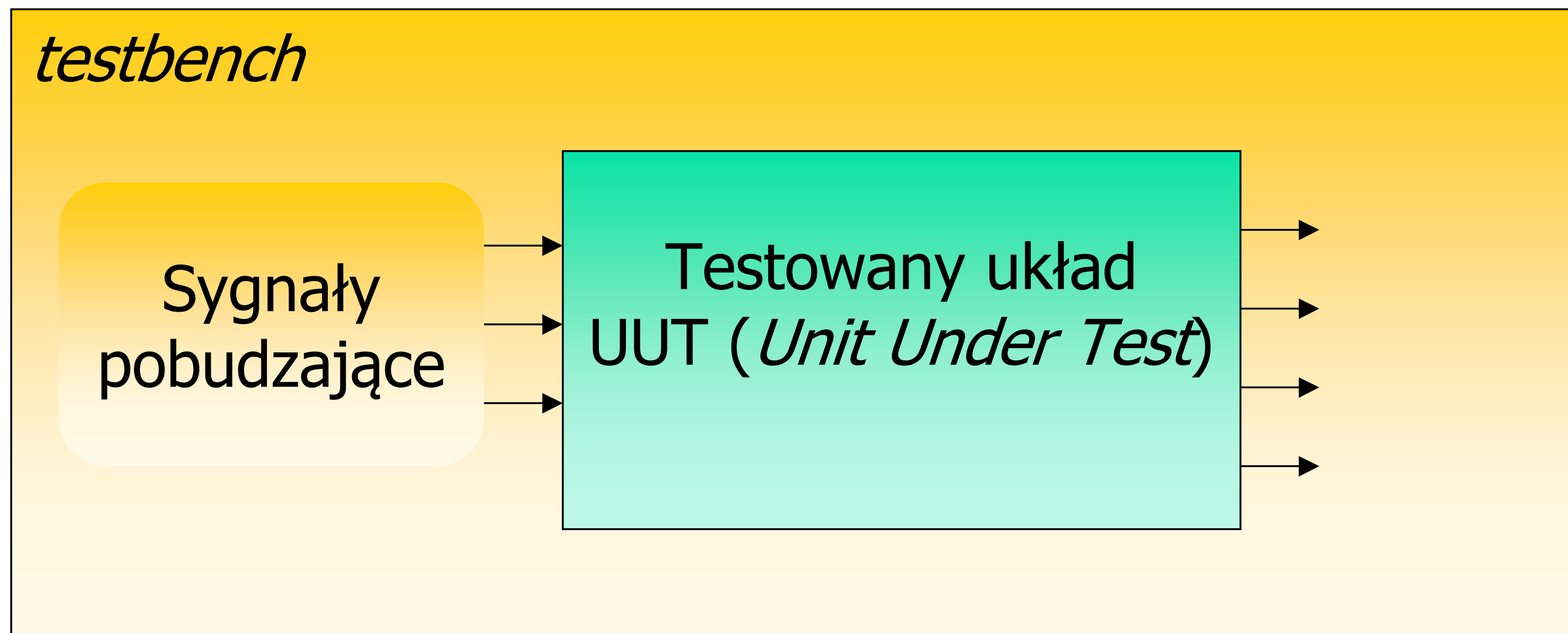

Sygnały pobudzające

- Przypisanie wartości początkowych:

```
signal clk : std_logic:='1';
signal vec : std_logic_vector(7 downto 0) := "00000000";
```

  - Nie zawsze syntezowalne...

- Sygnały stałe

```
sig <= '1';
data <= "11001";
```

Sygnały pobudzające (cd.)

- Sygnały powtarzalne

```
signal clk : std_logic :='0';
...
process
begin
  clk <= not clk after 25 ns;
end process;
```

```
CLK_PROC: process
begin
  clk <= '0';
  CLK_LOOP: loop
    wait for CLK_PERIOD/2;
    clk <= not clk;
  end loop;
end process;
```

```
constant CLK_PERIOD: time := 50 ns;
clk <= not clk after CLK_PERIOD/2;
```

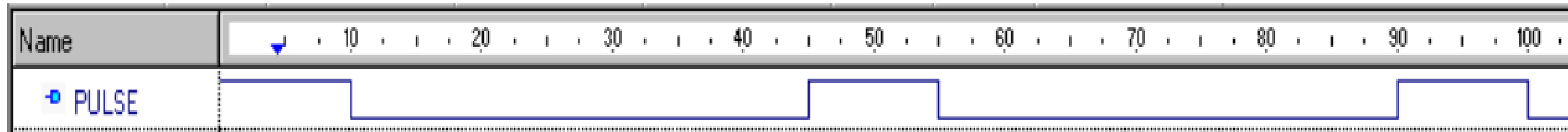

Sygnały pobudzające (cd.)

- Niesymetryczne sygnały powtarzalne

```
PULSE1: process
constant ZERO_TIME : time := 35 ns;
begin
  pulse <= '1';
  wait for 10 ns;
  pulse <= '0';
  wait for ZERO_TIME;
end process PULSE1;
```

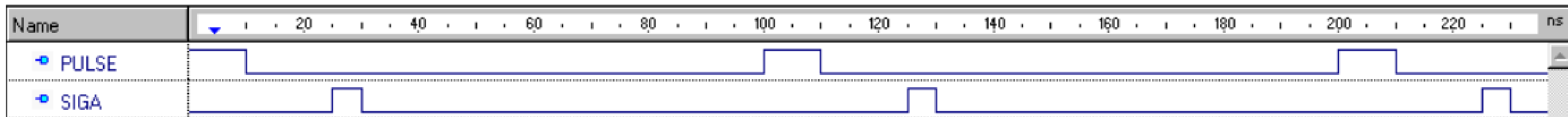

Sygnały pobudzające (cd.)

- Niesymetryczne sygnały powtarzalne (cd.)

```
PULSE1: process
begin
  pulse <= '1';
  wait for 10 ns;
  pulse <='0';
  wait for 15 ns;
  sig_a <='1';
  wait for 5 ns;
  sig_a <='0';
  wait for 70 ns; -- całkowity okres wynosi 100ns
end process PULSE1;
```

Sygnały pobudzające (cd.)

- Proste sygnały niepowtarzalne
  - Proste sygnały niepowtarzalne występują tylko jednokrotnie (np. **reset**):

```
constant RESET_WIDTH : time:=140 ns;
...
reset <= '0', '1' after RESET_WIDTH; -- reset
                                     -- aktywowany
                                     -- zerem
```

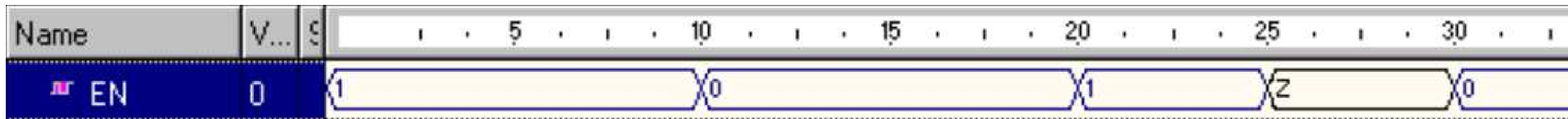

Sygnały pobudzające (cd.)

- Proste sygnały niepowtarzalne (cd.)

```
en<='1' , '0' after 10 ns, '1' after 20 ns, 'Z' after
   25 ns, '0' after 30 ns;
```

- Regularne wzory danych

```
signal databus : unsigned(7 downto 0) := "00000000";
process
begin
  databus <= databus + 1 after 75 ns;

end process;
```

Sygnały pobudzające (cd.)

- Regularne wzory danych (cd.)
  - Dla przejrzystości kodu można wprowadzić stałą będącą okresem zmian:

```
signal databus : unsigned(7 downto 0) := "00000000";
constant DELAYTIME : time := 75 ns;
process
begin
  databus <= databus + '1' after DELAYTIME;
end process;
```

  - Wzór kroczącej jedynki można uzyskać poprzez dodawanie wartości do samej siebie lub inaczej mnożenie przez **2**:

Sygnały pobudzające (cd.)

- Regularne wzory danych (cd.)

```
architecture BEH of PULSE is
  signal DBUS : unsigned (7 downto 0);
begin
  WALK1: process
  begin
    DBUS <= "00000001";
    LOOP1: for I in 0 to DBUS'length-1 loop
      wait for 5 ns;
      DBUS <= DBUS + DBUS;
    end loop LOOP1;
  end process WALK1;
end architecture;
```

Sygnały pobudzające (cd.)

- Regularne wzory danych (cd.)

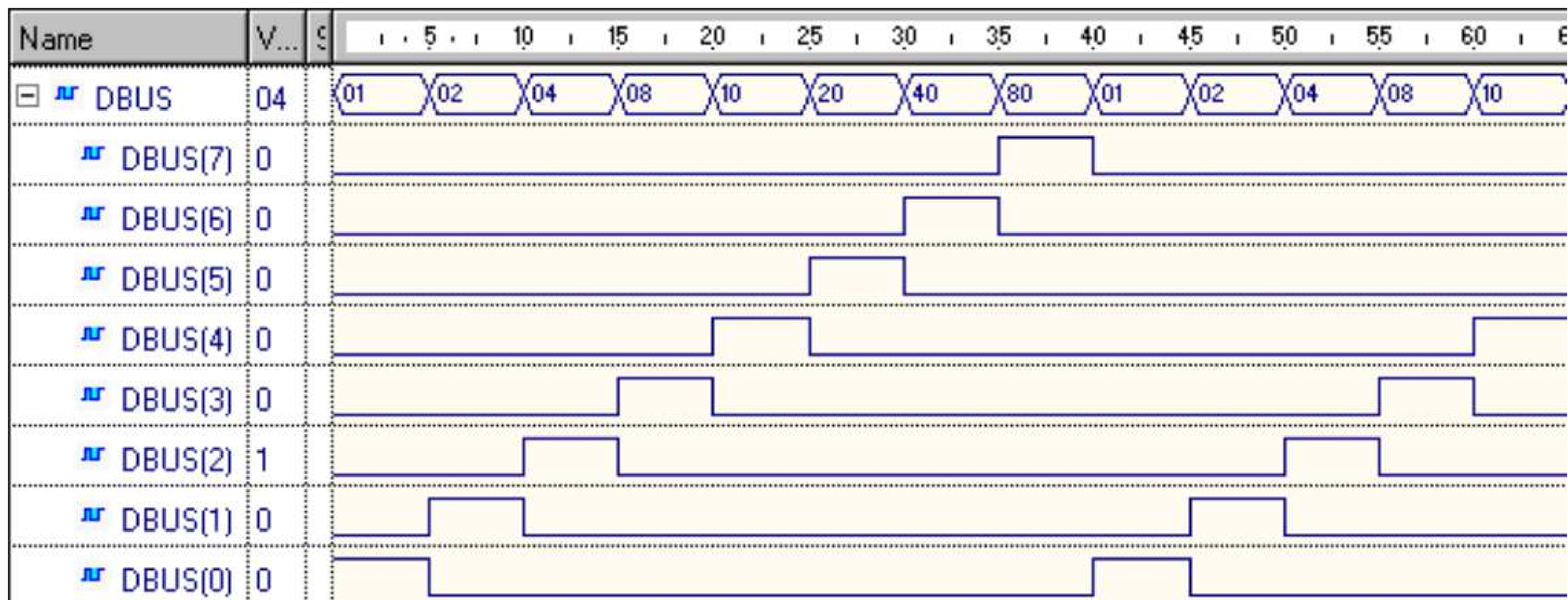

Sygnały pobudzające (cd.)

- Wzory danych odczytywane z tablic

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;
use ieee.std_logic_arith.all;

entity TB is
end entity;

architecture BEH of TB is
  type FREQ is array (1 to 6) of integer;
  constant FREQVAL : FREQ := (10230,
                              10231,
                              10232,
```

Sygnały pobudzające (cd.)

- Wzory danych odczytywane z tablic (cd.)

```
                                          10233,
                                          10234,
                                          10235);
  constant SIZE : integer := 16;
  signal dbus   : integer;
  signal dbus_v : std_logic_vector(SIZE-1 downto 0);
  constant BUS_DELAY: time:=10 ns;
begin
  TABLE_GEN: process
  begin
    LOOP1: for I in 1 to 6 loop
      dbus   <= FREQVAL(I);
      dbus_v <= conv_std_logic_vector(FREQVAL(I),SIZE);
      wait for BUS_DELAY;
    end loop LOOP1;
  end process;
end architecture;
```

Sygnały pobudzające (cd.)

- Wzory danych odczytywane z tablic (cd.)

```
-- type FREQ is array (1 to 6) of integer;
type FREQ is array (natural range <>) of
  integer;

--LOOP1: for I in 1 to 6 loop
LOOP1: for I in FREQVAL'low to FREQVAL'high
  loop
```

Instrukcja kontroli **assert**

```
assert PULSE = '0'
   report "Pulse has gone high"
   severity WARNING;
```

- Typy ważności komunikatu mogą być **FAILURE**, **ERROR**, **WARNING** oraz **NOTE**.
- Polecenie **assert** może występować zarówno w części współbieżnej jak i sekwencyjnej kodu VHDL.
- Drukowanie wartości zmiennych:

```
variable X :integer;
...
assert (ERROR = FALSE)
  report "Błąd symulacji, wartość X=" & integer'image(X);
```

Praca z plikami

(pakiet **textio**)

Pakiet **textio**, biblioteka **std**

```
use std.textio.all;
```

- Pakiet **textio** - typy danych:
  - Typ **line**:

```
type line is access string;
```

  - Typ **text**:

```
type text is file of string;
```

  - Typ **side**:

```
type side is (RIGHT,LEFT)
```

```
use std.textio.all;
```

VHDL

Pakiet **textio** (cd.)

- Pakiet **textio** - typy danych (cd.):
  - Podtyp **width**:

```
subtype width is natural;
```

  - Standardowe zmienne plikowe:

```
file input: text open READ_MODE is "std_input";
file output: text open WRITE_MODE is "std_output"
```

```
use std.textio.all;
```

VHDL

Pakiet **textio** (cd.)

- Pakiet **textio** – procedury i funkcje:

```
procedure readline(file F: text; L: out line);

procedure writeline(file F: text; L: inout line);
```

```
use std.textio.all;
```

VHDL

Pakiet **textio** (cd.)

- Pakiet **textio** – procedury i funkcje (cd.):

```
procedure read(L:inout line; VALUE: out ?; GOOD: out);
```

```
procedure read(L:inout line; VALUE: out ?);
```

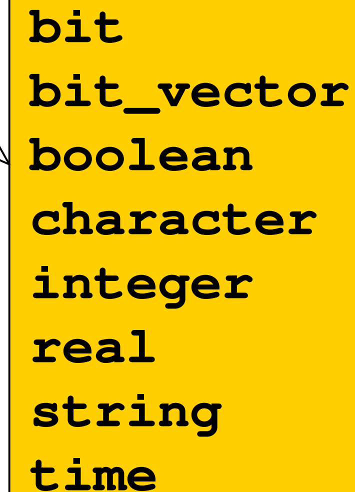

```
bit
bit_vector
boolean
character
integer
real
string
time
```

```
use std.textio.all;
```

VHDL

Pakiet **textio** (cd.)

- Pakiet **textio** – procedury i funkcje (cd.):

```
bit
bit_vector
boolean
character
integer
string
```

```
procedure write(L: inout line; VALUE : in  ? ; JUSTIFIED: in
   side := RIGHT; FIELD: in width := 0);

procedure write(L: inout line; VALUE : in real; JUSTIFIED: in
   side := RIGHT; FIELD: in width := 0; DIGITS: in natural :=
   0);

procedure write(L: inout line; VALUE : in time; JUSTIFIED: in
   side := RIGHT; FIELD: in width := 0; UNIT: in time := ns);
```

```
use std.textio.all;
```

VHDL

Pakiet **textio** - przykład

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;
use ieee.numeric_std.all;

entity ALU is
  port(
        MODE   : in std_ulogic;
        A, B   : in std_ulogic_vector(31 downto 0);
        SUM    : out std_ulogic_vector(31 downto 0);
        CARRY  : out std_ulogic
        );
end entity;
```

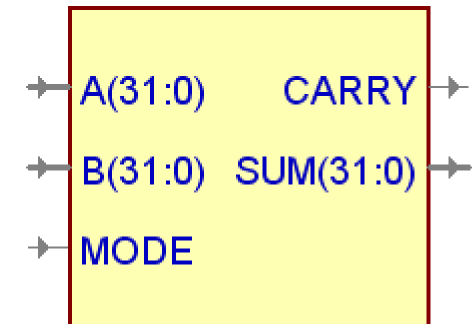

```
use std.textio.all;
```

VHDL

Pakiet **textio** – przykład (cd.)

```
architecture BEH of ALU is
   signal A_INT, B_INT : signed(32 downto 0);
   signal SUM_INT : signed (32 downto 0);
begin
   A_INT <= resize(signed(A), 33);
   B_INT <= resize(signed(B), 33);
   SUM_INT <= A_INT + B_INT when MODE = '0' else
     A_INT - B_INT;
   SUM <= std_ulogic_vector(SUM_INT(31 downto 0));
   CARRY <= std_ulogic(SUM_INT(32));
end architecture;
```

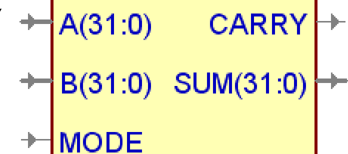

ALU

```vhdl
use std.textio.all;
```

Pakiet **textio** – przykład (cd.)

- należy napisać plik z wektorami testowymi, np.:

```
0   00000000000000000000000000000000 00000000000000000000000000000000 00000000000000000000000000000000 0
0   00000000000000000000000000000001 00000000000000000000000000000001 00000000000000000000000000000010 0
1   00000000000000000000000000000100 00000000000000000000000000000011 00000000000000000000000000000001 0
0   00000000000000000000000000000100 11111111111111111111111111111101 00000000000000000000000000000001 0
0   11111111111111111111111111111111 11111111111111111111111111111111 11111111111111111111111111111110 1
1   00000000000000000000000000000001 00000000000000000000000000000011 11111111111111111111111111111110 1
```

- a następnie wykorzystać program w VHDL napisany jako *testbench*:

```
use std.textio.all;
```

VHDL

Pakiet **textio** – przykład (cd.)

```
library ieee;
use ieee.std_logic_1164.all;
use std.textio.all;

entity TB is
end entity;

architecture BEH of TB is
   component ALU port (
              MODE  : in std_ulogic;
              A, B  : in std_ulogic_vector(31 downto 0);
              SUM   : out std_ulogic_vector(31 downto 0);
              CARRY : out std_ulogic
              );
   end component;
```

```
use std.textio.all;
```

VHDL

Pakiet **textio** – przykład (cd.)

```
   signal MODE : std_ulogic;
   signal A, B : std_ulogic_vector(31 downto 0);
   signal SUM : std_ulogic_vector(31 downto 0);
   signal CARRY : std_ulogic;
   constant PERIOD: time := 200 NS;
begin
   ALU01 : ALU port map (MODE, A, B, SUM, CARRY);
   READCMD: process
        file CMDFILE: text;
        variable L: LINE;
        variable GOOD: boolean;
        variable MODE_REF : bit;
        variable A_REF, B_REF: bit_vector(31 downto 0);
        variable SUM_REF: bit_vector(31 downto 0);
        variable CARRY_REF : bit;
        variable LINE_COUNT : integer := 0;
```

```
use std.textio.all;
```

VHDL

Pakiet **textio** – przykład (cd.)

```
begin
    file_open(CMDFILE, "TST_ADD.DAT", READ_MODE);
    loop
        if endfile(CMDFILE) then
            assert FALSE
            report "Koniec pliku i symulacji."
            severity NOTE;
            exit;
        end if;
        readline(CMDFILE, L);
        LINE_COUNT := LINE_COUNT + 1;
        next when L'length = 0;
        read(L ,MODE_REF, GOOD);
        assert GOOD
        report "Błąd odczytu z pliku"
        severity ERROR;
```

```
use std.textio.all;
```

VHDL

Pakiet **textio** – przykład (cd.)

```
read(L, B_REF, GOOD);
assert GOOD
report "Błąd odczytu z pliku"
severity ERROR;
read(L, SUM_REF, GOOD);
assert GOOD
report "Błąd odczytu z pliku"
severity ERROR;
read(L,CARRY_REF, GOOD);
assert GOOD
report "Błąd odczytu z pliku"
severity ERROR;
MODE <= to_stdulogic(MODE_REF);
A <= to_stdulogicvector(A_REF);
B <= to_stdulogicvector(B_REF);
```

```
use std.textio.all;
```

VHDL

Pakiet **textio** – przykład (cd.)

```
                wait for PERIOD;

                assert (SUM = to_stdulogicvector(SUM_REF))
                report "Błąd - zły sygnał SUM. Wektor z linii nr:"
                                              &integer'image(LINE_COUNT)
                severity ERROR;

                assert (CARRY = to_stdulogic(CARRY_REF))
                report "Błąd - zły sygnał CARRY. Wektor z linii nr:"
                                               &integer'image(LINE_COUNT)
                severity ERROR;
        end loop;
        wait;
   end process;
end architecture;
```

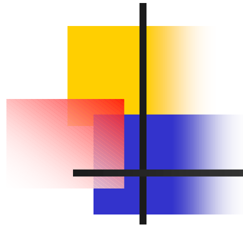

Część 22. (VHDL)

Uwagi dotyczące syntezy

Uwagi dotyczące syntezy

- Znajomość technologii
  - Pisząc kod VHDL, należy zawsze brać pod uwagę sposób implementacji tego kodu.
  - Nieznajomość *hardware'u* często sprawia, że projekt nie zostanie zsyntezowany lub jego jakość będzie słaba.
- Używanie standardowych konwencji zapisu
  - Aby projekt był przenośny i syntezował się w sposób przewidywalny, należy stosować sprawdzone schematy przy wprowadzaniu projektu - dotyczy to np. struktury procesów.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Testowanie stanu wysokiej impedancji
  - W wielu przypadkach podczas symulacji zachodzi potrzeba sprawdzenia, czy sygnał osiąga stan wysokiej impedancji **'Z'**. Osiąga się to np. poprzez instrukcje:

```
if sig = 'Z' then -- sig jest typu std_logic
  ...
end if;
```

  - W większości rzeczywistych układów nie istnieje układ sprawdzający, czy sygnał jest w stanie wysokiej impedancji, więc takie polecenie nie będzie zsyntezowane.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Opis strukturalny czy przypisania ciągłe?
  - Jest to szczególnie ważne dla bloków arytmetycznych, które są często bardziej zwarte w przypadku syntezy z poziomu strukturalnego – korzystając z bibliotek producenta-dostawcy.
  - Z drugiej strony używanie bibliotek producenta powoduje często trudności z przenoszeniem projektu do innych technologii i wymusza na projektancie wykonanie dodatkowych czynności.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Instrukcja **if** czy **case**?
  - Wyrażenia typu **if-then-else** są najczęściej syntezowane jako multipleksery z sygnałem sterującym zawartym w warunku instrukcji.
  - Jeżeli użyjemy zagnieżdżonych instrukcji **if-then-else**, nie prowadzi to do wykorzystania dużego multipleksera ze złożonym słowem sterującym. Zamiast tego użyty jest łańcuch małych multiplekserów mniej więcej oddający kolejność kodu VHDL.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Instrukcja **if** czy **case**? (cd.)
  - Wyrażenie **case** również prowadzi do syntezy multipleksera, jednakże w tym przypadku może to być to jeden element, niezależnie od liczby rozgałęzień.
  - Z tego powodu, jeśli chcemy mieć jeden duży multiplekser (prawdopodobnie szybki), powinniśmy użyć wyrażenia **case**.
  - Jeśli jednakże prędkość działania układu nie jest kluczowa, użycie zagnieżdżonych instrukcji **if** jest łatwiejsze do rozmieszczenia i trasowania (może dać mniejszą użytą powierzchnię).

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Wybór implementacji
  - kompromis pomiędzy powierzchnią a szybkością działania
  - wybór automatyczny,
  - wybór poprzez ograniczenia (*constraints*)
  - wybór poprzez dyrektywy w kodzie HDL

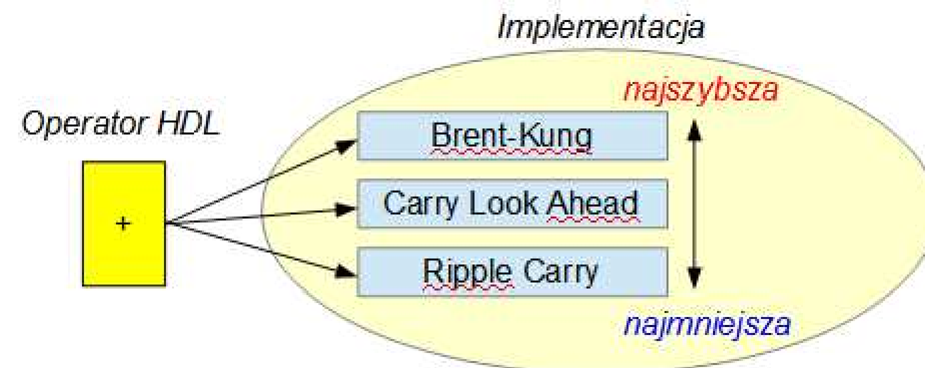

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

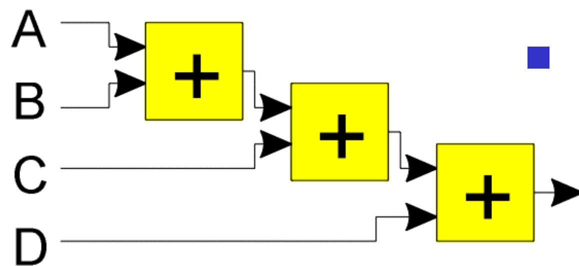

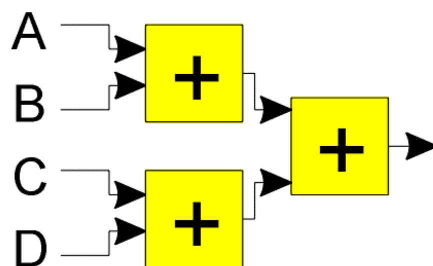

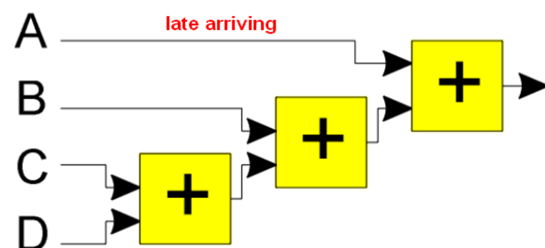

- Podział operacji
  - Większość operatorów jest dwuargumentowa i narzędzia syntezy logicznej biorą to pod uwagę.
  - Stosownie do tego wielokrotne operacje takie jak A+B+C+D prowadzą do syntezy jako sekwencja sumatorów tj. najpierw dodawane jest A do B, następnie do tej sumy C i do tego wyniku D.
  - W ten sposób stworzony jest łańcuch 3 sumatorów, a jeśli użyto by nawiasów (A+B)+(C+D) łańcuch wynosiłby 2 i układ byłby szybszy.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Współdzielenie zasobów

```
if (sel=0)
    res = a+b;
else
    res = c + d;
```

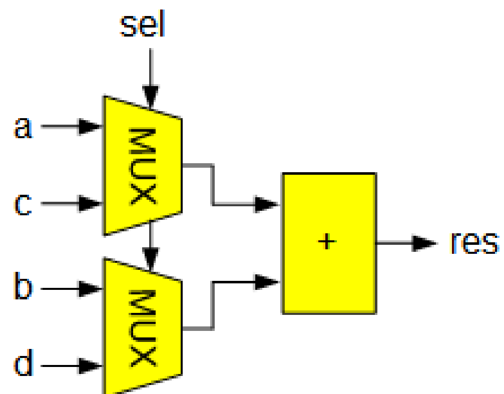

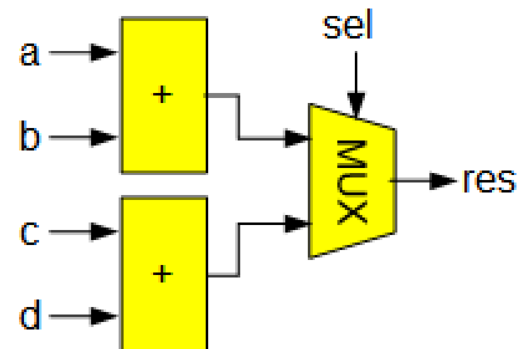

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Współdzielenie zasobów

```
res1 <= a + b + c;
res2 <= a + b + d;
res3 <= a + b + e;
```

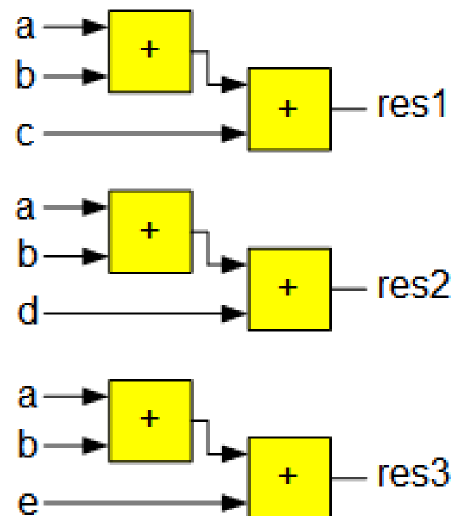

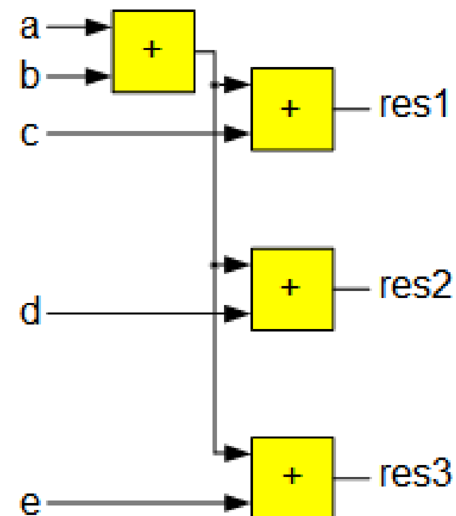

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Przypisywanie wartości do wszystkich wyjść we wszystkich warunkach.
  - Stosownie do zasady - „Jeśli w procesie zegarowanym dla danego warunku nie specyfikuje się wartości sygnału oznacza to zapamiętanie jego poprzedniego stanu, czyli w zsyntezowanym układzie wstawienie przerzutnika” można łatwo spowodować wstawienie niepotrzebnych przerzutników lub nawet doprowadzić do nieprawidłowej pracy układu.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Uwaga na pętle
  - Pętle umożliwiają zwarty opis układu, w wyniku syntezy mogą jednak dawać długie połączenia.
  - Iteracje powodują bowiem powtarzanie w fizycznym układzie części logiki, rozbudowując ją.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Tryb portu **inout** czy **buffer**?
  - W przypadku konieczności odczytu wartości z portu wyjściowego, wiele niedoświadczonych osób często stosuje tryb **inout** dla tego portu, co jest w większości przypadków nieuzasadnione.
  - Gdy port jest wyjściem, tj. sygnały nie są podawane z zewnątrz do odczytu, ale potrzebna jest możliwość czytania wartości zapisanej już do portu, to należy stosować tryb **buffer**.
  - Tryb **inout** stosuje się tylko w przypadku rzeczywistego dwukierunkowego przepływu sygnałów przez port.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Tryb portu **inout** czy **buffer**? (cd.)
  - Wykorzystanie trybu **inout** może spowodować, że podczas implementacji zastosowana zostanie specjalna komórka wej/wyj, która ma bardziej złożoną strukturę niż komórka wyjściowa - dłuższe czasy propagacji większa powierzchnia krzemu.
  - Zastosowanie portu typu **buffer** może spowodować inne problemy – jeśli w bloku **entity** istnieje port typu **buffer**, a osadzony w tym module komponent posiada wyjście dołączone bezpośrednio do tego portu, to wyjście tego komponentu musi być także w trybie **buffer** (a nie **out**).

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Tryb portu **inout** czy **buffer**? (cd.)
  - Dlatego można stosować dwa podejścia:
    - Systematycznie w definicji osadzanych komponentów pozamieniać porty trybu **out** na tryb **buffer**.

lub:

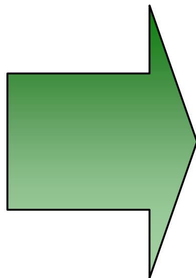

- Utworzyć dodatkowy sygnał wewnątrz modułu podstawowego, a port zadeklarować jako **out** – wtedy wszystkie operacje odczytu korzystają z dodatkowego sygnału, a przypisanie współbieżne na bieżąco przepisuje wartości tego sygnału do wyjścia pracującego w trybie **out**;

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Wartości początkowe
  - Nadawanie wartości zmiennym już podczas ich deklaracji powoduje, że wynik implementacji może być inny niż symulacji.
  - Symulatory bez problemu nadają wartości początkowe zmiennym, takie operacje mogą być ignorowane podczas syntezy.
  - W poniższym przykładzie po syntezie (dot. układów ASIC) sygnałowi **out1** nigdy nie zostanie przypisana wartość **'0'**:

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Wartości początkowe (cd.)

```
signal out1: bit :='0';
begin
  process (tst, start)
  begin
    if (tst = 2**6-1) then
      out1 <= '1';
    elsif (start = '1') then
      out1 <= '1';
    end if;
  end process;
...
```

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Wartości początkowe (cd.)
  - Poprawny kod do syntezy:

```
signal out1: bit;
begin
  process (tst, start)
  begin
    if (tst = 2**6-1) then
      out1 <= '1';
    elsif (start = '1') then
      out1 <= '1';
    else
      out1 <= '0';
    end if;
  end process;
...
```

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Wartości "*don't care*"
  - Wartość **'-'** typu **std_logic** jest jedną z 9 wartości tego typu i domyślnie nie oznacza dowolnej wartości! Dlatego dla:

```
a <= "00010";
```

porównanie:

```
a = "00---"
```

  - nigdy nie zwróci wartości TRUE po syntezie, gdyż syntezer uznaje, że wartość '-' nigdy w rzeczywistym układzie nie wystąpi.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Wartości "*don't care*" (cd.)
  - Aby uniknąć błędów, należy porównywać tylko odpowiednie części tablicy:

```
a(4 downto 3) = "00"
```

  - lub stosować funkcję **std_match** z pakietów **numeric_std** lub **std_arith**.
  - Funkcja ta traktuje wartości '**-**' jako wartości nieistotne, tj. porównanie '**-**' z **'0'** lub **'1'** daje zawsze wartość **TRUE**.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Syntezowanie niechcianych zatrzasków
  - W przypadku niepełnej instrukcji **if**, mogą powstać zatrzaski:

```
process (addr, strobe)
begin
  if strobe = '1' then
    decode_signal <= '1';
  end if;
end process;
```

  - Powyższy kod znaczy także, że gdy **strobe**='0', to **decode_signal** powinien przechowywać swą poprzednią wartość.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Syntezowanie niechcianych zatrzasków (cd.)
  - Poprawny kod powinien wyglądać następująco:

```
if strobe='1' then
  decode_signal <= '1';
else
  decode_signal <= '0';
end if;
```

  - Narzędzia do syntezy zazwyczaj informują o powstawaniu zatrzasków w syntezowanym układzie.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Różnice w syntezie przerzutników i zatrzasków
  - Aby w wyniku syntezy otrzymać przerzutnik (wyzwalany zboczem), należy na liście czułości procesu umieścić sygnał zegarowy, a w warunku **if** testować, czy nastąpiło narastające zbocze zegara:

```
-- przerzutnik wyzwalany zboczem narastającym:
process (clk)
  begin
    if (clk'event and clk = '1') then
      q <= d;
  end if;
end process;
```

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Różnice w syntezie przerzutników i zatrzasków (cd.)
  - Aby otrzymać zatrzask (przerzutnik sterowany poziomem), należy dodać do listy czułości sygnał wejściowy i wyrzucić testowanie narastającego zbocza zegara:

```
-- zatrzask (przerzutnik sterowany poziomem):
process (clk, d)
begin
    if (clk = '1') then
            q <= d;
    end if;
end process;
```

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Syntezowanie przerzutników
  - Aby powstał element pamiętający (w tym wypadku przerzutnik **D**), należy wykorzystać instrukcję **if**, ale bez części **else**:

```
if (clk'event and clk = '1') then
  q <= d;
end if;
```

  - co oznacza, że w przypadku, gdy nie jest spełniony warunek występujący po **if**, układ ma pamiętać poprzednią wartość wyjścia **q**.

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Syntezowanie przerzutników (cd.)
  - Można także wyraźnie opisać, co ma się dziać w przypadku niespełnienia warunku.
  - Równoważny opis wykorzystujący część **else** wygląda następująco:

```
-- kod może się nie syntezować!!!
if (clk'event and clk = '1') then
  q <= d;
else
  q <= q;
end if;
```

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Syntezowanie przerzutników (cd.)
  - Poniższy kod jest poprawny pod względem składniowym i symulacja przebiegnie zgodnie z oczekiwaniami, jednak syntezer może uznać, że wykonanie części **else** może być niejednoznaczne i wygenerować błąd.

```
-- kod niesyntezowalny!!!
if (clk'event and clk = '1') then
  q <= d;
else
  q <= a; -- = not (clk'event and clk = '1') ???
end if;
```

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Synchroniczny i asynchroniczny **reset**
  - Zazwyczaj układy programowalne FPGA dysponują przerzutnikami z asynchronicznym resetem.
  - W przypadku syntezy układów z resetem synchronicznym, może się okazać, że zużyte zostaną dodatkowe zasoby układu:

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Synchroniczny i asynchroniczny **reset** (cd.)

```
-- Reset asynchroniczny:
process (clk, rst)
   begin
        if (rst = '1') then
                q <= '0';
        elsif (clk'event and clk = '1') then
                q <= d;
        end if;
   end process;
```

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- asynchroniczny **reset**:

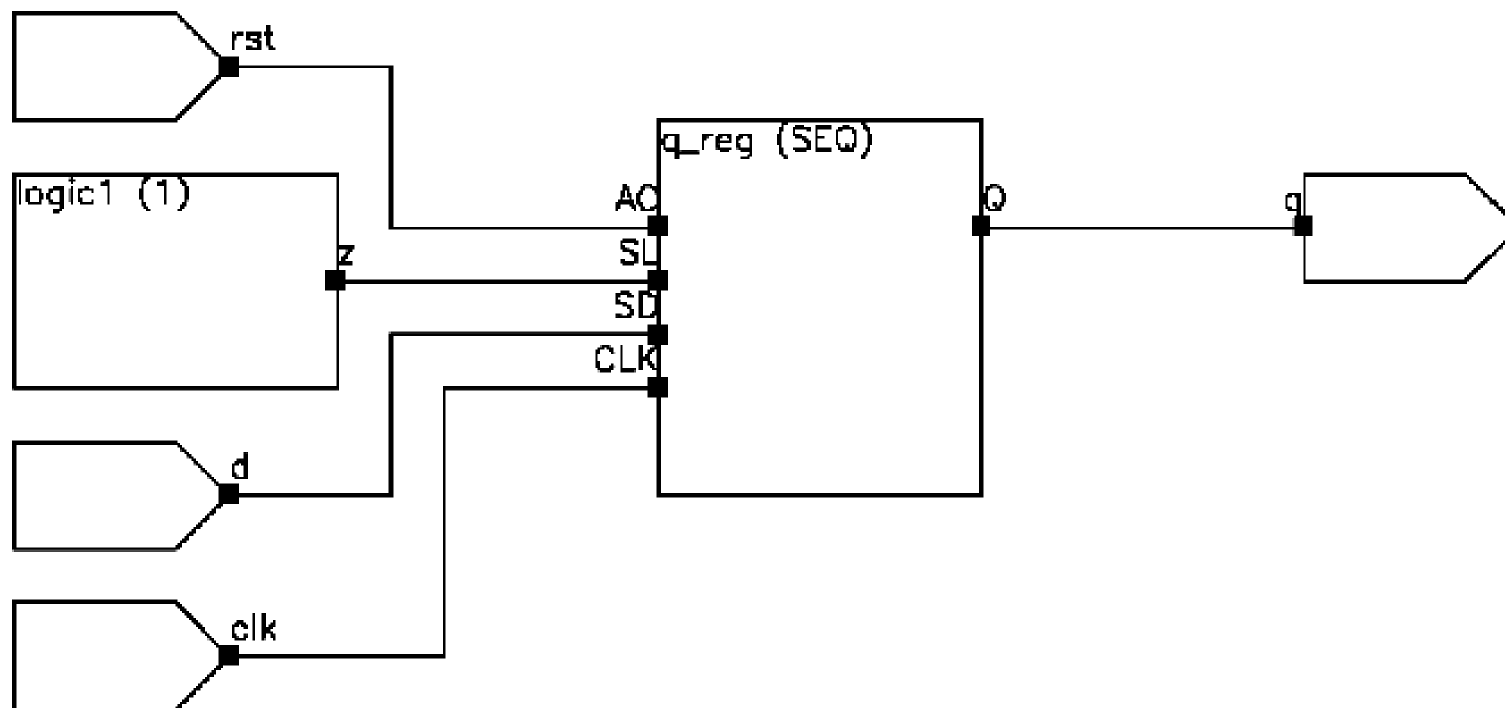

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Synchroniczny i asynchroniczny **reset** (cd.)

```
-- Reset synchroniczny:
process (clk, rst)
   begin
        if (clk'event and clk = '1') then
               if (rst = '1') then
                      q <= '0';
               else
                      q <= d;

               end if;
        end if;
   end process;
```

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Synchroniczny **reset**:

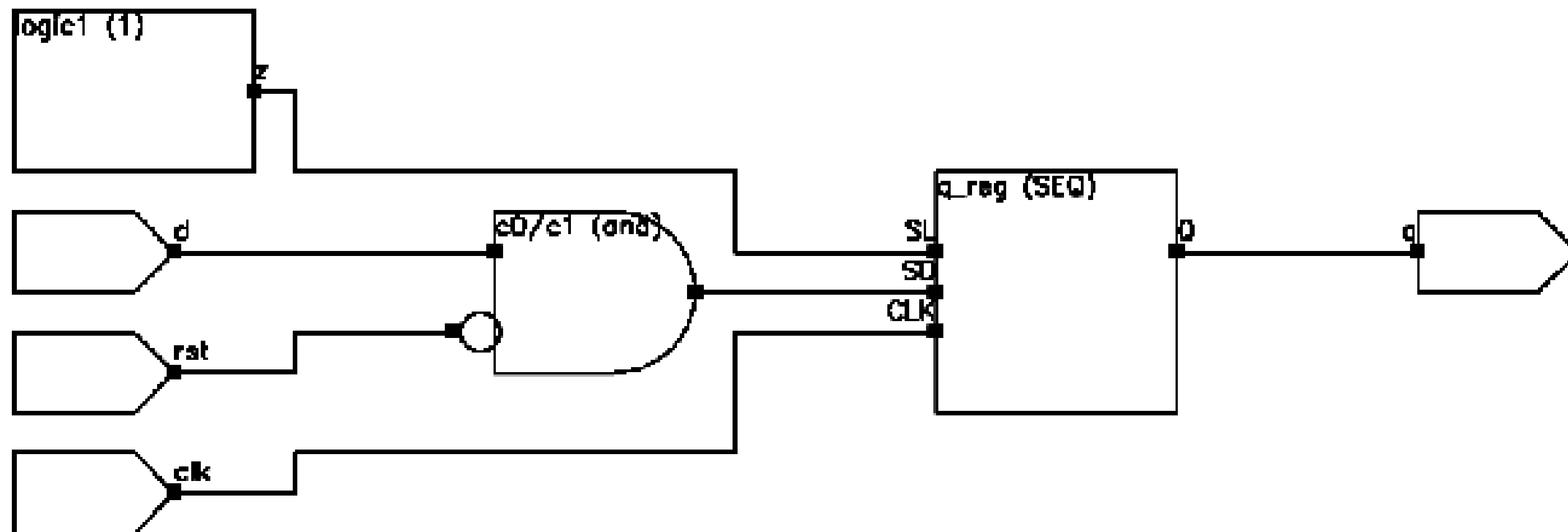

Uwagi dotyczące syntezy (cd.)

- Zwiększenie siły sygnału
  - Niektóre narzędzia syntezy rozpoznają wielokrotne podstawienia sygnału i umożliwiają zwiększenie siły sygnału, pod warunkiem, że instrukcje sterujące są identyczne:

```
architecture beh of test is
begin
  Y <= A and B;
  Y <= A and B;
end architecture;
```

  - Kod może spowodować powstanie dwóch buforów generujących sygnał **Y**.
  - Zaleca się jednak stosowanie w tym celu specjalnych dyrektyw programu syntezującego lub osadzanie buforów z biblioteki jako komponenty.

Uwagi dotyczące strat mocy

- Straty mocy w układach CMOS

$$P_{tot} = C_L V_{DD}^2 f + t_{sc} V_{DD} I_{peak} f + V_{DD} I_{leakage}$$

dynamic *short circuit* *leakage*

$$I_{leakage} = I_{sub} + I_{gate\ oxide} + I_{junction}$$

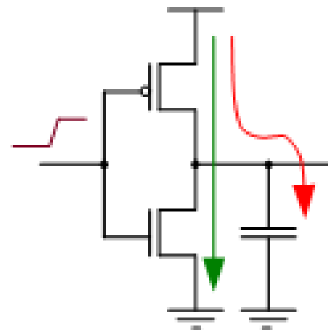

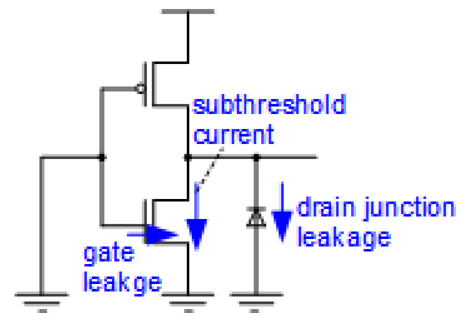

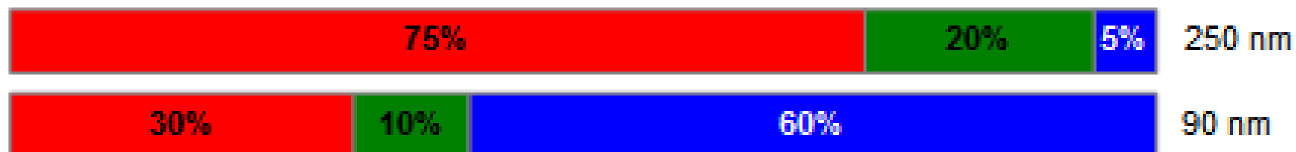

Uwagi dotyczące strat mocy (cd.)

- Działania w celu:
  - zmniejszenia *leakage*
    - Biblioteki o wyższym Vth --> większe opóźnienia!
  - zmniejszenia mocy dynamicznej
    - Optymalizacja -> większe opóźnienia
    - *Clock gating* -> problemy z weryfikacją i P&R
    - *Operand isolation* -> problemy z P&R oraz większe opóźnienia
  - zmniejszenia mocy pobieranej przez caly blok/podukład
    - Obniżenie napięcia zasilania -> większe opóźnienia, komplikacja architektury
    - Wyłączenie bloku -> komplikacja architektury

Techniki obniżania zużycia mocy

Technika redukcji mocy	Oszczędności mocy	Wpływ na opóźnienia	Wpływ na zwiększenie powierzchni	Wpływ na sposób projektowania	Wpływ na sposób weryfikacji
Optymalizacja powierzchni	**małe**	brak	-	mały	brak
Multi-Vt	**średnie**	mały	mały	mały	brak
Clock gating	**średnie**	mały	mały	mały	mały
Multi-supply voltage	**duże**	średni	średni	średni	średni
Power shot-off	**duże**	mały	średni	duży	duży
Dynamic and Adaptive Voltage Frequency Scaling	**duże**	średni	średni	duży	duży

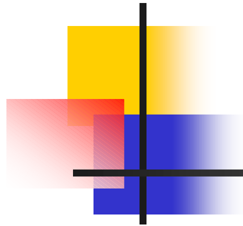

KONIEC